

Elena GIUREA, Marius NISTORESCU, Cătălina RĂDULESCU

EVALUAREA DE MEDIU EVALUAREA IMPACTULUI ASUPRA MEDIULUI EVALUAREA ADECVATĂ

ISBN 978-606-8484-62-4

Editor: PROPARK Fundația pentru Arie Protejate, Brașov, 2017

Publicație apărută în cadrul proiectului “Natura 2000 și Dezvoltarea Rurală în România”, proiect co-finanțat printr-un grant din partea Elveției prin intermediul contribuției elvețiene pentru Uniunea Europeană extinsă.

Această publicație nu reprezintă neapărat poziția oficială a guvernului Elveției. Responsabilitatea pentru conținutul materialului aparține organizației Propark - Fundația pentru Arie Protejate.

Editura Green Steps, Brașov, 2017, www.green-steps.com

PROGRAMUL DE COOPERARE ELVETIANO-ROMÂN
SWISS-ROMANIAN COOPERATION PROGRAMME

Proiect: “Natura 2000 și Dezvoltarea Rurală în România”

EVALUAREA DE MEDIU EVALUAREA IMPACTULUI ASUPRA MEDIULUI EVALUAREA ADECVATĂ

- Manual pentru judecători -

CUPRINS

CADRUL LEGAL COMUNITAR ȘI NAȚIONAL..... 3	EVALUAREA IMPACTULUI ASUPRA MEDIULUI PENTRU PROIECTE PUBLICE SAU PRIVATE 39
Legislația comunitară care reglementează SEA/EIA/ EA.....3	Cadru legislativ.....39
Legislația națională care reglementează SEA/EIA/ EA.....4	Participarea publicului39
TERMINOLOGIA SPECIFICĂ 5	Participarea publicului în cadrul procedurii de evaluare adecvată.....46
ACTELE DE REGLEMENTARE ȘI DECIZIILE EMISE DE AUTORITATEA COMPETENTĂ PENTRU PROTECȚIA MEDIULUI..... 7	CONFIDENȚIALITATEA INFORMAȚIILOR DEPUSE DE TITULARUL DE PROIECT 48
Aviz de mediu.....7	MODIFICAREA SAU EXTINDEREA UNUI PROIECT ANTERIOR EMITERII APROBĂRII DE DEZVOLTARE 48
Acord de mediu8	PROCEDURA DE PARTICIPARE A PUBLICULUI ÎN CAZUL EXCEPTĂRII UNUI PROIECT DE LA PROCEDURA DE EVALUARE A IMPACTULUI ASUPRA MEDIULUI..... 49
Aviz Natura 20009	PROCEDURA DE PARTICIPARE A PUBLICULUI ÎN CAZUL REVIZUIRII ȘI ACTUALIZĂRII ACORDULUI DE MEDIU 49
Deciziile autorității competente pentru protecția mediului pe parcursul procedurilor 11	PROCEDURA DE PARTICIPARE A PUBLICULUI ÎN CONTEXT TRANSFRONTIERĂ.50
ETAPELE PROCEDURII DE EVALUARE DE MEDIU (SEA)..... 12	DOSARUL DE OBIECTIV 51
Etapa de încadrare a planului sau programului în procedura evaluării de mediu.....12	ELEMENTE CRITICE ÎN PROCEDURILE SEA ȘI EIA 52
Etapa de definitivare a proiectului de plan sau de program și de realizare a raportului de mediu13	Coordonatele principale ale procedurilor de mediu 52
Etapa de analiză a calității raportului de mediu și de luare a deciziei15	Diferențe și asemănări între SEA și EIA..... 53
ETAPELE PROCEDURII DE EVALUARE A IMPACTULUI ASUPRA MEDIULUI (EIA) 17	Ce este impactul asupra mediului? 54
Etapa de încadrare a proiectului..... 18	Pașii esențiali în evaluarea impactului..... 55
Etapa de definire a domeniului evaluării și de realizare a raportului privind impactul asupra mediului ..21	MONITORIZARE 60
Etapa de analiză a calității raportului privind impactul asupra mediului 21	Elemente generale..... 60
ETAPELE PROCEDURII DE EVALUARE ADECVATĂ (EA) 26	Indicatori de monitorizare 60
Etapa de încadrare a proiectului..... 26	Programul de monitorizare..... 62
Etapa studiului de evaluare adecvată..... 27	IDENTIFICAREA IMPACTURILOR 67
Etapa soluțiilor alternative 28	Metode de identificare a impacturilor 67
Etapa măsurilor compensatorii, atunci când nu există soluții alternative și când impactul negativ persistă 28	EVALUAREA IMPACTURILOR 69
PARTICIPAREA PUBLICULUI LA LUAREA DECIZIILOR ÎN CADRUL PROCEDURILOR EIA ȘI SEA 30	Predictția impacturilor 69
Cadru general internațional30	Evaluarea semnificației unui impact..... 75
EVALUAREA STRATEGICĂ DE MEDIU 32	ESTIMAREA RISCURILOR 79
Directiva SEA32	Modelul conceptual de estimare a riscurilor..... 79
Răspunderea implicării publicului în procedura de consultare 33	Calculul probabilității de apariție a riscurilor80
Procedură de consultare a publicului în etapa de încadrare.....34	Estimarea nivelului consecințelor80
Procedura de consultare a publicului în etapa de definitivare a proiectului de plan sau de program și de realizare a raportului de mediu 36	Cuantificarea riscului 81
Procedura de consultare a publicului în etapa de analiză a calității raportului și de luare a deciziei37	MĂSURI DE EVITARE, REDUCERE ȘI COMPENSARE A IMPACTURILOR 82
Participarea publicului la adoptarea deciziei de emiterie a avizului de mediu..... 37	Ierarhia măsurilor de diminuare a impactului 82
Participarea publicului la adoptarea și realizarea programului de monitorizare (art. 27).....38	Măsuri de evitare..... 83
Participarea publicului din statele vecine potențial afectate..... 38	Măsuri de reducere a impactului..... 83
	Măsuri de compensare 84
	EVALUAREA CALITĂȚII RAPOARTELOR SEA/EIA/EA 85
	Cerințe esențiale privind calitatea rapoartelor 85
	Analiza critică în evaluarea calității rapoartelor 86
	Elemente esențiale în evaluarea calității rapoartelor 87
	BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ 91

CADRUL LEGAL COMUNITAR ȘI NAȚIONAL

Printre altele, politica Comunității în domeniul mediului este să contribuie la protecția, conservarea și îmbunătățirea calității mediului, protecția sănătății populației, utilizarea prudentă/durabilă a resurselor naturale și că aceasta se bazează pe principiul precauției, precum și că cerințele de protecție a mediului trebuie integrate în politicile și acțiunile Comunității, în special în ceea ce privește dezvoltarea durabilă.

Conform Documentului de Poziție al României, Capitolul 22 - Protecția mediului înconjurător, România a acceptat în totalitate acquis-ul comunitar de mediu, urmând să transpună în legislația națională toate prevederile acestuia.

Legislația comunitară care reglementează SEA/EIA/ EA

Evaluarea de mediu (evaluarea strategică de mediu) este reglementată la nivel comunitar de **Directiva SEA 2001/42/CE privind evaluarea efectelor anumitor planuri și programe asupra mediului**. Această directivă a fost adoptată la Luxemburg, în 27 iunie 2001 și a intrat în vigoare la data publicării în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene, în 21 iulie 2001.

Obiectivul prezentei directive, îl constituie, asigurarea unui înalt nivel de protecție a mediului și să contribuie la integrarea considerațiilor privind mediul în elaborarea și adoptarea planurilor și programelor, în vederea promovării dezvoltării durabile, asigurând că, anumite planuri și programe care pot avea efecte semnificative asupra mediului fac obiectul unei evaluări de mediu.

Evaluarea impactului asupra mediului este reglementată la nivel comunitar de **Directiva EIA 85/337/CEE privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului**, care a fost adoptată la Luxemburg, în 27 iunie 1985 și notificată statelor membre la data de 3 iulie 1985. Această directivă a fost modificată de următoarele directive:

- Directiva 97/11/CE a Consiliului din 3 martie 1997
- Directiva 2003/35/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 mai 2003
- Directiva 2009/31/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009
- Directiva 2011/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011
- Directiva 2014/52/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 aprilie 2014

Prevederile acestei directive se aplică evaluării impactului asupra mediului a acelor proiecte publice și private care pot avea efecte semnificative asupra mediului.

Evaluarea adecvată este reglementată la nivel comunitar de Directiva Habitate 92/43/EEC privind conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice. Această directivă a fost adoptată la Bruxelles, în 21 mai 1992 și a intrat în vigoare la data de 10 iunie 1992 când au fost notificate statele membre.

Obiectul prezentei directive este să contribuie la menținerea biodiversității prin conservarea habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică de pe teritoriul statelor membre în care se aplică tratatul.

Legislația națională care reglementează SEA/EIA/ EA

Toate statele membre au avut obligația de a transpune directivele comunitare în legislația națională, în ceea ce privește Evaluarea de mediu, Evaluarea impactului asupra mediului, Evaluarea adecvată, România și-a respectat angajamentul

asumat, transpunând în totalitate directivele mai sus menționate. Aceste directive au fost transpuse în legislația națională prin actele normative menționate mai jos.

Evaluarea de mediu (evaluarea strategică de mediu) este reglementată la nivel național de următoarele acte normative:

- Hotărârea de Guvern nr. 1076/2004¹ privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe.
- Ordinul nr. 995/2006² pentru aprobarea listei planurilor și programelor care intră sub incidența Hotărârii Guvernului nr. 1.076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe.
- Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 195/2005³ privind protecția mediului, cu modificările și completările ulterioare.

Evaluarea impactului asupra mediului este reglementată la nivel național de următoarele acte normative:

- Hotărârea de Guvern nr. 445/2009⁴ privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului, cu modificările și completările ulterioare.
- Ordinul nr. 135/2010⁵ privind aprobarea Metodologiei de aplicare a evaluării impactului asupra mediului pentru proiecte publice și private.
- Ordinul nr. 863/2002⁶ privind aprobarea ghidurilor metodologice aplicabile etapelor procedurii-cadru de evaluare a impactului asupra mediului.
- Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului, cu modificările și completările ulterioare.

Evaluarea adecvată este reglementată la nivel național de următoarele acte normative:

- Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 57/2007⁷ privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, cu modificările și completările ulterioare.
- Ordinul nr. 19/2010⁸ pentru aprobarea Ghidului metodologic privind evaluarea adecvată a efectelor potențiale ale planurilor sau proiectelor asupra ariilor naturale protejate de interes.
- Ordinul nr. 135/2010 privind aprobarea Metodologiei de

1) Publicată în MO nr. 707/05.08.2004

2) Publicată în MO nr. 812/03.10.2006

3) Publicată în MO nr. 1196/30.12.2005

4) Publicată în MO nr. 481/13.07.2009

5) Publicată în MO nr. 274/27.04.2010

6) Publicată în MO nr. 52/30.01.2003

7) Publicată în MO nr. 442/29.06.2007

8) Publicată în MO nr. 82/08.02.2010

aplicare a evaluării impactului asupra mediului pentru proiecte publice și private.

- Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului, cu modificările și completările ulterioare.

TERMINOLOGIA SPECIFICĂ

În sensul legislației naționale⁹⁾:

1. autoritate competentă pentru protecția mediului - autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, Agenția Națională pentru Protecția Mediului, agențiile județene pentru protecția mediului, Administrația Rezervației Biosferei „Delta Dunării”, precum și Garda Națională de Mediu și structurile subordonate acesteia;
2. planuri și programe - planurile și programele, inclusiv cele cofinanțate de Comunitatea Europeană, ca și orice modificări ale acestora, care se elaborează și/sau se adoptă de către o autoritate la nivel național, regional sau local ori care sunt pregătite de o autoritate pentru adoptarea, printr-o procedură legislativă, de către Parlament sau Guvern și sunt cerute prin prevederi legislative, de reglementare sau administrative;
3. proiect - execuția lucrărilor de construcții sau alte instalații ori amenajări, alte intervenții asupra cadrului natural și peisajului, inclusiv cele care implică extragerea resurselor minerale;
4. acte de reglementare - aviz de mediu, acord de mediu, aviz Natura 2000, autorizație de mediu, autorizație integrată de mediu, autorizație privind emisiile de gaze cu efect de seră, autorizație privind activități cu organisme modificate genetic;
5. acord de mediu - actul administrativ emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului, prin care sunt stabilite condițiile și, după caz, măsurile pentru protecția mediului, care trebuie respectate în cazul realizării unui proiect;
6. avize de mediu emise de autoritatea competentă pentru protecția mediului:
 - a. aviz de mediu - actul administrativ emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului, care confirmă integrarea aspectelor privind protecția mediului în planul sau programul supus adoptării;
 - b. avizul de mediu pentru produse de protecție a plantelor, respectiv pentru autorizarea îngrășămintelor chimice - act administrativ emis de autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, necesar în procedura de omologare a produselor de protecție a plantelor și, respectiv, de autorizare a îngrășămintelor chimice;

9) O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, cu modificările și completările ulterioare.

- c. aviz Natura 2000 - actul administrativ emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului, care conține concluziile evaluării adecvate și prin care se stabilesc condițiile de realizare a planului sau proiectului din punctul de vedere al impactului asupra ariilor naturale protejate de interes comunitar, incluse sau care urmează să fie incluse în rețeaua ecologică Natura 2000; aviz de mediu,
7. evaluarea impactului asupra mediului - proces menit să identifice, să descrie și să stabilească, în funcție de fiecare caz și în conformitate cu legislația în vigoare, efectele directe și indirecte, sinergice, cumulative, principale și secundare ale unui proiect asupra sănătății oamenilor și a mediului; evaluarea de mediu,
 8. evaluare adecvată - procesul menit să identifice, să descrie și să stabilească, în funcție de obiectivele de conservare și în conformitate cu legislația în vigoare, efectele directe și indirecte, sinergice, cumulative, principale și secundare ale oricărui plan ori proiect, care nu are o legătură directă cu sau nu este necesar pentru managementul unei arii naturale protejate de interes comunitar, dar care ar putea afecta în mod semnificativ aria, în mod individual ori în combinație cu alte planuri sau proiecte; autoritate competentă pentru protecția mediului, etc
 9. evaluare de mediu - elaborarea raportului de mediu, consultarea publicului și a autorităților publice interesate de efectele implementării planurilor și programelor, luarea în considerare a raportului de mediu și a rezultatelor acestor consultări în procesul decizional și asigurarea informării asupra deciziei luate;
 10. evaluarea riscului - lucrare elaborată de persoane fizice sau juridice care au acest drept, potrivit legii, prin care se realizează analiza probabilității și gravității principalelor componente ale impactului asupra mediului și se stabilește necesitatea măsurilor de prevenire, intervenție și/sau remediere;
 11. raport de mediu - parte a documentației planurilor sau programelor, care identifică, descrie și evaluează efectele posibile semnificative asupra mediului, ale aplicării acestora și alternativele sale raționale, luând în considerare obiectivele și aria geografică aferentă, conform legislației în vigoare;
 12. raport de amplasament - documentație elaborată de persoane fizice sau juridice care au acest drept, potrivit legii, în scopul obținerii autorizației integrate de mediu și care evidențiază starea amplasamentului, situația poluării existente înainte de punerea în funcțiune a instalației și oferă un punct de referință și comparație la încetarea activității;
 13. raport de securitate - documentație elaborată de persoane fizice sau juridice care au acest drept, potrivit legii, necesară pentru obiective în care sunt prezente substanțe periculoase conform prevederilor legislației privind controlul activităților, care prezintă pericole de accidente majore în care sunt implicate substanțe periculoase;

14. raportul privind impactul asupra mediului reprezintă documentul care conține informațiile furnizate de titularul proiectului ce trebuie să includă cel puțin următoarele aspecte:¹⁰
- descrierea proiectului, cuprinzând date referitoare la amplasament, soluții tehnice propuse și mărimea proiectului;
 - descrierea măsurilor avute în vedere pentru a evita, a reduce și, dacă este posibil, a remedia efectele negative semnificative asupra mediului;
 - datele necesare pentru identificarea și evaluarea principalelor efecte pe care proiectul le poate avea asupra mediului;
 - prezentarea generală a principalelor alternative studiate de titularul de proiect, cu indicarea motivelor alegerii sale, avându-se în vedere efectele asupra mediului;
 - un rezumat fără caracter tehnic al informațiilor prevăzute la lit a)

ACTELE DE REGLEMENTARE ȘI DECIZIILE EMISE DE AUTORITATEA COMPETENTĂ PENTRU PROTECȚIA MEDIULUI

Autoritățile competente pentru protecția mediului responsabile cu conducerea acestor proceduri și emiterea actelor de reglementare sunt:

1. Agenția Județeană pentru Protecția Mediului (APM)
2. Agenția Națională pentru Protecția Mediului (ANPM)
3. Administrația Rezervației Biosferei „Delta Dunării” (ARBDD)
4. Autoritatea Publică Centrală pentru Protecția Mediului (Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor)

Autoritatea competentă pentru protecția mediului emite, pentru Evaluarea de mediu, Evaluarea impactului

regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, cu modificări și completările ulterioare”.

Planurile și programele prevăzute mai sus, care determină utilizarea unor suprafețe mici la nivel local, modificările minore la planuri și programe, și care stabilesc cadrul pentru emiterea viitoarelor acorduri unice pentru proiecte, se supun evaluării de mediu numai dacă pot avea efecte semnificative asupra mediului.

Evaluarea de mediu¹³ se efectuează în timpul pregătirii planului sau programului și se finalizează înainte de adoptarea acestuia ori de trimiterea sa în procedură legislativă.

Evaluarea de mediu nu se aplică planurilor și programelor al căror unic scop este apărarea națională sau protecția civilă, financiare sau bugetare, privind sprijinul pentru dezvoltare

10) Hotărâre nr.445/8.04.2009 privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului

11) Așa cum este definit în Cap. 2 Terminologia specifică, pct. 4

12) Așa cum este definit în Cap. 2 Terminologia specifică, pct. 6, lit. a

13) Așa cum este definit în Cap. 2 Terminologia specifică, pct. 9

rurală prin Fondul European de Orientare și Garantare a Agriculturii - Secțiunea Garantare, pe anul 2007.

Procedura de evaluare de mediu se finalizează cu emiterea avizului de mediu pentru planuri sau programe.

În cazul în care titularul planului sau programului nu pune la dispoziție autorității competente pentru protecția mediului toate informațiile necesare emiterii avizului de mediu în termen de maximum un an de la data solicitării acestora, documentația depusă se clasează. Emiterea avizului de mediu se face cu reluarea întregii proceduri.

Competența de emiterie a avizului de mediu revine următoarelor autorități:

- agențiilor județene pentru protecția mediului (APM), pentru planurile și programele locale și județene,
- autorității publice centrale pentru protecția mediului (Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor), pentru planurile și programele naționale și regionale.

Pentru planurile sau programele aflate în competența de reglementare a autorității publice centrale pentru protecția mediului, aceasta poate delega Agenția Națională pentru Protecția Mediului, respectiv agențiile de protecție a mediului județene, după caz, să preia responsabilitatea parcurgerii unor etape din prezenta procedură.

Emiterea avizului de mediu nu constituie obiectul delegării de competență.

Acord de mediu¹⁴

Solicitarea și obținerea acordului de mediu este obligatorie pentru proiecte publice ori private sau pentru modificarea ori extinderea activităților existente, care pot avea impact semnificativ asupra mediului.

Proiectele care pot avea efecte semnificative asupra mediului datorită, printre altele, naturii, dimensiunii sau localizării lor fac obiectul unei solicitări de aprobare de dezvoltare și unei evaluări a impactului lor asupra mediului înaintea emiterii acestei aprobări.

Procedura de evaluare a impactului asupra mediului este parte integrantă din procedura de emiterie a aprobării de dezvoltare.

Aprobare de dezvoltare reprezintă decizia autorității sau autorităților competente, care dă dreptul titularului proiectului să realizeze proiectul; aceasta se concretizează, după caz, în:

- autorizația de construire,
- acord privind utilizarea terenului în scop agricol intensiv;
- acord al conducătorilor subunităților teritoriale de specialitate ale autorității publice centrale care răspunde de silvicultură pentru proiectele privind împădurirea terenurilor pe care nu a existat anterior vegetație forestieră;

14) Așa cum este definit în Cap. 2 Terminologia specifică, pct. 5

- d. decizie a inspectorului șef al inspectoratului teritorial de regim silvic și vânătoare, ordin al conducătorului autorității publice centrale care răspunde de silvicultură privind aprobarea ocupării temporare sau scoaterii definitive a unui teren din fondul forestier național, după caz, pentru realizarea obiectivelor care implică defrișarea în scopul schimbării destinației terenului;
- e. autorizația de gospodărire a apelor;

Proiectele prevăzute în anexa nr. 1 din H.G. nr. 445/2009 privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului se supun evaluării impactului asupra mediului.

Pentru proiectele prevăzute în anexa nr. 2 din H.G. nr. 445/2009 privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului, autoritatea publică pentru protecția mediului decide, pe baza unei examinări de la

caz la caz, cu luarea în considerare a informațiilor furnizate de către titular, dacă acestea se supun evaluării impactului asupra mediului.

În cazul proiectelor care afectează o arie protejată de interes comunitar, acordul de mediu include concluziile evaluării adecvate, realizat potrivit prevederilor O.U.G. nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, cu modificările și completările ulterioare.

Autoritatea publică pentru protecția mediului, cu consultarea comisiei de analiză tehnică (CAT), emite acordul de mediu sau ia decizia de respingere a solicitării acordului, pe baza analizării raportului privind impactul asupra mediului, a propunerilor/recomandărilor exprimate de publicul interesat și a altor informații relevante, după caz.

Deciziile luate de autoritatea publică pentru protecția mediului se pun la dispoziția publicului.

Acordul de mediu se anexează aprobării de dezvoltare și face parte integrantă din aceasta. Este interzisă realizarea proiectului fără obținerea acordului de mediu pentru proiecte. Titularii proiectelor au obligația respectării condițiilor prevăzute în acordul de mediu.

La punerea în funcțiune a investițiilor aferente activităților pentru care este necesară emiterea autorizației de mediu/autorizației integrate de mediu, conform legislației în vigoare, și pe care autoritatea competentă pentru protecția mediului le-a reglementat în faza de proiect, titularii sunt obligați să depună solicitarea și să obțină această autorizație.

Aviz Natura 2000¹⁵

În cazul planurilor sau proiectelor care se supun evaluării de mediu ori evaluării impactului asupra mediului, evaluarea adecvată a efectelor potențiale asupra ariei naturale protejate de interes comunitar este parte integrantă din acestea.

Când evaluarea adecvată este parte integrantă din evaluarea de mediu, respectiv evaluarea impactului asupra mediului, autoritatea competentă pentru protecția mediului emite avizul de mediu sau decizia de respingere a solicitării de aviz de

15) Așa cum este definit în Cap. 2 Terminologia specifică, pct. 6, lit. c

mediu ori, după caz, acordul de mediu sau decizia de respingere a solicitării de acord de mediu, aceste documente incluzând concluziile evaluării adecvate. În această situație nu se mai emite Avizul Natura 2000.

Procedura de evaluare adecvată se finalizează cu emiterea avizului Natura 2000 sau decizia de respingere a proiectului ori planului, după caz.

Autoritate competentă pentru protecția mediului emite Avizul Natura 2000 doar pentru planurile și proiectele care nu fac obiectul unei evaluări de mediu/evaluări a impactului asupra mediului.

Acordul de mediu, avizul de mediu sau avizul Natura 2000, se emite numai dacă proiectul sau planul nu afectează în mod negativ integritatea ariei naturale protejate respective și după consultarea publicului¹⁶, în conformitate cu legislația în domeniu.

Competența de emiteră a acordului de mediu și a avizului Natura 2000 revine următoarelor autorități:

- agențiilor județene pentru protecția mediului (APM) pentru proiectele al căror amplasament se află pe județul

respectiv, cu excepția proiectelor aflate sub incidența legislației privind prevenirea și controlul integrat al poluării.

- agenției naționale pentru protecția mediului (ANPM) pentru proiectele al căror amplasament se întinde pe două sau mai multe județe.
- Administrația Rezervației Biosferei „Delta Dunării” pentru proiectele propuse a se realiza în perimetrul Rezervației Biosferei „Delta Dunării”.
- autorității publice centrale pentru protecția mediului (Ministerul Mediului), pentru proiectele/activitățile miniere care utilizează substanțe periculoase în procesul de prelucrare și concentrare, pentru capacități de producție mai mari de 5 milioane tone/an sau dacă suprafața pe care se desfășoară activitatea este mai mare de 1.000 ha
- autoritatea publică centrală pentru protecția mediului îndrumă și coordonează procedura de evaluare a impactului asupra mediului pentru proiectele care au potențial impact semnificativ transfrontalier.

Prevederile procedurii de evaluare adecvată sunt aplicate de către personalul cu responsabilități în domeniul protecției naturii din cadrul autorităților publice pentru protecția mediului.

Autoritățile competente și actele de reglementare emise:

16) Vezi Cap. 7 Informarea publicului

Autoritatea competentă pentru protecția mediului	Actul de reglementare
MMAP	Aviz de mediu Acord de mediu Aviz Natura 2000
ANPM	Acord de mediu Aviz Natura 2000
APM	Aviz de mediu Acord de mediu Aviz Natura 2000
ARBDD	Acord de mediu Aviz Natura 2000

Deciziile autorității competente pentru protecția mediului pe parcursul procedurilor

În cadrul procedurii de evaluare de mediu (SEA) autoritatea competentă pentru protecția mediului poate lua următoarele decizii:

a) Decizia etapei de încadrare, prin care i se comunică titularului de plan/program că:

1. Planul/programul nu necesită evaluare de mediu și că acesta va fi supus adoptării fără aviz de mediu și procedura se finalizează la această etapă
2. Planul/programul necesită evaluare de mediu și se parcurge întreaga procedură.

b) Decizia de emitere a avizului de mediu.

În cadrul evaluării de impact asupra mediului (EIA) autoritatea competentă pentru protecția mediului poate lua următoarele decizii:

a) Decizia evaluării inițiale, prin care se informează titularul de proiect, cu privire la:

1. clasarea notificării pentru proiectele care nu intră sub incidența art. 28 din OUG nr. 57/2007 și a HG nr. 445/2009,
2. respingerea justificată a solicitării acordului de mediu pentru proiectele amplasate în zone cu restricții de construire;
3. decizia privind necesitatea demarării procedurii de evaluare a impactului asupra mediului, inclusiv a procedurii de evaluare adecvată, pentru proiectele care intră sub incidența prevederilor art. 28 din OUG nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare, și ale HG nr. 445/2009;
4. decizia privind necesitatea demarării procedurii de evaluare a impactului asupra mediului, pentru proiectele

care intră sub incidența prevederilor HG nr. 445/2009 și nu intră sub incidența art. 28 din OUG nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare;

5. decizia privind necesitatea demarării procedurii de evaluare adecvată pentru proiectele care intră sub incidența prevederilor art. 28 din OUG nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare.

b) Decizia etapei de încadrare¹⁷, poate fi, după caz:

1. efectuarea evaluării impactului asupra mediului și a evaluării adecvate
2. efectuarea evaluării impactului asupra mediului fără evaluarea adecvată
3. efectuarea evaluării adecvate
4. continuarea procedurii privind emiterea aprobării de dezvoltare a proiectului

c) Emiterea acordului de mediu sau Decizia de respingere a solicitării

Dacă în urma Evaluării inițiale autoritatea competentă pentru protecția mediului a decis demararea procedurii de **evaluare adecvată**, fără a fi necesară și demararea procedurii de evaluare a impactului asupra mediului, în această situație, se pot lua următoarele decizii¹⁸:

a) Decizia etapei de încadrare, poate fi, după caz:

1. proiectul propus nu necesită parcurgerea celorlalte etape ale procedurii de evaluare adecvată, și procedura se finalizează cu această decizie
2. proiectul propus necesită efectuarea evaluării adecvate

b) Decizia etapei studiului de evaluare adecvată, poate fi, după caz:

1. trecerea la etapa soluțiilor alternative pentru proiectele pentru care s-a decis că impactul negativ persistă,
2. emiterea avizului Natura 2000 pentru proiectele pentru care, în urma analizei măsurilor de reducere a impactului, s-a decis că impactul semnificativ este eliminat/reduc.

c) Decizia etapei soluțiilor alternative, poate fi, după caz:

1. trecerea la etapa măsurilor compensatorii,
2. emiterea avizului Natura 2000 pentru soluția alternativă care elimină/reduce impactul negativ;
3. respingerea solicitării

d) Emiterea Avizului Natura 2000 sau Decizia de respingere a solicitării

17) Vezi detalii la Cap. 5. Etapele procedurii de evaluare a impactului asupra mediului (EIA), 5.2 etapa de încadrare a proiectului; precum și la Cap. 6. Etapele procedurii de evaluare adecvată (EA), 6.1 etapa de încadrare a proiectului;

18) Vezi detalii la Cap. 6. Etapele procedurii de evaluare adecvată (EA)

ETAPELE PROCEDURII DE EVALUARE DE MEDIU (SEA)

Avizul de mediu este actul de reglementare emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului pentru planuri și programe (PP).

Evaluarea de mediu pentru planurile și programele dezvoltate la nivel local sau regional, care sunt parte integrantă din planurile ori programele regionale sau naționale care au fost deja supuse evaluării de mediu, va ține cont de rezultatul acestei evaluări, în scopul evitării duplicării.

Procedura privind evaluarea de mediu se realizează în etape, după cum urmează:

1. etapa de încadrare a planului sau programului în procedura evaluării de mediu;
2. etapa de definitivare a proiectului de plan sau de program și de realizare a raportului de mediu;
3. etapa de analiză a calității raportului de mediu și de luare a deciziei

Etapa de încadrare a planului sau programului în procedura evaluării de mediu

Titularul PP este obligat să notifice în scris autoritatea competentă pentru protecția mediului și să informeze publicul asupra inițierii procesului de elaborare a PP, precum și să pună la dispoziție autorității competente pentru protecția mediului și publicului, pentru consultare, prima versiune a PP.

Titularul PP publică în mass-media și anunță pe propria pagină de Internet elaborarea primei versiuni a PP, natura acestuia, declanșarea etapei de încadrare, locul și orarul consultării primei versiuni a PP și posibilitatea de a trimite în scris comentarii și sugestii la sediul autorității competente pentru protecția mediului.

Pentru PP cu efecte semnificative asupra mediului, autoritatea competentă pentru protecția mediului transmite în scris titularului PP obligativitatea efectuării evaluării de mediu, în această situație nu mai este necesară parcurgerea etapei de încadrare, se trece obligatoriu la următoarea etapă.

Pentru PP care determină utilizarea unor suprafețe mici la nivel local, sau prezintă modificări minore, sau care stabilesc

cadru pentru emiterea viitoarelor acorduri unice pentru proiecte, autoritățile competente pentru protecția mediului decid dacă acestea pot avea efecte semnificative asupra mediului, printr-o analiză caz cu caz, luând în considerare criteriile relevante¹⁹ pentru determinarea efectelor semnificative potențiale asupra mediului.

Etapa de încadrare se realizează cu consultarea titularului PP, a autorității de sănătate publică și a autorităților interesate de efectele implementării PP, în cadrul unui comitet special constituit, căruia titularul de PP îi pune la dispoziție, spre consultare, prima versiune a PP.

Autoritățile competente pentru protecția mediului identifică autoritățile publice care, datorită atribuțiilor și răspunderilor specifice pe care le au în domeniul protecției mediului, sunt interesate de efectele implementării PP.

La realizarea încadrării se ține cont de comentariile și propunerile primite din partea publicului și autoritatea competentă pentru protecția mediului ia decizia de încadrare pe baza consultărilor realizate în cadrul comitetului. Autoritățile competente pentru protecția mediului aduc la cunoștință publicului decizia motivată a etapei de încadrare, prin publicare pe pagina proprie de Internet, iar Decizia se publică în mass-media de către titular.

19) Anexa 1 din H.G. nr. 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe

În etapa de încadrare autoritatea competentă pentru protecția mediului anunță pe propria pagină de Internet decizia privind această etapă și posibilitatea publicului de a face propuneri de reconsiderare a acesteia în scris.

Pe baza propunerilor justificate ale publicului autoritatea competentă pentru protecția mediului poate reconsidera decizia privind etapa de încadrare, în cadrul consultărilor desfășurate în comitetul special constituit, iar Decizia finală, motivată, se aduce la cunoștință publicului prin afișare pe pagina proprie de Internet. Decizia finală se publică în mass-media de către titular.

Planurile și programele care, în urma etapei de încadrare, nu necesită evaluare de mediu urmează a fi supuse procedurii de adoptare fără aviz de mediu.

Etapa de definitivare a proiectului de plan sau de program și de realizare a raportului de mediu

Definitivarea proiectului de plan sau de program, stabilirea domeniului și a nivelului de detaliu al informațiilor ce trebuie incluse în raportul de mediu, precum și analiza efectelor

semnificative ale PP asupra mediului se fac în cadrul unui grup de lucru alcătuit din reprezentanți ai titularului PP, ai autorităților competente pentru protecția mediului și pentru sănătate, ai altor autorități interesate de efectele implementării PP, din una sau mai multe persoane fizice ori juridice atestate conform prevederilor legale în vigoare, precum și experți care pot fi angajați, după caz.

Constituirea grupului de lucru este obligația titularului. Grupul de lucru are caracter nepermanent, fiind constituit

special pentru PP respectiv, pe baza nominalizărilor făcute de autoritățile pe care le reprezintă. Nominalizările se fac la solicitarea titularului.

Punctele de vedere exprimate în ședințele grupului de lucru se consemnează în procese verbale semnate de membrii grupului. Un exemplar al proceselor-verbale rămâne la autoritatea competentă de protecție a mediului.

Titularul PP prezintă grupului de lucru obiectivele specifice ale planului sau programului.

Persoanele atestate, împreună cu experții angajați, după caz, analizează problemele semnificative de mediu, inclusiv starea mediului și evoluția acestuia în absența implementării planului sau programului, și determină obiectivele de mediu relevante în raport de obiectivele specifice ale PP.

Titularul PP proiectează alternative posibile, luând în considerare obiectivele și aria geografică a PP, precum și alte informații. Pe baza recomandărilor grupului de lucru, titularul PP elaborează detaliat alternativele care îndeplinesc obiectivele de mediu relevante pentru PP.

Persoanele atestate, împreună cu experții angajați, după caz, analizează efectele semnificative asupra mediului a alternativelor propuse de titularul PP, și stabilesc măsurile de prevenire, reducere, compensare și monitorizare a efectelor semnificative ale impactului asupra mediului pentru fiecare alternativă a PP, făcând recomandări în acest sens. Măsurile și recomandările se aduc la cunoștință grupului de lucru.

Titularul PP, luând în considerare toate informațiile stabilește și prezintă grupului de lucru următoarele:

- a. alternativa finală a PP;
- b. măsurile de prevenire, reducere și compensare a efectelor semnificative asupra mediului;
- c. programul de monitorizare a efectelor semnificative asupra mediului ale implementării PP.

Persoanele atestate, împreună cu experții angajați, după caz, analizează măsurile propuse de titularul PP, precum și programul de monitorizare și întocmesc raportul de mediu.

Raportul de mediu identifică, descrie și evaluează potențialele efecte semnificative asupra mediului ale implementării PP, precum și alternativele rezonabile ale acestuia, luând în considerare obiectivele și aria geografică ale PP.

Titularul PP publică în mass-media și anunță pe propria pagină de Internet finalizarea raportului de mediu, locul și orarul consultării acestora și faptul că publicul poate trimite comentarii și propuneri scrise la sediul titularului și al autorității competente pentru protecția mediului.

Pe baza observațiilor justificate, primite din partea publicului, titularul PP aduce modificări proiectului de PP și/sau raportului de mediu elaborat pentru acesta.

Etapa de analiză a calității raportului de mediu și de luare a deciziei

După finalizarea raportului de mediu titularul PP are obligația să transmită proiectul de plan sau de program și raportul de mediu elaborat pentru acesta, autorității competente pentru protecția mediului, autorității competente pentru sănătate și autorităților interesate de efectele implementării PP.

În cazul în care implementarea PP poate avea efecte semnificative transfrontieră, titularul, prin intermediul autorității publice centrale care promovează PP, este obligat să transmită proiectul de PP și raportul de mediu elaborat pentru acesta, în limba engleză, autorităților centrale de mediu din statele posibil afectate.

După primirea proiectului de PP și a raportului de mediu, autoritatea competentă pentru sănătate și celelalte autorități interesate de efectele implementării PP au obligația să elaboreze și să transmită în scris autorității competente pentru protecția mediului un punct de vedere detaliat și motivat privind proiectul de PP propus și raportul de mediu.

Titularul PP are obligația ca după depunerea proiectului de PP și a raportului de mediu finalizat la autoritatea competentă pentru protecția mediului să organizeze dezbaterile publice a proiectului de plan sau program propus și a raportului de mediu, inclusiv pentru PP care pot avea efecte semnificative transfrontieră.

Titularul PP are obligația de a anunța în mass-media și pe propria pagină de Internet organizarea unei ședințe de dezbateri publice a proiectului de PP propus, inclusiv a raportului de mediu.

Titularul PP, prin intermediul autorității publice centrale care promovează PP, are obligația de a invita la dezbaterile publice, autoritățile competente pentru protecția mediului și cele din domeniul sănătății din statele posibil a fi afectate, precum și publicul acestor state care este afectat sau este posibil să fie afectat ori care are un interes în procesul decizional reglementat de prezenta hotărâre

Titularul PP are obligația de a invita la dezbaterile publice autoritățile competente pentru protecția mediului, cele din

domeniul sănătății, precum și cele implicate în etapa de încadrare.

Autoritatea competentă pentru protecția mediului are responsabilitatea conducerii dezbaterii publice, consemnarea propunerilor justificate venite din partea publicului și a autorităților și întocmirea procesului-verbal al dezbaterii.

În cazul în care raportul de mediu sau comentariile publicului evidențiază un potențial efect negativ semnificativ, autoritatea competentă pentru protecția mediului dispune motivat, în scris, refacerea proiectului de PP, în vederea prevenirii, reducerii și compensării efectelor negative semnificative asupra mediului.

Analiza calității raportului de mediu, efectuată de autoritatea competentă pentru protecția mediului, are în vedere următoarele elemente:

- a. respectarea conținutului-cadru;
- b. prezentarea dificultăților tehnice, procedurale și de altă natură care au fost întâmpinate și explicitarea oricăror ipoteze și incertitudini;
- c. prezentarea alternativelor studiate, a motivelor care au stat la alegerea uneia dintre ele, a modului în care considerațiile de mediu au fost integrate în proiectul de PP, precum și procesul definitivării proiectului ca urmare a informațiilor rezultate pe parcursul evaluării de mediu;
- d. justificarea detaliată a motivelor care au stat la baza eliminării din analiză a anumitor aspecte;

- e. luarea în considerare a aspectelor semnalate în timpul procesului de consultare cu alte autorități și cu publicul;
- f. prezentarea informațiilor grafice - hărți, scheme, schițe, diagrame;
- g. existența unui program adecvat de monitorizare a efectelor asupra mediului.

În cazul în care raportul de mediu este incomplet sau de o calitate insuficientă, autoritatea competentă pentru protecția mediului dispune în scris refacerea acestuia.

Autoritățile competente pentru protecția mediului iau decizia de emitere a avizului de mediu și aduc la cunoștință titularului, în scris, decizia de emitere a avizului de mediu, care se face publică prin afișare pe pagina proprie de Internet, titularul PP având obligația de a o anunța în mass-media.

Decizia de emitere se concretizează în avizul de mediu²⁰ și cuprinde:

- a. motivele care stau la baza emiterii lui;
- b. măsurile decise în ceea ce privește monitorizarea efectelor asupra mediului inclusiv măsuri suplimentare de monitorizare, după caz;
- c. măsurile de reducere sau de compensare a efectelor semnificative asupra mediului și a efectelor semnificative transfrontiere, după caz.

20) Avizul de mediu are un format standard prevăzut în H.G. nr. 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe

Titularul PP are obligația de a supune procedurii de adoptare PP, precum și orice modificare a acestuia, după caz, numai în forma avizată de autoritatea competentă pentru protecția mediului.

Monitorizarea implementării PP, în baza programului propus de titular, are în vedere identificarea încă de la început a efectelor semnificative ale acesteia asupra mediului, precum și efectele adverse neprevăzute, în scopul de a putea întreprinde acțiunile de remediere corespunzătoare.

Programul de monitorizare a efectelor asupra mediului însoțește documentația înaintată autorității competente pentru protecția mediului, în vederea obținerii avizului de mediu, și face parte integrantă din acesta.

Îndeplinirea programului de monitorizare a efectelor asupra mediului este responsabilitatea titularului PP. Titularul PP este obligat să depună anual, până la sfârșitul primului trimestru al anului ulterior realizării monitorizării, rezultatele programului de monitorizare la autoritatea competentă pentru protecția mediului care a eliberat avizul de mediu.

Autoritatea competentă pentru protecția mediului analizează rezultatele programului de monitorizare primite de la titular și informează publicul prin afișare pe pagina proprie de Internet. Monitorizarea se poate realiza, după caz, și pe seama datelor, programelor și instalațiilor de monitorizare existente, în scopul eliminării duplicării acestora.

Efectuarea evaluării de mediu pentru planuri și programe nu exclude aplicarea procedurii de evaluare a impactului asupra mediului, prevăzută pentru proiecte, conform legislației în vigoare.

ETAPELE PROCEDURII DE EVALUARE A IMPACTULUI ASUPRA MEDIULUI (EIA)

Acordul de mediu este actul de reglementare emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului pentru proiecte. Procedura de evaluare a impactului asupra mediului este precedată de o evaluare inițială a proiectului realizată de către autoritățile publice pentru protecția mediului în care este identificată localizarea proiectului în raport cu ariile naturale protejate de interes comunitar.

Pentru realizarea etapei de evaluare inițială, titularul proiectului solicită emiterea acordului de mediu la autoritatea județeană pentru protecția mediului, prin depunerea unei notificări²¹ privind intenția de realizare a proiectului, însoțită de

21) Conținutul cadru al notificării este prevăzut în Ord. 135/2010

certificatul de urbanism, planurile anexă la acesta și dovada achitării tarifului aferent acestei etape.

Pe baza documentelor menționate mai sus și a verificării amplasamentului (verificarea amplasamentului se finalizează cu întocmirea unui proces-verbal), dacă este cazul, agenția județeană pentru protecția mediului informează titularul, în scris, cu privire la:

- a. clasarea notificării pentru proiectele care nu intră sub incidența art. 28 din OUG nr. 57/2007 și a HG nr. 445/2009 și transmiterea unui punct de vedere al autorității competente cu precizarea „Nu se supune procedurii de evaluare a impactului asupra mediului și procedurii de evaluare adecvată”,
- b. respingerea justificată a solicitării acordului pentru proiectele amplasate în zone cu restricții de construire stabilite prin legislația din domeniul protecției mediului, cu precizarea neconformităților constatate și/sau a actelor normative incidente ale căror prevederi nu sunt respectate;

- c. decizia privind necesitatea demarării procedurii de evaluare a impactului asupra mediului, inclusiv a procedurii de evaluare adecvată, prin depunerea memoriului de prezentare, pentru proiectele aferente activităților care intră sub incidența prevederilor art. 28 din OUG nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare, și ale HG nr. 445/2009;
- d. decizia privind necesitatea demarării procedurii de evaluare a impactului asupra mediului prin depunerea memoriului de prezentare, pentru proiectele aferente activităților care intră sub incidența prevederilor HG nr. 445/2009 și nu intră sub incidența art. 28 din OUG nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare;
- e. decizia privind necesitatea demarării procedurii de evaluare adecvată pentru proiectele care intră sub incidența prevederilor art. 28 din OUG nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare.

Agenția județeană pentru protecția mediului informează titularul, în scris, cu privire la autoritatea competentă pentru derularea procedurii de evaluare a impactului asupra mediului și a procedurii de evaluare adecvată, după caz, iar după depunerea memoriului de prezentare, pe suport hârtie și în format electronic, agențiile județene pentru protecția mediului transmit autorității competente cu parcurgerea procedurii, întreaga documentație.

Procedura privind evaluarea impactului asupra mediului se realizează în etape, după cum urmează:

1. etapa de încadrare a proiectului;
2. etapa de definire a domeniului evaluării și de realizare a raportului privind impactul asupra mediului;
3. etapa de analiză a calității raportului privind impactul asupra mediului.

Etapa de încadrare a proiectului

În această etapă, ACPM derulează următoarele activități:

- a. analizează memoriul de prezentare depus de titular;
- b. stabilește componența CAT;
- c. evaluează potențialul impact semnificativ transfrontalier pentru proiectele care intră sub incidența Legii nr. 22/2001;
- d. completează lista de control²² pentru proiectele pen-

22) Conform Ord. 863/2002

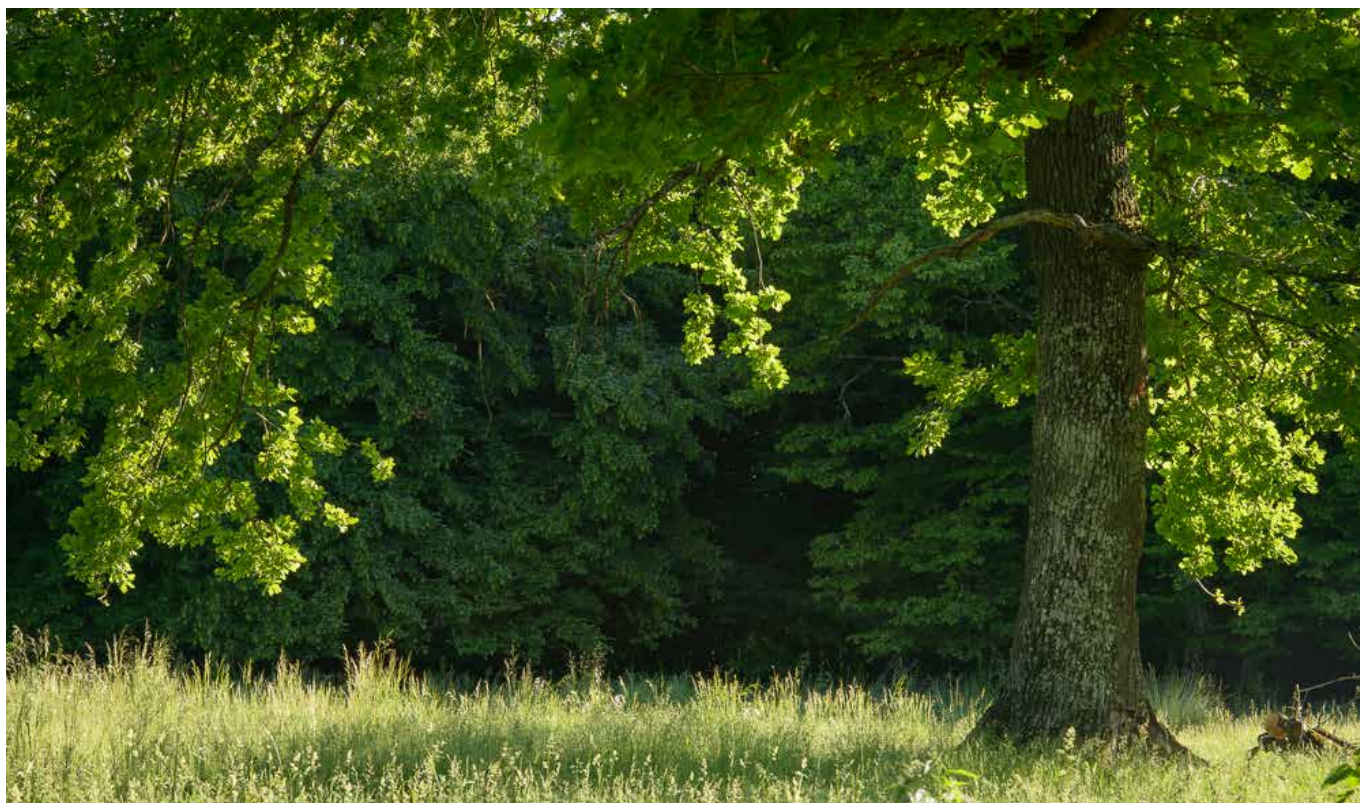
- tru care trebuie stabilită necesitatea realizării evaluării impactului asupra mediului și solicită, după caz, informații suplimentare pentru definitivarea acesteia;
- e. completează, după caz, lista de control²³ pentru etapa de încadrare, pentru proiectele care intră sub incidența art. 28 din O.U.G 57/2007 și solicită, după caz, informații suplimentare pentru definitivarea acesteia;
 - f. identifică publicul interesat și anunță depunerea solicitării de emitere a acordului de mediu prin publicarea pe pagina proprie de internet și la sediul său a anunțului;
 - g. transmite titularului modelul de anunț și îl informează asupra obligativității publicării în presa națională sau locală, precum și a afișării la sediul propriu/pe pagina proprie de internet/la sediul autorității sau autorităților administrației publice locale pe raza căreia este propusă implementarea proiectului;
 - h. transmite membrilor CAT documentele depuse de titular, în format electronic;
 - i. convoacă membrii CAT și comunică titularului data stabilită pentru prezentarea proiectului în cadrul CAT;
 - j. prezintă comisiei de analiză tehnică listele de control; autoritățile reprezentate în CAT exprimă puncte de vedere cu privire la potențialul impact al proiectului

- supus analizei asupra mediului, asupra ariei naturale de interes comunitar și asupra aprobării de dezvoltare;
- k. definitivează listele de control privind etapa de încadrare a proiectului pe baza punctelor de vedere primite din partea membrilor comisiei de analiză tehnică;
 - l. ia decizia etapei de încadrare a proiectului luând în considerare punctele de vedere ale membrilor CAT.

În urma parcurgerii etapei de încadrare în procedurile de evaluare a impactului asupra mediului și ale evaluării adecvate, autoritatea competentă decide, după caz:

- a. efectuarea evaluării impactului asupra mediului și a evaluării adecvate pentru proiectele:
 - prevăzute în anexa nr. 1 la HG nr. 445/2009, precum și pentru proiectele prevăzute în anexa nr. 2 la HG nr. 445/2009, pentru care s-a luat decizia că este necesară efectuarea evaluării impactului asupra mediului; și
 - pentru care s-a luat decizia că ar putea afecta în mod semnificativ ariile naturale protejate de interes comunitar;
- b. efectuarea evaluării impactului asupra mediului fără evaluarea adecvată pentru proiectele:
 - prevăzute în anexa nr. 1 la HG nr. 445/2009 și pentru proiectele prevăzute în anexa nr. 2 la HG nr. 445/2009, pentru care s-a decis că este necesară

23) Conform Ord. 19/2010

efectuarea evaluării impactului asupra mediului; și
– pentru care s-a luat decizia că nu afectează în mod semnificativ ariile naturale protejate de interes comunitar;

c. efectuarea evaluării adecvate pentru proiectele:

– prevăzute în anexa nr. 2 la HG nr. 445/2009, pentru care s-a stabilit că nu este necesară efectuarea evaluării impactului asupra mediului; și
– pentru care s-a luat decizia că ar putea afecta în mod semnificativ ariile naturale protejate de interes comunitar; în această situație se parcurge procedura de evaluare adecvată;

d. continuarea procedurii privind emiterea aprobării de dezvoltare a proiectului pentru:

– proiectele prevăzute în anexa nr. 2 la HG nr. 445/2009, pentru care s-a decis că nu este necesară efectuarea evaluării impactului asupra mediului; și
– pentru care s-a luat decizia că nu afectează în mod semnificativ ariile naturale protejate de interes comunitar.

Autoritatea competentă pentru protecția mediului motivează decizia etapei de încadrare și publică pe pagina de internet proiectul deciziei etapei de încadrare, anunțul, informează titularul și îi transmite acestuia anunțul public, în vederea publicării, în presa națională sau locală.

Titularul proiectului informează publicul asupra proiectului

deciziei etapei de încadrare, prin publicare în presa națională sau locală și prin afișarea acestuia la sediul propriu și pe pagina proprie de internet, precum și la sediul autorităților administrației publice locale pe raza cărora este propusă implementarea proiectului.

Publicul interesat poate înainta comentarii la proiectul deciziei etapei de încadrare, apoi autoritatea competentă pentru protecția mediului invită membrii CAT să participe la adoptarea deciziei etapei de încadrare.

Dacă comentariile justificate ale publicului conduc la reconsiderarea deciziei, aceasta se pune la dispoziția publicului de către autoritatea competentă pentru protecția mediului, prin afișare pe pagina de internet, și de către titularul proiectului, prin mijloacele prevăzute mai sus.

Pentru proiectele majore²⁴ cu finanțare din fonduri comunitare (Fondul European pentru Dezvoltare Regională și Fondul de Coeziune), pentru care, în urma parcurgerii etapei de încadrare, s-a luat decizia că nu afectează în mod semnificativ ariile protejate de interes comunitar și pentru care nu s-a realizat evaluarea adecvată, autoritatea competentă pentru protecția mediului emite Declarația autorității responsabile cu monitorizarea siturilor Natura 2000²⁵.

24) Așa cum sunt definite în Regulamentul (CE) 1083/2006, art. 39.

25) Prevăzută în apendicele I la anexele XXI și XXII la Regulamentul CE nr. 1828/2006

Etapa de definire a domeniului evaluării și de realizare a raportului privind impactul asupra mediului

După luarea deciziei etapei de încadrare, ACPM derulează etapa de definire a domeniului evaluării după cum urmează:

- analizează, după caz, documentele depuse de titular;
- completează lista de control conform ghidurilor metodologice aplicabile evaluării impactului asupra mediului;
- transmite membrilor CAT, după caz, documentele depuse de titular, în format electronic;
- convoacă titularul și membrii CAT și prezintă acestora listele de control, după caz;
- redactează și transmite titularului îndrumarul privind problemele de mediu care trebuie analizate în raportul privind impactul asupra mediului și în studiul de evaluare adecvată, după caz, ținând cont de propunerile justificate ale publicului interesat în ceea ce privește conținutul raportului privind impactul asupra mediului;

- pune îndrumarul la dispoziția publicului prin afișare pe pagina de internet.

Pentru proiectele aferente activităților care intră sub incidența legislației privind prevenirea și controlul integrat al poluării, îndrumarul stabilește și necesitatea aplicării cerințelor specifice autorizării integrate de mediu, inclusiv cele referitoare la nivelurile de emisii asociate celor mai bune tehnici disponibile aplicabile, sau, după caz, parametrii ori măsurile tehnice echivalente.

Pentru proiectele de activități care implică substanțe periculoase și pentru care este stabilită necesitatea elaborării și prezentării raportului de securitate, în conformitate cu prevederile legale privind controlul activităților care prezintă pericole de accidente majore în care sunt implicate substanțe periculoase, îndrumarul conține și această solicitare.

Pentru proiectele pentru care s-a decis efectuarea evaluării adecvate, îndrumarul conține necesitatea prezentării studiului de evaluare adecvată și a măsurilor de reducere a impactului asupra ariei naturale protejate de interes comunitar, precum și alte aspecte relevante stabilite de către ACPM.

Pe baza îndrumarului primit, titularul proiectului depune la ACPM raportul privind impactul asupra mediului și după caz, studiul de evaluare adecvată, raportul de securitate, pe suport hârtie și în format electronic.

Transmiterea de către ACPM a îndrumarului nu exclude posibilitatea solicitării ulterioare de informații suplimentare.

Raportul privind impactul asupra mediului, studiul de evaluare adecvată și raportul de securitate sunt realizate de către persoane fizice sau juridice²⁶ care au acest drept conform legii.

Etapa de analiză a calității raportului privind impactul asupra mediului

După ce ACPM a primit raportul privind impactul asupra mediului, care integrează măsurile de reducere, soluțiile alternative, măsurile compensatorii acceptate, după caz, rezultate

26) Conform Ord. Nr.1026 din 27 iulie 2009 privind aprobarea condițiilor de elaborare a raportului de mediu, raportului privind impactul asupra mediului, bilanțului de mediu, raportului de amplasament, raportului de securitate și studiului de evaluare adecvată

din studiul de evaluare adecvată, și, atunci când e cazul, a raportului de securitate, pe suport hârtie și în format electronic, ACPM derulează următoarele activități:

- a. stabilește, de comun acord cu titularul proiectului, oportunitățile de participare a publicului la luarea deciziei legate de proiect, indicând cel puțin data și locul dezbaterii publice;
- b. întocmește și transmite titularului anunțul public privind dezbaterile publice;
- c. pune la dispoziția publicului și a membrilor CAT, spre consultare, la sediul său și prin afișare pe pagina de internet raportul privind impactul asupra mediului, studiul de evaluare adecvată și, după caz, raportul de securitate.

Anunțul privind participarea publicului interesat la dezbaterile publice se face de ACPM prin publicarea pe paginile proprii de internet ale ACPM și autorității publice emitente a aprobării de dezvoltare și este afișat la sediile acestora.

După primirea anunțului titularul este obligat să publice în presa națională sau locală și să afișeze la sediul său/pe pagina proprie de internet/la sediul autorității publice locale și/sau pe panoul de informare la amplasament, anunțul comunicat de ACPM.

Publicul interesat poate transmite ACPM comentarii/observații la raportul privind impactul asupra mediului și, după caz,

la raportul de securitate, până la data la care are loc dezbaterile publice.

La înaintarea comentariilor/observațiilor la raportul privind impactul asupra mediului și, după caz, la raportul de securitate, membrii publicului interesat sunt obligați să își declare numele, prenumele și adresa, pe care ACPM le consemnează într-un formular.

Titularul proiectului organizează dezbaterile publice sub îndrumarea ACPM, suportând costurile acestora.

Ședința de dezbateri publice are loc în prezența reprezentanților ACPM, în modul cel mai convenabil pentru public, fiind moderată de către aceștia.

Dacă în interval de 60 de minute de la ora anunțată pentru începerea ședinței nu se prezintă niciun reprezentant al publicului interesat, acest fapt se consemnează într-un proces-verbal, iar ședința de dezbateri publice se declară închisă.

În timpul ședinței de dezbateri publice, titularul proiectului prezintă raportul privind impactul asupra mediului și raportul de securitate, după caz, și răspunde comentariilor/opiniilor/observațiilor publicului interesat participant.

Comentariile/opiniile/observațiile publicului interesat participant, prezentate în cadrul ședinței de dezbateri publice, se

consemnează într-un proces-verbal/minută de către ACPM și ulterior se înscriu în același formular în care au fost consemnate și propunerile primite înainte de data ședinței de dezbatere publică.

După ședința de dezbatere publică, ACPM desfășoară următoarele activități:

- a. analizează comentariile/observațiile publicului interesat;
- b. transmite titularului proiectului formularul pentru prezentarea soluțiilor de rezolvare a problemelor semnalate de publicul interesat și îi solicită completarea acestuia; formularul astfel completat se constituie anexă la raportul privind impactul asupra mediului;
- c. completează lista de control a etapei de analiză a calității raportului, luând în considerare prevederile ghidurilor metodologice aplicabile evaluării impactului asupra mediului.

După primirea pe suport hârtie și în format electronic, a răspunsurilor la comentariile/observațiile publicului interesat, ACPM desfășoară următoarele activități:

- a. transmite membrilor CAT formularul completat pentru prezentarea soluțiilor de rezolvare a problemelor semnalate de publicul interesat;
- b. convoacă și prezintă CAT lista de control aferentă etapei de analiză, analizând împreună cu membrii acesteia formularul de mai sus;

- c. definitivează lista de control aferentă etapei de analiză a raportului privind impactul asupra mediului;
- d. consemnează opiniile CAT privind calitatea raportului privind impactul asupra mediului și asupra răspunsurilor la problemele formulate de publicul interesat, inclusiv alegerea alternativei pentru realizarea proiectului, și stabilește necesitatea unor eventuale completări/modificări ale raportului privind impactul asupra mediului și/sau ale raportului de securitate, după caz, sau respingerea acestora;
- e. comunică, în scris, titularului proiectului necesitatea completării/modificării raportului privind impactul asupra mediului și/sau a raportului de securitate, după caz, sau respingerea motivată a acestuia/acestora;
- f. decide emiterea acordului de mediu sau respingerea solicitării acestuia, ținând cont și de punctul de vedere al Comisiei Europene, după caz.

După luarea deciziei autoritatea competentă pentru protecția mediului:

- a. comunică titularului decizia luată și transmite acestuia modelul de anunț public;
- b. publică pe pagina de internet anunțul privind emiterea acordului de mediu/decizia de respingere a solicitării acordului de mediu și respectiv proiectul acordului de mediu.

După primirea anunțului prevăzut mai sus, titularul proiectului

informează publicul asupra emiterii acordului de mediu/deciziei de respingere a solicitării acordului de mediu prin publicare în presa națională sau locală, prin afișare la sediul propriu și pe pagina proprie de internet, precum și la sediul autorității/autorităților administrației publice locale pe raza căreia/căroră este propusă implementarea proiectului.

În toate situațiile în care observațiile primite din partea publicului interesat justifică aprofundarea evaluării și solicitarea de noi informații sau investigații suplimentare, ACPM decide reluarea procedurii de la etapa solicitării acestor informații, cu plata tarifelor aferente etapelor corespunzătoare reevaluării.

Dacă decizia privind realizarea proiectului nu s-a concluzionat în timpul ședinței CAT întrunită în acest scop, autoritățile participante la ședința respectivă transmit în scris ACPM punctul de vedere privind etapa de analiză a calității raportului privind impactul asupra mediului.

Nepriimirea în termen a punctului de vedere al autorităților publice implicate în CAT echivalează cu lipsa unor obiecții legate de realizarea proiectului.

În cazul în care concluziile autorităților implicate în CAT privind posibilitatea desfășurării proiectului sunt discordante, ACPM, înainte de emiterea deciziei finale, invită părțile interesate la o ședință de reconsiderare a opiniei lor.

În urma comunicării titularului proiectului necesitatea completării/modificării raportului privind impactul asupra mediului și/sau a raportului de securitate, după caz, ACPM pune la dispoziția publicului, prin publicare pe pagina de internet, spre informare pentru o perioadă de 15 zile, raportul privind impactul asupra mediului modificat, precum și, după caz, raportul de securitate.

După expirarea termenului prevăzut pentru primirea observațiilor publicului interesat, ACPM emite acordul de mediu sau înștiințează titularul proiectului despre respingerea solicitării acordului de mediu.

La emiterea acordului de ACPM ia în considerare, rezultatele analizei raportului privind impactul asupra mediului și a raportului de securitate, după caz, precum și recomandările membrilor CAT și comentariile/observațiile justificate ale publicului interesat.

Acordul de mediu are un conținut-cadru și cuprinde cel puțin:

- a. cerințe specifice în scopul asigurării protecției elementelor de mediu pe perioada realizării proiectului, inclusiv a organizării de șantier, precum și pe perioada desfășurării activității, demolării/dezafectării, după caz, incluzând toate condițiile necesar a fi îndeplinite de titularul proiectului;
- b. concluziile analizei raportului de securitate, după caz;
- c. principalele motive și considerente pe baza cărora a fost emis, inclusiv informații cu privire la desfășurarea procesului de implicare a publicului și a modului în care observațiile publicului interesat au fost luate în considerare;
- d. descrierea principalelor măsuri pentru evitarea, reducerea și, dacă este posibil, compensarea efectelor adverse majore asupra mediului în timpul realizării proiectului, inclusiv a organizării de șantier, a desfășurării activității, demolării/dezafectării, cerințele legislației comunitare specifice, după caz.

Acordul de mediu pentru instalațiile care intră sub incidența legislației privind prevenirea și controlul integrat al poluării se emite luându-se în considerare, pe lângă cerințele prevăzute mai sus, următoarele:

- a. nivelurile de emisie asociate celor mai bune tehnici disponibile aplicabile, pentru poluanții care pot fi emiși în cantități semnificative, sau, după caz, parametrii sau măsuri tehnice echivalente;
- b. prevederi pentru limitarea efectelor poluării la lungă distanță sau transfrontalier, după caz.

Acordul de mediu pentru proiectele pentru care s-a luat decizia că pot avea impact semnificativ asupra integrității ariilor naturale protejate de interes comunitar include, după caz, și următoarele:

- a. măsurile de reducere sau eliminare a impactului asupra ariei naturale protejate de interes comunitar, condițiile și modul/calendarul de implementare a acestora;
- b. măsurile compensatorii aprobate, acceptate de ACPM, condițiile și modul / calendarul de implementare a acestora;
- c. considerentele privind sănătatea sau siguranța publică ori consecințele benefice de importanță majoră pentru mediu, care justifică necesitatea realizării proiectului propus, pentru ariile naturale protejate

de interes comunitar ce adăpostesc un tip de habitat natural prioritar și/sau o specie sălbatică prioritară de interes comunitar;

- d. alte motive imperative de interes public major asupra cărora s-a obținut punctul de vedere al Comisiei Europene, care justifică necesitatea realizării proiectului propus.

Pentru proiectele care afectează în mod negativ integritatea ariei naturale protejate de interes comunitar și în lipsa unor soluții alternative, autoritatea publică centrală pentru protecția mediului are obligația:

- a. de a informa Comisia Europeană despre măsurile compensatorii luate pentru a proteja coerența globală a rețelei Natura 2000, pentru ariile de protecție specială avifaunistică și siturile de importanță comunitară, când proiectul trebuie realizat din considerente imperative de interes public major referitoare la sănătatea umană, securitatea publică sau beneficii pentru mediu. În acest caz, actul de reglementare se poate elibera înainte de informarea Comisiei Europene;
- b. de a solicita punctul de vedere al Comisiei Europene atât asupra măsurilor compensatorii propuse, cât și asupra motivelor imperative de interes public major, altele decât cele referitoare la sănătatea umană, securitatea publică sau beneficii pentru mediu, când

proiectul afectează o specie sau un tip de habitat prioritar. În acest caz, actul de reglementare va fi eliberat după primirea răspunsului Comisiei Europene.

Decizia de respingere a solicitării acordului de mediu, cuprinde:

- a. principalele motive și considerente pe care se bazează decizia, inclusiv informații cu privire la desfășurarea procesului de participare a publicului interesat;
- b. informații privind procedura de contestare administrativă și contencios administrativ.

ETAPELE PROCEDURII DE EVALUARE ADECVATĂ (EA)

Avizul Natura 2000 este actul administrativ emis de autoritatea competentă pentru protecția mediului pentru planuri/proiecte care pot afecta semnificativ o arie naturală protejată de interes comunitar.

Procedura privind evaluarea adecvată se realizează în etape, după cum urmează:

1. etapa de încadrare a proiectului;
2. etapa studiului de evaluare adecvată
3. etapa soluțiilor alternative
4. etapa măsurilor compensatorii, atunci când nu există soluții alternative și când impactul negativ persistă

Etapa de încadrare a proiectului

După depunerea documentației, ACPM parcurge această etapă cu derularea următoarelor activități:

- a. analizează documentația depusă de titular, efectuează vizita de amplasament;
- b. stabilește componența comisiei de analiză tehnică;
- c. completează lista de control pentru etapa de încadrare conform ghidului metodologic privind evaluarea adecvată și solicită, după caz, informații suplimentare pentru definitivarea acesteia;
- d. convoacă membrii CAT și comunică titularului data stabilită pentru prezentarea proiectului în CAT, în vederea participării titularului la ședință;
- e. prezintă CAT proiectul și lista de control; autoritățile reprezentate în CAT exprimă puncte de vedere cu privire la potențialul impact al proiectului supus analizei asupra ariei naturale protejate de interes comunitar;
- f. definitivează lista de control privind etapa de încadrare

a proiectului pe baza punctelor de vedere primite din partea membrilor CAT;

g. ia decizia etapei de încadrare a proiectului.

În urma desfășurării acestei etape, ACPM decide, după caz, că:

- a. proiectul propus nu necesită parcurgerea celorlalte etape ale procedurii de evaluare adecvată, pentru cele care nu au impact semnificativ asupra integrității ariilor naturale protejate de interes comunitar;
- b. proiectul propus necesită efectuarea evaluării adecvate pentru cele care s-a luat decizia că pot avea impact semnificativ asupra integrității ariilor naturale protejate de interes comunitar, prin elaborarea unui studiu.

După luarea deciziei etapei de încadrare, autoritatea competentă pentru protecția mediului:

- a. informează titularul și îi transmite acestuia anunțul public privind proiectul deciziei etapei de încadrare;
- b. publică pe pagina de internet proiectul deciziei etapei de încadrare și anunțul privind proiectul deciziei etapei de încadrare.

După primirea anunțului, titularul informează publicul asupra deciziei etapei de încadrare prin publicare în presa națională sau locală, prin afișarea la sediul propriu și pe pagina proprie de internet, precum și la sediul autorităților administrației publice locale pe raza cărora este propusă implementarea proiectului.

Publicul interesat poate înainta observații la proiectul deciziei etapei de încadrare, iar după primirea observațiilor justificate ale publicului interesat la proiectul deciziei etapei de încadrare, ACPM invită membrii CAT să participe la adoptarea deciziei finale a etapei de încadrare.

Atunci când observațiile justificate ale publicului interesat conduc la reconsiderarea deciziei, aceasta se pune la dispoziția publicului de către ACPM prin afișare pe pagina de internet și de către titularul proiectului, prin mijloacele prevăzute mai sus.

Etapa studiului de evaluare adecvată

După depunerea studiului de evaluare adecvată, pe suport de hârtie și în format electronic, ACPM desfășoară următoarele activități:

- a. analizează studiul de evaluare adecvată și îl pune la dispoziția publicului, spre consultare, prin afișare pe pagina de internet sau la sediul său.
- b. transmite membrilor CAT studiul de evaluare adecvată;
- c. convoacă membrii CAT și prezintă lista de control pentru etapa de analiză a calității studiului de evaluare adecvată, analizând împreună cu membrii acesteia studiul de evaluare adecvată.

În urma parcurgerii activităților menționate mai sus, ACPM decide, după caz:

- a. trecerea la etapa soluțiilor alternative pentru proiectele pentru care s-a decis că impactul negativ persistă și informarea, în scris, a titularului proiectului în legătură cu decizia luată;
- b. emiterea avizului Natura 2000 pentru proiectele pentru care, în urma analizei măsurilor de reducere a impactului, s-a decis că impactul semnificativ este eliminat/reduc.

Etapa soluțiilor alternative

După completarea studiului de evaluare adecvată cu soluțiile alternative, ACPM derulează următoarele activități:

- a. analizează soluțiile alternative depuse de titular și le pune la dispoziția publicului, spre consultare, prin afișare pe pagina de internet și, după caz, la sediul său.
- b. transmite membrilor CAT soluțiile alternative prezentate de titular;
- c. convoacă membrii CAT și prezintă soluțiile alternative propuse și lista de control pentru analiza calității acestei etape.

În urma parcurgerii activităților menționate mai sus, ACPM decide, după caz:

- a. trecerea la etapa măsurilor compensatorii, dacă soluțiile alternative identificate nu reduc semnificativ impactul negativ, dar proiectul trebuie să fie realizat din motive imperative de interes public major referitoare la sănătatea umană, securitatea publică sau la beneficii pentru mediu, inclusiv de natură socială sau economică;
- b. emiterea avizului Natura 2000 pentru soluția alternativă care elimină/reduce impactul negativ;
- c. respingerea solicitării în cazul în care soluțiile alternative identificate nu elimină/reduc impactul negativ asupra integrității ariei naturale protejate de interes comunitar și în lipsa motivelor de interes public major.

Etapa măsurilor compensatorii, atunci când nu există soluții alternative și când impactul negativ persistă

După completarea studiului de evaluare adecvată cu măsurile compensatorii, ACPM derulează următoarele activități:

- a. analizează măsurile compensatorii și le pune la dispoziția publicului, spre consultare, prin afișare pe pagina de internet și, după caz, la sediul său.
- b. transmite membrilor CAT măsurile compensatorii propuse;
- c. convoacă membrii CAT și prezintă măsurile compensatorii propuse și lista de control a analizei calității acestei etape;
- d. decide emiterea avizului Natura 2000 sau respingerea solicitării, luând în considerare și punctele de vedere ale membrilor CAT.

Pentru proiectele de interes public major care afectează o specie sau un habitat prioritar, pentru care se invocă alte motive imperative de interes public major decât cele referitoare la sănătatea umană, securitatea publică sau la beneficii pentru mediu, anterior luării deciziei de emitere a avizului Natura 2000 autoritatea competentă transmite autorității publice centrale pentru protecția mediului Formularul de transmitere

a informațiilor la Comisia Europeană, conform art. 6 (4) din Directiva 92/43/CEE a Consiliului (Directiva Habitate), completat cu informațiile solicitate și studiul de evaluare adecvată, cu completările ulterioare.

Pe baza documentelor de mai sus autoritatea publică centrală pentru protecția mediului solicită punctul de vedere al Comisiei Europene pentru proiectul respectiv și transmite autorității competente răspunsul acesteia.

În urma derulării activităților prevăzute mai sus, ACPM decide emiterea avizului Natura 2000 sau respingerea solicitării, luând în considerare punctele de vedere ale membrilor CAT și răspunsul Comisiei Europene.

Pentru proiectele care nu afectează o specie sau un habitat prioritar și pentru care s-a luat decizia de emitere a avizului Natura 2000, autoritatea competentă transmite autorității publice centrale pentru protecția mediului Formularul de transmitere a informațiilor la Comisia Europeană, conform art. 6 (4) din Directiva 92/43/CEE a Consiliului (Directiva Habitate), completat cu informațiile solicitate, studiul de evaluare adecvată, cu completările ulterioare, precum și actul de reglementare care a fost emis.

Pe baza documentelor prevăzute mai sus autoritatea publică centrală pentru protecția mediului informează Comisia Europeană asupra măsurilor compensatorii luate pentru a proteja coerența globală a rețelei Natura 2000.

Avizul Natura 2000 include, după caz, următoarele:

- a. măsurile de reducere sau eliminare a impactului asupra ariei naturale protejate de interes comunitar, condițiile și modul/calendarul de implementare a acestora;
- b. măsurile compensatorii aprobate/acceptate de ACPM, condițiile și modul/calendarul de implementare a acestora;
- c. considerentele privind sănătatea sau siguranța publică ori consecințele benefice de importanță majoră pentru mediu, care justifică necesitatea realizării proiectului propus, pentru ariile naturale protejate de interes comunitar ce adăpostesc un tip de habitat natural prioritar și/sau o specie sălbatică prioritară de interes comunitar;
- d. alte motive imperative de interes public major asupra cărora s-a obținut punctul de vedere al Comisiei Europene, care justifică necesitatea realizării proiectului propus.

PARTICIPAREA PUBLICULUI LA LUAREA DECIZIILOR ÎN CADRUL PROCEDURILOR EIA ȘI SEA

Cadru general internațional

Dreptul de participare a publicului la luarea deciziilor de mediu a fost pentru prima dată formulat în 1992 în Declarația de la Rio și Agenda 21 adoptate cu ocazia Conferinței de la Rio. Aceste principii au fost implementate la nivel internațional prin adoptarea în 1998 a Convenției de la Aarhus, în cadrul Comisiei Economice pentru Europa a Națiunilor Unite, convenție intrată în vigoare în octombrie 2001.

DIRECTIVA AARHUS

Uniunea Europeană a semnat Convenția de la Aarhus în februarie 2005. În 2003 a fost adoptată Directiva 2003/4/EC privind accesul publicului la informațiile de mediu, supranumită Directiva Aarhus, pentru că prin aceasta se armonizează legislația comunitară cu rigorile Convenției de la Aarhus.

Această directivă este transpusă de România prin HG 878/2005. Cu toate acestea, în ceea ce privește accesul la informații publice, legea aplicabilă este Lg 544/2001 în ceea ce privește procedura de comunicare a informațiilor și de acces la justiție, din două motive:

- în primul rând o hotărâre de guvern, conform art.108 din Constituție, nu poate fi emisă decât pentru organizarea aplicării legilor, neputându-le completa sau modifica. În consecință, Lg.544/2001 nu poate fi completată sau modificată prin hotărâre de guvern. De asemenea, hotărârea de guvern nu poate fi considerată lege specială în raport cu o lege emisă de Parlament.
- în al doilea rând, art 20 al. 2 din Constituția României arată că “dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privind drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte și legile interne, au prioritate reglementările internaționale *cu excepția cazului în care situația sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile*”. Sau, Lg.544/2001 conține dispoziții mai favorabile atât în ceea ce privește tipul în care autoritățile sunt obligate să comunice informațiile, cât și în ceea ce privește accesul la justiție.

APLICAREA DIRECTĂ A DIRECTIVELOR EUROPENE ÎN PLAN NAȚIONAL

Directivele UE nu au în general aplicabilitate directă în dreptul intern, ele necesitând emiterea de către statele membre a unor acte de transpunere a acestora. Actele de transpunere trebuie să fie realizate prin acte normative, având astfel

caracter constrângător²⁷ și să producă efectele urmărite prin directiva care este transpusă²⁸. În cazul în care statele membre nu transpun directivele precum și în situația în care transpunerea nu este făcută în mod corect, efectul produs de actul de transpunere neasigurând producerea efectelor urmărite prin directivă, în cazul în care prevederile directivei sunt suficient de clare și de precise, prevederile acesteia pot fi aplicate direct în dreptul intern de către instanțele de judecată²⁹ împotriva actelor adoptate în statul membru, care sunt neconforme cu directiva³⁰.

PARTICIPAREA PUBLICĂ

Nu există o transpunere directă a dispozițiilor art 6 și 7 din Convenția de la Aarhus în România, ci transpuneri sectoriale. Astfel, există prevederi legislative privind participarea publicului la luarea deciziilor reglementate în cadrul procedurilor de evaluare asupra mediului: evaluarea impactului asupra mediului, evaluarea strategică de mediu, proceduri care vor fi analizate mai jos.

HG 564/2006 privind cadrul de realizare al participării publicului la elaborarea anumitor planuri și programe în legătură cu mediul. În preambulul acestui act normativ se menționează faptul că acesta transpune dispozițiile art. 7 din Convenția

de la Aarhus. În consecință, acest act normativ ar trebui să fie aplicat tuturor planurilor și programelor care au impact asupra mediului (inclusiv celor supuse SEA, procedura participării publicului în cadrul acestei proceduri trebuind să fie în concordanță cu dispozițiile acestei hotărâri de guvern). Cu toate acestea, dispozițiile acestei hotărâri sunt limitate numai la planurile reglementate în anexă planuri adoptate în legătură cu:

- regimul deșeurilor, reglementat de Legea 211/2011³¹;
- regimul bateriilor și acumulatorilor care conțin substanțe periculoase, reglementate de HG 1132/2008³²;
- planul de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, reglementat de HG 964/2000, actualizată;
- gestionarea ambalajelor și deșeurilor de ambalaje, reglementat de HG 621/2005;
- gestionarea calității aerului reglementată de Lg 104/2011³³;

Astfel, sunt lăsate în afara acestei reglementări domenii importante cum ar fi: domeniul nuclear, energetic, etc, unde, atunci când deciziile luate au impact asupra mediului dar nu fac obiectul evaluării strategice de mediu (SEA), nu există o procedură de participare a publicului reglementată.

HG 856/2008 privind gestionarea deșeurilor din industriile extractive conține și ea prevederi privind participarea publicului la luarea deciziilor în privința deșeurilor ce fac obiectul

27) Cauza 96/8, Comisia vs. Țările de Jos

28) Cauza 48/75, Jean Noel Roye

29) ICCJ, decizia 5843/2007,

30) Cauza 8/81 Becker v. Finanzamt Munster – Innenstadt; Cauza 152/84 Marshall vs Southampton and South-West Hampshire Area Health Authority

31) La data adoptării hotărârii regimul deșeurilor era reglementat de OUG 78/2000;

32) La data adoptării hotărârii acest domeniu era reglementat de HG 1057/2001;

33) La data adoptării hotărârii acest domeniu era reglementat de HG 543/2004;

acestei hotărâri, în ceea ce privește:

- pregătirea sau revizuirea planurilor de urgență externe elaborate de Inspectoratele județene pentru situații de urgență, planuri în care se specifică măsurile care se iau în afara amplasamentului în caz de accident pentru limitarea accidentelor și minimizarea efectelor acestora³⁴ (art. 19)
- Emiterea autorizației/autorizației integrate de mediu (art 25 și urm.)

Prevederile acestei hotărâri de guvern se corelează cu prevederile Ordinului ministrului agriculturii, pădurilor, apelor și mediului nr. 818/2003 privind aprobarea procedurii de emitere a autorizației integrate de mediu cu modificările ulterioare și a Ordinului ministerului mediului și dezvoltării durabile nr. 1798/2007 pentru aprobarea procedurii de emitere a autorizației de mediu, actualizat. Aceste două acte normative nu respectă însă întru totul principiile reglementate

34) Aceste planuri se realizează conform art. 16 și urm din HG 856/2008 pe baza informațiilor furnizate de solicitantul de autorizație sau autorizație integrată de mediu

de Convenția de la Aarhus privind participarea publicului la luarea deciziilor de mediu. O analiză a legislației naționale care vine în contradicție cu Convenția de la Aarhus va fi însă efectuată într-o lucrare viitoare.

EVALUAREA STRATEGICĂ DE MEDIU

Directiva SEA

Directiva 2001/42/CE reglementează procedura de evaluare a impactului asupra mediului pentru planurile și programele care fac obiectul acestei directive, precum și procedura de consultare a publicului. Această directivă la nivel european a fost transpusă de către statele membre până în anul 2004. În anul 2009 Comisia Europeană a adoptat un raport privind eficiența aplicării directivei în statele membre, ajungând la concluzia că aplicarea directivei este neuniformă în statele membre, că este nevoie de mai multă experiență în implementarea acesteia și că directiva este necesară, contribuind la integrarea principiilor de protecție a mediului în politicile generale ale statelor³⁵, urmând ca o nouă evaluare să fie realizată ulterior (posibil în 2013), evaluare care va stabili dacă și cum este necesară modificarea directivei.

În România directiva este transpusă prin HG 1076/2004.

Obiectul evaluării, prezentat în Capitolul 3 pct 1, este precizat de Ordinul emis de ministrul mediului și gospodăririi apelor nr. 995/2006 pentru aprobarea listei planurilor și programelor care intră sub incidența HG 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe. Enumerarea planurilor din acest ordin nu poate fi însă limitativă, întrucât domeniul de aplicare al unei directive europene nu poate fi limitat prin ordinul de ministru. De asemenea, hotărârea de guvern este un act administrativ normativ superior unui ordin de ministru, astfel încât acest ordin nu poate modifica dispozițiile HG 1076/2004.

Conform dispozițiilor art 3 din HG 1076/2004 "evaluarea de

35) Principiu fundamental al UE reglementat de art 11 din versiunea consolidată a Tratatului privind Funcționarea Uniunii Europene: „cerințele privind protecția mediului trebuie să fie integrate în definirea și implementarea activităților și politicilor UE avându-se în vedere în mod special promovarea dezvoltării durabile”.

mediu se realizează în timpul pregătirii planului sau programului și se finalizează înainte de adoptarea acestuia ori de trimiterea sa în procedură legislativă”.

Conform art 7 al. 3 din același act normativ, *participarea publicului la procedura de evaluare de mediu se face în mod efectiv încă de la inițierea planului sau programului.*

Astfel, în conformitate cu dispozițiile art 7 coroborat cu art. 6.4 din Convenția de la Aarhus, participarea publicului se realizează încă de la începutul procedurii, când toate opțiunile sunt deschise.

Aceasta înseamnă că implicarea publicului se va face din momentul începerii elaborării planului și programului consulta-rea publicului și realizarea evaluării de mediu după finalizarea proiectului fiind nelegală.

Răspunderea implicării publicului în procedura de consultare

Răspunderea realizării consultării publice conform art. 7 din Convenția de la Aarhus revine autorităților publice.

Conform dispozițiilor art. 29 din HG 1076/2004, în etapa de încadrare, răspunderea revine atât titularului cât și autorităților publice pentru protecția mediului, competente.

Conform dispozițiilor art 30, responsabilitatea implicării publicului în etapa de definitivare a proiectului de plan sau de program și în etapa de realizare a raportului de mediu revine în mod exclusiv titularului planului sau programului.

În etapa de analiză a calității raportului și de luare a deciziei, conform art. 31, titularul are obligația organizării dezbaterii publice precum și a invitării autorităților interesate și a publicului interesat în timp ce autoritatea competentă este responsabilă pentru conducerea dezbaterii și consemnarea propunerilor justificate ale publicului.

Conform dispozițiilor art. 28 autoritățile publice asigură informarea și participarea publicului prin: identificarea publicului, stabilirea locului unde pot fi consultate informațiile, stabilirea modalității de informare a publicului, determinarea modalității de consultare a publicului, fixarea unor intervale

de timp corespunzătoare pentru participarea publicului, informarea asupra posibilității ca planul sau programul să fie supus unei proceduri de evaluare în context transfrontieră.

Cu toate acestea, autoritatea publică de protecție a mediului nu este responsabilă legal pentru identificarea și realizarea participării efective a publicului la luarea deciziilor.

Constatăm deci o neconcordanță legislativă și o incoerență întrucât limitele răspunderii autorităților și a titularului, în situația în care acestea nu identifică public interesat, nu sunt precizate. De altfel nici consecințele neidentificării publicului și neimplicării sale în procedură nu sunt sancționate fiind neclar în ce constă această răspundere. Astfel, încălcarea de către titular a obligațiilor de consultare și informare a publicului constituie contravenție (conform art. 35 lit d) care se constată de către personalul împuternicit din cadrul autorității publice centrale pentru protecția mediului. Din acest

punct de vedere remarcăm o transpunere defectuoasă a Convenției de la Aarhus³⁶. Sancțiunea contravențională este aplicată numai în cazul neefectuării anunțurilor publice sau informărilor și notificărilor de către titular. Acestea nu sunt suficiente pentru atragerea participării efective a publicului interesat. Dar atragerea participării efective a publicului nu este reglementată în România. De asemenea, nu există sancțiuni pentru autoritatea publică care nu își îndeplinește în mod corespunzător obligațiile, cu excepția celor eglementate de art 12 al.1 și 3, art. 25 și art 27 al.4. Nu este prevăzută nici o consecință asupra valabilității realizării unei evaluări a impactului asupra mediului ca urmare a neparticipării publicului, nici în cazul în care titularul sau autoritatea publică nu și-a îndeplinit obligațiile legale și nici în cazul acestea au fost îndeplinite în mod necorespunzător. Apar astfel în practică proceduri în care nu a participat deloc public interesat pentru că anunțurile au fost publicate în ziare locale sau pur și simplu ziarele nu au fost citite de acest public și în care nu există deci o consultare efectivă a publicului. Este astfel încălcat principiul Convenției de la Aarhus conform căruia consultarea publicului trebuie să fie realizată în mod *efectiv* (art. 6.3³⁷).

36) Cazul 2/2004 privind Kazakhstan, paragr. 23 al Comitetului de Aplicare al Convenției de la Aarhus, Cazul 3/2004 privind Ucraina, paragr. 28; pentru cazurile detaliate ale Comitetului de aplicare a Convenției de la Aarhus și ghidul de interpretare al acesteia, vezi <http://www.unece.org/env/pp/pubcom.html>, <http://www.unece.org/index.php?id=21437>

37) Cazul 16/2006 privind Lituania, paragr. 67; Cazul 2/2004 privind Kazakhstan, para 25;

Astfel, conform dispozițiilor art 9 al. 1 din HG 1076/2004 titularul are obligația informării publicului asupra inițierii procesului de elaborare a planului sau programului prin anunțuri în mass media și prin afișarea pe pagina proprie pe internet. Acest articol arată că informarea se realizează *asupra realizării primei versiuni* a planului sau programului..

Procedură de consultare a publicului în etapa de încadrare

ANUNȚURI ÎN MASS MEDIA ȘI PE INTERNET (PAGINA WEB A TITULARULUI DE PLAN)

Această primă versiune a planului/programului comunicată publicului în cadrul etapei de încadrare, este anunțată prin anunțuri în mass media realizate de două ori la interval de trei zile calendaristice.

Anunțul trebuie să conțină:

- Faptul că prima versiune a planului/programului a fost elaborată;
- Natura planului sau programului;
- Declanșarea etapei de încadrare, locul și orarul consultării primei versiuni a planului sau programului;

- Posibilitatea de a transmite în scris comentarii și sugestii la sediul autorității competente pentru protecția mediului;
- Termenul de trimitere a comentariilor și sugestiilor, de 15 zile de la data publicării ultimului anunț;

Aceste anunțuri sunt o modalitate insuficientă de consultare a publicului. Convenția de la Aarhus specifică posibilitatea autorităților de a invita publicul în mod individual să participe la procedurile de evaluare a mediului. Scopul acestei cerințe a Convenției de la Aarhus este de a asigura că publicul este informat la timp în legătură cu demararea procedurii. În acest scop pot fi folosite orice mijloace³⁸. Cu toate acestea, legislația din România nu conține o astfel de reglementare nici în procedura de evaluare strategică de mediu, analizată în prezenta secțiune, nici în evaluarea de mediu a proiectelor, care va fi analizată în secțiunea următoare.

COMUNICAREA DOCUMENTAȚIEI

Observăm că acest act normativ nu specifică obligația de comunicare a copiilor xerox de pe întreaga documentație relevantă pentru această etapă și nici publicarea acestora pe internet. Această obligație este reglementată de Convenția de la Aarhus în art. 4, care, conform art. 6.6 din Convenție³⁹,

este aplicabil în procedura de participare a publicului la luarea deciziilor reglementată de art.7 coroborat cu art 6 din Convenție. Astfel, publicul are dreptul să ceară și autoritatea competentă de protecția mediului are obligația să comunice toate documentele care conțin informații relevante în etapa de încadrare, ca și în celelalte etape. Chiar și în lipsa unei cereri exprese a publicului, autoritatea are obligația să facă publică documentația potrivit mijloacelor tehnice disponibile - pe internet. În caz contrar, în termenul stabilit de 15 zile publicul nu are posibilitatea de a obține documentația ca urmare a unei cereri de informații, de a o studia și de a și formula și trimite sugestii și comentarii. Astfel ar fi încălcată obligația de consultare efectivă a publicului la luarea deciziei.

PARTICIPAREA PUBLICULUI LA LUAREA DECIZIEI ÎN CADRUL COMITETULUI SPECIAL CONSTITUIT

Publicul nu este invitat să participe la lucrările comitetului special constituit potrivit art. 10 al. 2, 3, 4, deși o consultare reală și efectivă ar presupune invitarea publicului interesat la aceste ședințe, sau cel puțin punere de îndată la dispoziție prin publicare pe internet a procesului verbal de ședință și a documentației aferente.

38) Cazul 43/2009 privind Armenia, paragr. 70;

39) Cazul 3/2004 privind Ucraina, paragr. 32; Cazul 24/2008 privind Spania paragr. 96;

DECIZIA DE ÎNCADRARE

Decizia de încadrare motivată este adusă la cunoștința publicului în termen de 3 zile calendaristice prin publicare pe pagina de internet. Titularul are obligația publicării deciziei în mass media.

Timp de 10 zile calendaristice publicul interesat poate face comentarii față de decizia motivată de încadrare. În termen de 15 zile calendaristice de la expirarea termenului de 10 zile în care publicul poate comenta, autoritatea competentă discută observațiile publicului în cadrul comitetului special constituit, putând să își modifice decizia pe baza acestora. La expirarea termenului de 15 zile autoritatea competentă publică pe internet decizia finală. Titularul are obligația publicării acesteia în mass media.

Decizia de încadrare este act administrativ și poate fi atacată în justiție conform Lg.554/2004 privind contenciosul administrativ.

Procedura de consultare a publicului în etapa de definitivare a proiectului de plan sau de program și de realizare a raportului de mediu

Nici în cadrul grupului de lucru constituit în cadrul acestei etape, publicul nu are dreptul să participe. În opinia noastră ar fi trebuit ca publicul să poată participa și să își poată exprima punctul de vedere, cu atât mai mult cu cât titularul este

responsabil pentru constituirea acestui grup. Astfel, publicul nu își poate exprima punctul de vedere în legătură cu obiectivele specifice de mediu relevante identificate de grupul de lucru, cu alternativele de plan sau program luate în calcul, nu participă la stabilirea măsurilor de prevenire, reducere compensare și monitorizare a efectelor semnificative ale impactului asupra mediului ale alternativelor de plan sau program analizate.

Considerăm că o participare eficientă și reală a publicului în această procedură ar fi dacă publicul și-ar putea exprima părerea cu privire la stabilirea și alegerea alternativelor de plan sau program, participând astfel în mod direct la alegerea alternativei finale care va constitui proiectul de plan sau program.

Publicul își poate exprima opinia în această etapă în conformitate cu dispozițiile art. 21: titularul anunță în mass-media de două ori la interval de trei zile calendaristice și pe pagina proprie de internet disponibilizarea proiectului de plan sau program, finalizarea raportului de mediu, locul și modalitatea consultării acestora. Publicul are la dispoziție 45 de zile calendaristice de la data publicării ultimului anunț pentru a trimite comentarii și propuneri scrise la sediul titularului și al autorității competente pentru protecția mediului (art. 30 al. 2). Propunerile pot avea ca obiect proiectul de plan sau program precum și raportul de mediu (art. 21 al. 2). Pe baza acestor opinii transmise de public, titularul poate aduce modificări proiectului de plan sau program și raportului de mediu.

Procedura de consultare a publicului în etapa de analiză a calității raportului și de luare a deciziei

Observăm că această etapă nu are ca obiect și analiza planului sau programului. Ca urmare, *alternativa finală aleasă este de fapt planul sau programul final față de care se realizează și se analizează raportul de mediu.*

PARTICIPAREA PUBLICULUI LA DEZBATEREA PUBLICĂ

Titularul are, conform art. 31, obligația publicării unui anunț în mass media de două ori la interval de 3 zile calendaristice precum și pe pagina de internet privind organizarea unei dezbateri publice. Aceasta trebuie organizată la 45 de zile de la data publicării anunțului și de la data transmiterii către autoritatea competentă de protecția mediului a proiectului final de plan sau program și a raportului de mediu (art 22 al 1 coroborat cu art 23).

Acest anunț conține conform art 31 al. 2:

- Locul data și ora dezbaterii publice
- Autoritățile participante
- Faptul că dezbaterea este deschisă și publicului și autorităților statelor posibil afectate

În cadrul dezbaterii publice autoritatea competentă de mediu consemnează propunerile justificate venite din partea publicului și a celorlalți participanți și întocmește un proces verbal.

Participarea publicului la adoptarea deciziei de emitere a avizului de mediu

Conform dispozițiilor art.24 al. 4, autoritatea competentă de protecție a mediului analizează calitatea raportului de mediu putând dispune în scris refacerea acestuia în cazul în care este incomplet sau de o calitate proastă.

Conform art. 25 al. 6, în cazul în care raportul de mediu sau comentariile publicului relevă un impact negativ semnificativ

asupra mediului, autoritatea de mediu competentă poate solicita refacerea proiectului de plan sau program.

Nu există dispoziții normative care să reglementeze o procedură de consultare a publicului pentru planul/programul sau raportul de mediu refăcute. În această situație considerăm că ar trebui să fie aplicată Convenția de la Aarhus în ceea ce privește realizarea unei participări efective a publicului la luarea deciziilor, astfel încât publicul să fie informat și să poată participa și la realizarea și analiza modificărilor raportului de mediu și planului/programului realizate în conformitate cu dispozițiile legislative prezentate mai sus.

În cazul în care nu există motive pentru refacerea sau completarea raportului sau după refacerea sau completarea sa, autoritatea de mediu ia decizia de emitere a avizului de mediu. Aceasta se publică pe internet în termen de 3 zile de la adoptarea sa. Această decizie este de fapt chiar avizul de mediu.

Avizul de mediu poate fi atacat în contencios administrativ conform Lg. 554/2004 privind contenciosul administrativ.

Participarea publicului la adoptarea și realizarea programului de monitorizare (art. 27).

Programul de monitorizare a efectelor planului sau programului asupra mediului se realizează în cadrul procedurii de emitere a avizului de mediu. Programul de monitorizare este, conform Anexei 2, o parte a raportului de mediu. Ca urmare, la adoptarea acestui program publicul participă conform procedurii descrisă mai sus. În ceea ce privește participarea publicului la realizarea monitorizării efective, aceasta este inexistentă. Titularul este obligat să raporteze anual rezultatele monitorizării autorității de mediu competente care a emis avizul de mediu. Aceasta analizează datele depuse de titular și informează publicul prin afișare pe internet.

Participarea publicului din statele vecine potențial afectate

În cazul proiectelor cu impact transfrontieră sunt aplicabile prevederile Convenției de la Espoo, ratificată de România prin Lg.22/2001, în cazul capitolului de față a “Protocolului SEA”, intrat în vigoare în data de 11 Iulie 2010. HG 1076/2004

nu prevede o procedură separată de consultare a publicului din statele vecine, procedura realizându-se conform procedurii din Convenția de la Espoo și a HG 1076/2004.

Conform Convenției de la Espoo, atunci când asupra mediului unui alt stat se produc efecte ca urmare a planului sau programului propus, ori atunci când mediul dintr-un stat vecin este afectat semnificativ, statul de origine, în care se propune planul sau programul, are obligația să notifice aceste state vecine în legătură cu depunerea solicitării de emitere a avizului de mediu. Dacă statele vecine răspund că sunt interesate să participe în procedura de evaluare, sunt comunicate prin intermediul Ministerului de Externe informații suficiente stabilindu-se perioade de timp de comun acord pentru durata consultărilor (art. 34 din HG 1076/2004).

HG 1076/2004 conține prevederi speciale în ceea ce privește termenii prevăzute pentru consultare:

- în etapa de analiză a calității raportului și de luare a deciziei, conform art. 23 și 31, dezbaterile publice sunt organizate în 60 de zile de la data expirării termenului de 45 de zile de la data primirii proiectului de plan sau program prevăzut pentru autoritățile interesate de efectele implementării planului sau programului. Dezbaterile trebuie anunțate de titularul de proiect cu 60 de zile înainte de data organizării dezbaterii publice. Anunțurile publicate în mass media se publică de două ori la interval de trei zile calendaristice precum și pe propria pagină de internet.
- Titularul este obligat să transmită în engleză proiectul de

plan sau program și raportul de mediu, autorităților centrale de mediu din statele posibil afectate, în termen de 20 de zile calendaristice de la finalizarea raportului de mediu. Pe baza observațiilor justificare ale publicului acesta poate să își modifice proiectul de plan sau program.

- Conform art. 25, decizia de emitere a avizului se ia în termen de 15 zile de la data încheierii consultărilor; de asemenea, avizul de mediu trebuie să conțină măsurile de reducere a efectelor semnificative transfrontieră;
- Conform art. 33 titularul de proiect este obligat să informeze publicul și statele potențial afectate în legătură cu planul sau programul adoptat precum și o declarație privind, printre altele, modul în care opiniile exprimate de public și de alte autorități precum și rezultatele consultărilor transfrontieră, au fost luate în considerare.

EVALUAREA IMPACTULUI ASUPRA MEDIULUI PENTRU PROIECTE PUBLICE SAU PRIVATE

Cadru legislativ

Directiva EIA 85/337/CEE a suferit mai multe modificări de-a lungul anilor. Se așteaptă anul acesta o revizuire substanțială

a acestei directive care va genera și modificări substanțiale în legislațiile statelor membre.

În România această directivă a fost transpusă prin: HG 918/2002 și Ordinul 860/2002 emis de Ministerul Apelor și Protecției Mediului, HG 1213/2006. Astăzi este în vigoare HG 445/2009 privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului și Ordinul 1284/2010 emis de Ministerul Mediului și Pădurilor împreună cu Ministerul Agriculturii și dezvoltării rurale, Ministerul Administrației și internelor, Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului.

Participarea publicului

Participarea publicului la luarea deciziilor este reglementată foarte vag în HG 445/2009. Acest act normativ conține dispoziții generice referitoare la informarea publicului:

- Art. 12 al. 3 – punerea la dispoziția publicului interesat a îndrumarului realizat în vederea stabilirii conținutului raportului privind impactul asupra mediului.
- Art. 14 al. 3 dispune că raportul privind impactul asupra mediului este supus comentariilor publicului interesat al căror propuneri și recomandări sunt luate în considerare în etapa de analiză a calității acestuia
- Art. 15 stabilește obligația pe care o au autoritățile care emit autorizația de dezvoltare precum și autoritățile competente pentru protecția mediului de a informa publicul și de a pune la dispoziție anumite informații, prin anunț public sau afișare pe pagina de internet

Art. 15. al. 1 „a) orice solicitare de aprobare de dezvoltare;

b) datele de contact ale autorităților publice competente pentru emiterea aprobării de dezvoltare, ale autorităților de la care pot fi obținute informații relevante, ale autorităților unde se pot înainta propuneri/recomandări sau adresa întrebări, precum și termenul pentru transmiterea acestora;

c) tipul deciziilor posibile sau, în cazul în care există, proiectul deciziei respective;

d) locul, orarul și mijloacele prin care informațiile relevante sunt puse la dispoziția publicului”

Art. 15 al. 2 “a) orice solicitare de acord de mediu;

b) faptul că proiectul face obiectul evaluării impactului asupra mediului, indicând, după caz, și că proiectul intră sub incidența prevederilor art. 17;

c) datele de contact ale autorităților publice pentru protecția mediului, ale autorităților de la care pot fi obținute informații relevante, ale autorităților unde se pot înainta comentarii sau adresa întrebări, precum și termenul pentru transmiterea acestora;

d) tipul deciziilor posibile sau, în cazul în care există, proiectul deciziei respective;

e) faptul că au fost obținute și sunt disponibile informațiile prevăzute de art. 11 și 13;

f) locul, orarul și mijloacele prin care informațiile relevante sunt puse la dispoziția publicului;

g) modalitățile de participare a publicului, în conformitate cu prevederile art. 16 alin. (1) și (2”

Art. 15 al. 3 “a) orice informație obținută în conformitate cu prevederile art. 11 și 13;

b) rapoartele și recomandările relevante transmise autorității publice centrale sau teritoriale pentru protecția mediului ori, după caz, autorității competente pentru emiterea aprobării de dezvoltare la momentul informării publicului interesat, potrivit prevederilor alin. (1) și (2);

c) alte informații decât cele prevăzute la alin. (1) și (2), care sunt relevante pentru luarea deciziei privind aprobarea de dezvoltare și care devin disponibile după momentul informării publicului interesat în conformitate cu prevederile alin. (1) și (2), cu respectarea dispozițiilor Hotărârii Guvernului nr. 878/2005 privind accesul publicului la informația privind mediul”

• Art 16 al. 1 arată că publicul are dreptul de a participa efectiv și din timp la procedura prevăzută de art 4, să se

documenteze și să transmită propuneri/recomandări autorităților publice competente, atunci când toate opțiunile sunt posibile și înaintea luării unei decizii privind aprobarea de dezvoltare⁴⁰;

- Art 16 al. 2 – arată că informarea și participarea publicului sunt coordonate de autoritățile competente pentru emiterea aprobării de dezvoltare și de autoritățile pentru protecția mediului, privind: modalitatea de informare a publicului, modalitatea de consultare a publicului interesat;
- Art 21 arată că emiterea aprobării de dezvoltare și după caz emiterea acordului de mediu sau respingerea solicitărilor acestora se fac publice și se pune la dispoziția publicului: conținutul aprobării de dezvoltare, respectiv al acordului de mediu, principalele motive și considerente pentru adoptarea acestor acte sau pentru respingerea lor, precum și descrierea principalelor măsuri pentru evitarea reducerii sau compensarea efectelor negative majore;
- Art. 24 arată că pot fi atacate în contencios administrativ conform Lg.554/2004 atât aprobarea de dezvoltare și acordul de mediu cât și decizia de respingere a acestora, cu îndeplinirea obligatorie a procedurii prealabile;

Ordinul 1284/2010 privind aprobarea metodologiei de aplicare a evaluării impactului asupra mediului pentru proiecte publice și private

În procedura de evaluare a impactului asupra mediului (EIA) obligația de identificare a publicului aparține autorității competente pentru protecția mediului, conform art 11 al. 1 lit. f⁴¹. Identificarea publicului are loc în timpul etapei de încadrare a proiectului. Nu există în normele metodologice indicații în legătură cu metoda prin care autoritatea este obligată să identifice publicul. Prin interpretarea dată acestui articol în general, identificarea publicului se rezumă la publicarea anunțului public pe pagina de internet a autorității, anunț prin care se face cunoscută depunerea solicitării de emitere a acordului de mediu. Identificarea reală a publicului și notificările individuale constituie o excepție. O astfel de practică este contrară dispozițiilor art. 6.2 din Convenția de la Aarhus care arată că atunci când este cazul publicul trebuie notificat individual. Această practică de a nu face o identificare reală a publicului interesat duce la inexistența unei participări reale a publicului la luarea deciziilor de mediu⁴².

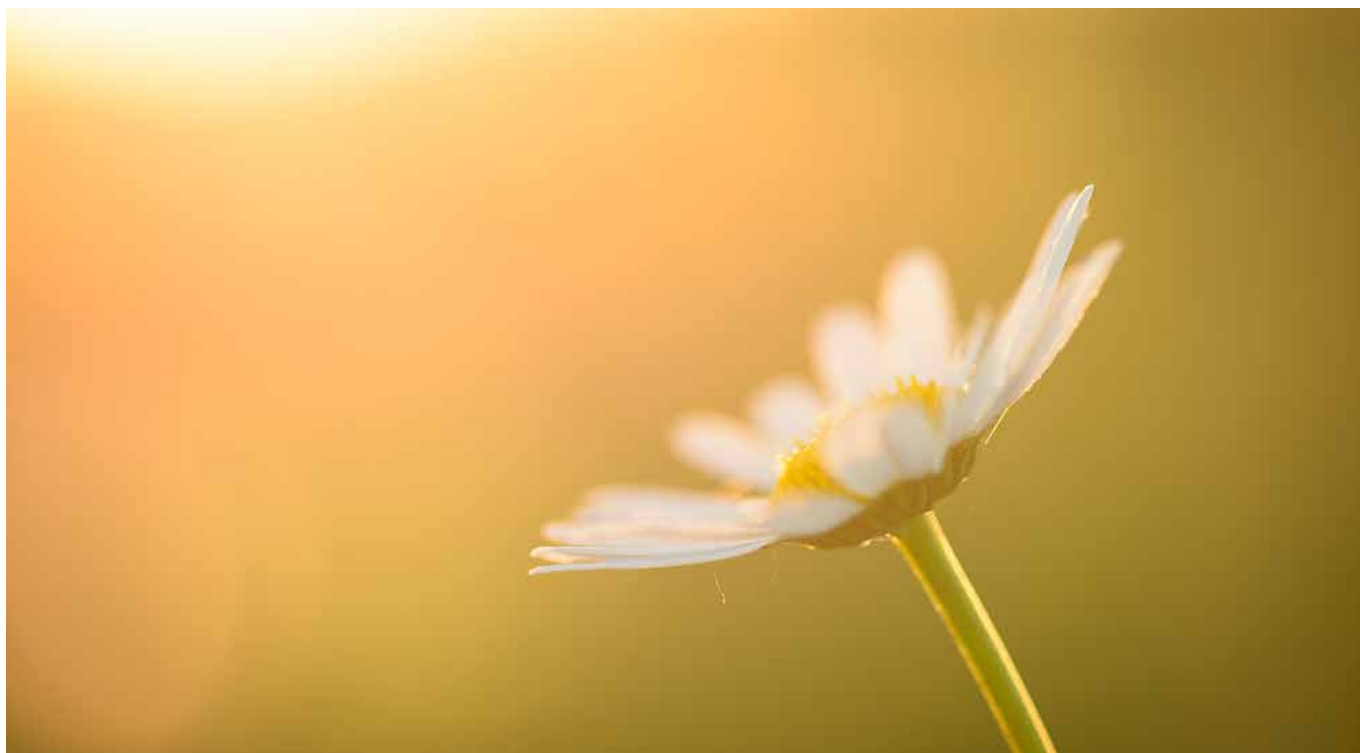
40) Convenția de la Aarhus prin interpretarea dată de Comitetul de la Aarhus în recomandările date ca urmare a comunicărilor făcute de public cu privire la încălcări ale convenției, arată în art 6.4 corelat cu Cazul 16/2006 privind Lituania, Cazul 22/2007 privind Franța, Cazul 17/2006 privind Uniunea Europeană, că participarea publicului trebuie să fie realizată pentru fiecare decizie luată în vederea realizării unui proiect, dacă decizia este finală și nu mai poate fi ulterior reconsiderată.

41) art 11 al. 1 lit.f "..."

42) Vezi supra, 11,12;

Răspunderea pentru realizarea procedurii de consultare a publicului nu este reglementată în acest act normativ. Singura dispoziție aplicabilă se regăsește în OUG 195/2005 art 20, care arată că: „Autoritatea competentă pentru protecția mediului, împreună cu celelalte autorități ale administrației publice centrale și locale, după caz, asigură informarea, participarea publicului la deciziile privind activități specifice și accesul la justiție, în conformitate cu prevederile Convenției privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu, semnată la Aarhus la 25 iunie 1998, ratificată prin <LLNK 12000 86 10 201 0 17>Legea nr. 86/2000.” Se arată, de asemenea, în al. 3 al aceluiași articol faptul că este obligatorie consultarea publicului în procesul de emitere al actelor de reglementare de mediu. Dar este această prevedere suficientă pentru a atrage răspunderea autorității de mediu sau a titularului proiectului? Desigur că nu. Rămâne un semn de întrebare chiar și în ce măsură încălcarea procedurii de participare a publicului la luarea deciziilor poate constitui un motiv de anulare a acordului de mediu, în aceste condiții.

ETAPA PRELIMINARĂ: DEPUNEREA NOTIFICĂRII ȘI EVALUAREA ACESTEIA

În prima etapă procedurală reglementată de Ordinul 1284/2010 *nu este reglementată pentru public nicio posibilitate de participare la luarea deciziei*. În această fază titularul proiectului depune o notificare însoțită de certificatul de urbanism și de planurile anexă ale acestuia. Autoritatea de mediu ia o decizie în privința demarării procedurii de urmat pentru proiectul notificat conform dispozițiilor art.9 (stabilește dacă se va demara sau nu procedura de evaluare cu sau fără evaluare adecvată *putând inclusiv să respingă solicitarea de emitere a acordului de mediu* în cazul în care proiectul este amplasat în zone cu restricții de construire conform legislației din domeniul protecției mediului), verificând și amplasamentul.

În mod evident, această lipsă a oportunităților publicului de participare la luarea deciziei este o încălcare a Convenției de la Aarhus întrucât aceasta dispune în art. 6.4 care arată că publicul trebuie implicat în luarea deciziei la începutul procedurii când toate opțiunile sunt deschise. De asemenea art 6.5 din Convenție stabilește faptul că informarea și debutul discuțiilor cu publicul trebuie demarată de titularul de proiect *înainte de depunerea cererii de emitere a actului de reglementare de mediu*. O astfel de dispoziție *nu există* în legislația din România, ba mai mult, după cum vedem publicul nu este în niciun fel implicat în etapa preliminară.

În cazul în care se hotărăște demararea procedurii de evaluare a mediului cu sau fără evaluare adecvată, titularul de proiect este informat cu privire la obligativitatea depunerii unui memoriu de prezentare.

ETAPA DE ÎNCADRARE

Odată cu depunerea acestui memoriu demarează următoarea etapă, care se finalizează cu decizia prin care se hotărăște care este procedura care va fi urmată de proiectul propus: evaluarea mediului cu sau fără evaluare adecvată, evaluarea adecvată, continuarea procedurii pentru emiterea aprobării de dezvoltare a proiectului, etc (art. 12 din **Ordinul 1284/2010**).

În cadrul acestei proceduri documentația și memoriul de prezentare depuse de titularul de proiect sunt analizate în cadrul unei comisii de analiză tehnică. Publicul interesat nu este invitat să participe în cadrul acestei proceduri, neregăsindu-se printre categoriile enumerate de lege ca participanți la acestea, în art. 2 al. 2 și 3 din Ordinul 1284/2010.

Publicul poate interveni numai după ce a fost luată decizia de încadrare, prin anunț publicat de titularul de proiect în presa națională sau locală, la sediul propriu, pe pagina de internet, la sediul autorităților publice pe raza cărora este propusă implementarea proiectului. De asemenea, decizia este încărcată și pe pagina de internet a autorității publice care a emis-o (art. 12 al. 3 și 4 din Ordinul 1284/2010).

Remarcăm următoarele:

- anunțurile făcute de titular sunt considerate suficiente chiar dacă au fost efectuate numai în ziare locale. Acest lucru reprezintă o informare insuficientă a publicului întrucât public interesat poate fi și cel din alte localități decât cele din zona de implementare a proiectului precum și publicul din străinătate, care poate decide să participe la această procedură sau să ceară informații în legătură cu acesta. Acest public nu are acces la ziarele locale. De asemenea, publicul general nu își poate petrece o bună parte din fiecare zi navigând pe site-urile agențiilor de protecție a mediului și pe cele ale potențialilor poluatori pentru a afla dacă se propun proiecte pentru care se realizează evaluări de mediu. În temeiul Convenției de la Aarhus considerăm că este obligația autorităților să se asigure că publicul interesat a aflat și a avut posibilitatea reală să afle că este demarat un astfel de proiect. Sau, aceasta nu se poate realiza prin simpla postare pe internet sau publicare a unui anunț în ziare locale⁴³.
- O altă remarcă este că nici în această etapă, și nici în următoarele, publicul care se declară interesat de un proiect sau în general de proiecte demarate într-un anumit domeniu (de ex proiecte care se realizează în interiorul sau în imediata vecinătate a ariilor protejate, proiecte ce au ca obiect producția de energie electrică, etc) nu este notificat individual cu privire la etapele următoare. Aceasta se întâmplă numai cu bunăvoința unor agenții de protecție a mediului, întrucât nu există o obligație care să decurgă din aceste acte normative.

După publicarea deciziei, conform dispozițiilor art 12 al. 5 din **Ordinul 1284/2010**, publicul are posibilitatea să înainteze comentarii și observații la această decizie în termen de 5 zile de la data publicării anunțului în presă.

Această dispoziție reglementează un termen absolut nerezonabil pentru public de a realiza comentarii la decizia de încadrare. În primul rând, pentru că poate fi foarte dificil de aflat care este data reală a publicării în presă a anunțului de către titular. În al doilea rând, pentru că numai studiarea documentației dată de motivele indicate în decizia de încadrare poate dura mai mult. Presupunând că întreaga documentație relevantă a și fost comunicată din timp publicului, deși nu există în acest act normativ un termen sau o modalitate prin care se asigură comunicarea către public a documentației relevante pentru fiecare proiect, termenul de 5 zile nu lasă timp decât pentru o verificare foarte sumară și exprimarea unui punct de vedere cel puțin superficial. Un astfel de termen nu lasă posibilitatea publicului de a angaja un expert sau un avocat pentru verificarea corectitudinii emiterii acestei decizii. În cazul în care documentația nu este comunicată la timp, cu atât mai mult participarea publicului la luarea deciziei de încadrare este de fapt inexistentă⁴⁴.

Legea reglementează faptul că după 10 zile de la primirea comentariilor din partea publicului autoritatea de mediu competentă convoacă comitetul de analiză tehnică (CAT) în

43) Vezi supra 11;

44) Cazul 16/2006 privind Lituania, para 69, 70;

vederea adoptării deciziei finale de încadrare (art. 12 al. 6). În mod ironic, autoritatea are la dispoziție un număr dublu de zile pentru convocarea CAT decât are publicul pentru a studia și a face comentarii pertinente la această decizie.

Art 12 al. 7 din acest act normativ arată că în baza opiniilor exprimate în termenul de 5 zile de către public, autoritatea poate să reconsidere decizia luată, care este și ea comunicată prin afișare pe internet și prin anunțuri publicate de titular în presă, conform dispozițiilor menționate mai sus. Această dispoziție este conformă cu art. 6.8 din Convenția de la Aarhus care arată că în decizia luată trebuie să se țină cont de rezultatul participării publicului.

ETAPA DE DEFINIRE A DOMENIULUI EVALUĂRII ȘI DE REALIZARE A RAPORTULUI PRIVIND IMPACTUL ASUPRA MEDIULUI.

Art 13 lit. e - arată că îndrumarul realizat privind problemele care trebuie analizate în cadrul raportului privind impactul asupra mediului este realizat pe baza propunerilor justificate ale publicului interesat în ceea ce privește conținutul raportului privind impactul asupra mediului. Cu toate acestea nu

se știe când și cum are publicul oportunitatea de a își exprima acest punct de vedere, nefiind reglementată o procedură în acest sens.

În această etapă este reglementată la art. 13 lit f obligația autorității de a pune la dispoziția publicului îndrumarul realizat privind problemele care trebuie analizate în cadrul raportului privind impactul asupra mediului precum și în studiul de evaluare adecvată (dacă este cazul). Cu toate acestea, nu este reglementată posibilitatea ca publicul să comenteze acest îndrumar și nici modificarea sau completarea acestuia ca urmare a comentariilor publicului.

Nu există nicio altă posibilitate de participare a publicului în cadrul acestei etape.

ETAPA DE ANALIZĂ A CALITĂȚII RAPORTULUI PRIVIND IMPACTUL ASUPRA MEDIULUI

În cadrul acestei etape, conform dispozițiilor art 17 al. 1 lit a, în termen de 5 zile de la data depunerii raportului privind impactul asupra mediului, sunt stabilite de către autoritatea competentă de protecția mediului, de comun acord cu titularul de proiect, oportunitățile de participare a publicului la luarea deciziei, *indicând cel puțin data și locul dezbaterii publice*. Aceasta este anunțată prin anunț public. Acest anunț, denumit *anunțul privind oportunitățile de participare a publicului, deși este vorba numai de anunțul privind data și locul dezbaterii publice*, este postat pe pagina de internet a autorității competente de protecție a mediului și a autorității emitente a aprobării de dezvoltare și afișat la sediile acestora și, de asemenea, este publicat în presa națională sau locală⁴⁵ de titularul de proiect precum și afișat la sediul său, pe pagina proprie de internet, la sediul autorității publice locale și la amplasamentul proiectului propus. În toate cazurile anunțul se face cu 20 de zile înainte de data anunțată a dezbaterii publice⁴⁶.

Raportul privind impactul asupra mediului, studiul de evaluare adecvată și raportul de securitate sunt postate, conform art. 17 al. 1 lit. C, pe internet pe pagina de web a autorității competente de protecție a mediului.

Conform art. 18 din **Ordinul 1284/2010** publicul poate formula în scris comentarii/opinii/observații în acest termen de 20 de zile. Legea dispune că publicul este obligat să își declare

45) Vezi supra 11;

46) Vezi supra 19;

numele prenumele și adresa pe care autoritatea le consemnează într-un formular.

Și în acest caz termenul acordat publicului pentru consultarea documentației realizare comentariilor justificate este insuficient întrucât consultarea acestora și exprimarea unor opinii justificate presupun o perioadă mai mare de timp, având în vedere cât de voluminoasă este aceasta.

Observăm că nu se realizează o protecție a datelor personale ale publicului, acestea fiind practic puse la dispoziția titularului de proiect. O astfel de prevedere este de natură a descuraja publicul să participe în mod activ, trimițând opinii și comentarii în scris, oamenii obișnuiți putând să se teamă cu privire la unele repercusiuni, mai ales în situația în care sunt și angajați (ei sau rude ale acestora) ai titularului respectiv de proiect.

Dezbaterea publică este organizată de titularul de proiect și moderată de reprezentanții autorității publice. Publicul este așteptat 60 de minute. În cazul în care nu se prezintă nimeni, aceasta se consemnează într-un proces verbal.

Conform dispozițiilor art 20 din **Ordinul 1284/2010**, dezbaterea publică se organizează în locul cel mai convenabil pentru

public. Cu toate acestea, având în vedere că titularul de proiect este organizatorul dezbaterii, rămâne la dispoziția acestuia să determine care ar fi acest loc.

În cadrul dezbaterii, titularul de proiect prezintă raportul privind impactul asupra mediului și după caz studiul de evaluare adecvată și raportul de securitate și răspunde observațiilor și comentariilor publicului interesat. Acesta poate să își exprime puncte de vedere direct la dezbateria publică, acestea fiind consemnate în formularul în care au fost consemnate și observațiile primite până la data dezbaterii publice. După dezbateria publică, acest formular este trimis titularului de proiect, care trebuie să răspundă în scris. Titularul de proiect comunică răspunsurile autorității competente de protecție a mediului.

Nici în această etapă publicul nu participă nici la realizarea listei de control a etapei de analiză a calității raportului nici la ședința comisiei de analiză tehnică.

Conform art. 23 al. 2 și 3 din **Ordinul 1284/2010**, anunțul privind decizia de emitere sau respingere a acordului de mediu se comunică titularului de proiect care are obligația să îl

publice în presa națională sau locală⁴⁷ precum și să îl afișeze la sediul său, pe pagina proprie de internet și la sediul autorităților publice locale pe raza cărora este propusă implementarea proiectului.

Acest anunț este publicat și de autoritatea competentă pentru protecția mediului pe pagina proprie de internet, împreună cu proiectul acordului de mediu.

Conform art. 23 al. 4 din Ordinul 1284/2010, publicul poate face observații la acest anunț în termen de 5 zile de la data publicării anunțului în presă de către titularul de proiect.

Și aici avem aceleași observații, că termenul de 5 zile este insuficient, având în vedere mai ales că publicul interesat nu este notificat individual cu privire la emiterea deciziei de emitere/respingere a acordului de mediu.

În ceea ce privește efectul participării publicului la luarea deciziei:

- conform art. 23 al. 5 din **Ordinul 1284/2010** autoritatea competentă de protecția mediului, la solicitarea publicului de “aprofundare a evaluării și solicitare de noi informații sau investigații suplimentare”, poate decide reluarea procedurii de la “etapa solicitării acestor informații”. În mod evident, este confuză formularea acestui text de lege întrucât nu există o etapă a solicitării de informații în cadrul acestei proceduri, acestea putând fi cerute în orice moment al acesteia. Deci autoritatea poate decide care este

momentul de la care s-ar relua procedura în cazul în care se solicită noi informații. Cu toate acestea, textul nu este clar, dacă procedura se va relua și de când se va relua în cazul solicitării unor investigații suplimentare (!!).

- conform art. 24 din **Ordinul 1284/2010** în cazul în care se decide modificarea sau completarea raportului privind impactul asupra mediului sau după caz a raportului de securitate, atunci autoritatea competentă pentru protecția mediului comunică publicului prin încărcarea pe pagina de web a rapoartelor modificate, pentru o perioadă de 10 zile. Deși nu este reglementată, în conformitate cu principiile Convenției de la Aarhus, considerăm că publicul trebuie să aibă dreptul să comenteze și aceste modificări, autoritatea fiind obligată să le comunice titularului de proiect care va fi obligat să răspundă.
- Conform art. 25 al 2 teza finală, autoritatea competentă pentru protecția mediului emite acordul de mediu luând în considerare și comentariile/opiniile/observațiile publicului.

Participarea publicului în cadrul procedurii de evaluare adecvată

Procedura de evaluare adecvată a fost transpusă în România ca urmare a transpunerii directivei habitate 92/43/CEE.

Această procedură este reglementată de OUG 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor

47)

naturale, a florei și faunei sălbatice, cu modificările și completările ulterioare, HG 445/2009 privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului, Ordinul 1284/2010 precum și Ordinul 19/2010 Ministrului Mediului și Pădurilor privind aprobarea Ghidului metodologic privind evaluarea adecvată a efectelor potențiale ale planurilor sau proiectelor asupra ariilor naturale protejate de interes comunitar.

Procedura de participare a publicului la luarea deciziilor de mediu este reglementată în Ordinul 1284/2010. Avem aceleași comentarii ca și la procedura de evaluare a impactului asupra mediului (vezi capitolul anterior), procedura fiind aproape identică. Procedura de evaluare adecvată are patru etape:

ETAPA ÎNCADRARE

- În această procedură publicul este invitat să participe numai la sfârșitul procedurii, după ce s-a adoptat proiectul deciziei de încadrare (art. 31 din ordinal 1284/2010). Titularul de proiect este obligat să publice anunțul privind proiectul deciziei etapei de încadrare în termen de trei zile, în presa națională sau locală, prin afișarea acestuia la sediul propriu și pe pagina proprie de internet precum și la sediul autorității/autorităților publice locale pe raza căreia/cărora este propusă implementarea proiectului.
- Autoritatea competentă publică pe pagina proprie de internet anunțul privind proiectul deciziei de încadrare precum și proiectul în sine.
- În termen de 5 zile de la publicarea anunțului în presă publicul poate formula și trimite autorității competente observații/comentarii.
- În termen de 10 zile de la primirea comentariilor/observațiilor justificate ale publicului interesat, autoritatea competentă invită membrii CAT să participe la adoptarea deciziei finale. În acest moment decizia poate fi modificată. În acest caz ea va fi publicată pe internet pentru a putea fi consultată de public.

ETAPA STUDIULUI DE EVALUARE ADECVATĂ

Conform art 32 al.1 lit b studiul de evaluare adecvată este pus la dispoziția publicului prin publicare pe pagina de internet a autorității publice sau la sediul său. Publicul are la dispoziție 5 zile spre consultare.

ETAPA SOLUȚIILOR ALTERNATIVE

În termen de 15 zile de la completarea studiului de evaluare adecvată cu soluțiile alternative, autoritatea pune la dispoziția publicului soluțiile prezentate de titular prin afișare pe internet și la sediul său. Publicul poate să trimită comentarii în 5 zile de la data afișării.

ETAPA MĂSURILOR COMPENSATORII, ATUNCI CÂND NU EXISTĂ SOLUȚII ALTERNATIVE ȘI CÂND IMPACTUL NEGATIV PERSISTĂ.

Măsurile compensatorii depuse de titular sunt puse la dispoziția publicului pe internet și la sediul său. Publicul poate transmite comentarii în termen de 5 zile de la data afișării.

CONFIDENȚIALITATEA INFORMAȚIILOR DEPUSE DE TITULARUL DE PROIECT

Articolele 36 – 38 reglementează confidențialitatea informațiilor depuse de titularul de proiect.

Trebuie să menționăm că această confidențialitate trebuie analizată numai în concordanță cu dispozițiile Convenției de la Aarhus, art 4.4.

Textul actului normativ se referă la confidențialitatea informațiilor comerciale și industriale precum și al proprietății intelectuale.

Titularul de proiect poate depune o cerere de exceptare de la punerea unor informații la dispoziția publicului. Cererea trebuie motivată în fapt și în drept. Cererea se soluționează prin decizie a conducătorului autorității competente pentru protecția mediului și se comunică titularului în termen de 10 zile de la data depunerii cererii. Cererea poate fi respinsă dacă este motivată insuficient precum și pe baza principiului satisfacerii interesului public.

Prin această decizie, informațiile sunt exceptate pentru maxim 4 ani dacă legislația specifică nu prevede altfel.

Decizia de exceptare este publicată pe site-ul autorității și poate fi atacată în contencios administrativ conform Lg.554/2004.

MODIFICAREA SAU EXTINDEREA UNUI PROIECT ANTERIOR EMITERII APROBĂRII DE DEZVOLTARE

Titularul de proiect este obligat să notifice în scris modificarea sau extinderea proiectului (22 din HG 445/2009 și art. 39 din Ordinul 1284/2010). În această situație, autoritatea competentă este obligată să parcurgă etapa de încadrare și să decidă:

- fie menținerea acordului de mediu emis inițial, caz în care publicul nu participă la luarea deciziei
- fie reluarea în parte sau integral a procedurii de evaluare a mediului, caz în care sunt aplicate dispozițiile privind participarea publicului, descrise mai sus.

PROCEDURA DE PARTICIPARE A PUBLICULUI ÎN CAZUL EXCEPTĂRII UNUI PROIECT DE LA PROCEDURA DE EVALUARE A IMPACTULUI ASUPRA MEDIULUI

În cazul proiectelor reglementate la art. 8 al. 2 din HG 445/2009, titularul de proiect poate depune o cerere de exceptare a proiectului de la procedura de evaluare. În acest caz, autoritatea va decide dacă este necesară o altă formă de evaluare, dacă aceasta va fi realizată numai pentru anumite etape, sau dacă evaluarea este necesară pentru întregul proiect, caz în care cererea de exceptare este respinsă. Publicul nu participă în niciun fel la luarea acestei decizii.

Conform art. 8 al. 2 lit b din HG 445/2009 coroborat cu art. 42 al. 2 din Ordinul 1284/2010, autoritatea publică este obligată să pună informațiile obținute în cursul soluționării cererii de exceptare la dispoziția publicului ca și în procedura de evaluare a impactului asupra mediului.

Decizia de exceptare sau de respingere a solicitării se publică pe site-ul autorității competente și se afișează la sediul acesteia.

PROCEDURA DE PARTICIPARE A PUBLICULUI ÎN CAZUL REVIZUIRII ȘI ACTUALIZĂRII ACORDULUI DE MEDIU

La revizuirea etapei de încadrare/acordului de mediu/avizului Natura 2000, autoritatea de mediu publică un anunț pe pagina de internet și la sediul său. Titularul de proiect publică acest anunț în presa națională sau locală, la sediul său și pe

pagina proprie de internet precum și pe panoul de identificare al investiției montat pe amplasament.

Publicul poate transmite autorității competente comentarii/observații privind decizia autorității competente în termen de 10 zile de la publicare. Acestea sunt analizate de autoritatea competentă care în termen de 5 zile transmite titularului de proiect fie decizia de revizuire, fie decizia de respingere a solicitării de revizuire.

PROCEDURA DE PARTICIPARE A PUBLICULUI ÎN CONTEXT TRANSFRONTIERĂ.

HG 445/2009 transpune prevederi ale Convenției de la Espoo ratificată de România prin Lg.22/2001.

Conform art. 17 din HG 445/2009, dacă un proiect care urmează să fie realizat pe teritoriul României poate să aibă un efect semnificativ asupra mediului altui stat sau când un alt stat posibil să fie afectat solicită informații despre proiect,

autoritatea publică centrală pentru protecția mediului este obligată să furnizeze o descriere a proiectului precum și alte informații disponibile privind posibilul impact asupra mediului statului vecin precum și informații privind natura deciziei care poate fi luată.

În cazul în care statul comunică intenția sa de participare la procedura de evaluare a mediului în termenul stabilit de către autoritatea publică centrală pentru protecția mediului din statul de origine al proiectului, atunci aceasta este obligată să transmită informațiile privind proiectul prevăzute la art 15, citat mai sus.

Autoritatea publică centrală pentru protecția mediului inițiază consultări cu autoritățile publice pentru protecția mediului ale statelor potențial afectate, consultări ce au ca obiect măsurile de reducere sau eliminare ale efectelor negative asupra mediului, stabilind împreună un interval de timp rezonabil pentru aceasta. De asemenea, autoritatea stabilește împreună cu autoritățile competente ale statului potențial afectat măsuri care să permită participarea efectivă a publicului la procedura de evaluare a mediului (art. 17.al. 5 și 6).

Transmiterea informațiilor către alte state se face respectându-se normele legale privind informațiile secrete sau confidențiale din statul de origine al proiectului (art. 23 al. 2).

În ceea ce privește accesul la justiție, publicul din statele vecine are aceleași drepturi ca și publicul din statul de origine al proiectului, putând acționa în justiție în cazul în care consideră că emiterea acordului de mediu s-a făcut cu încălcarea legislației în vigoare.

În cazul în care statul de origine al proiectului nu își îndeplinește obligațiile conform Convenției de la Espoo, considerăm că publicul din statele potențial afectate au posibilitatea să participe la procedura de evaluare a impactului asupra mediului în temeiul Convenției de la Aarhus.

Normele de aplicare ale dispozițiilor HG 445/2009 adoptate prin Ordinul 1284/2010 privind participarea publicului din statele vecine potențial afectate, sunt minime. Astfel:

- art. 6 al. 7 reglementează competența autorității publice centrale pentru protecția mediului de a îndruma și coordona procedura de evaluare a impactului asupra mediului pentru proiectele care pot afecta mediul din state vecine. În consecință, Ministerul Mediului și Pădurilor îndrumă și coordonează proiecte care presupun astfel de proceduri. Aceasta înseamnă că acordul de mediu nu va fi emis de această autoritate ci de cea competentă la nivel local conform dispozițiilor art 6 al. 1 – 6.
- Art. 11 lit. c reglementează obligația autorității competente pentru protecția mediului de a evalua potențialul impact transfrontier al proiectului evaluat în termen de 15 zile de la depunerea memoriului de prezentare și de a transmite în același termen autorității centrale pentru protecția mediului memoriul de prezentare împreună cu procesul verbal de verificare a amplasamentului precum și documentele suport pentru proiectele pentru care s-a stabilit că există un potențial efect negativ asupra mediului din statele vecine. De asemenea, autoritatea este obligată să informeze autoritatea centrală pentru protecția mediului despre proiectele care ar putea avea un impact transfrontieră și pentru care s-a stabilit că nu există un potențial efect semnificativ transfrontier.
- În art. 26 din ordin se prevede că acesta va include prevederi pentru limitarea efectelor poluării la lungă distanță sau transfrontieră, după caz.

Remarcăm faptul că decizia privind existența sau inexistența unor efecte semnificative asupra mediului statelor vecine se realizează în etapa de încadrare a proiectului, când nu există un studiu realizat de experți cu privire la impactul proiectului asupra mediului. În aceste condiții, decizia este luată în mod aleatoriu de autoritate, fără a avea la dispoziție un studiu

care să dovedească acest lucru. Mai mult decât atât, nu există o procedură de participare a statului vecin și a publicului acestuia la luarea acestei decizii care practic îi exclude din procedura de evaluare a impactului asupra mediului.

DOSARUL DE OBIECTIV

Pentru toate proiectele care fac obiectul acestei proceduri autoritatea competentă pentru protecția mediului este obligată să întocmească și să dețină un dosar de obiectiv (art. 48 din ordinul 1284/2010). Acest dosar va fi păstrat pe toată durata de viață a proiectului și conține:

„a) documentația care a stat la baza luării deciziilor autorității competente pentru protecția mediului;

b) listele de control completate pe parcursul parcurgerii procedurii de evaluare a impactului asupra mediului, inclusiv procesul-verbal de verificare a amplasamentului, întocmite conform prevederilor prezentei proceduri;

c) îndrumarul elaborat de către autoritatea competentă pentru protecția mediului referitor la conținutul raportului privind impactul asupra mediului, după caz;

d) completări/modificări ale documentației;

e) raportul privind impactul asupra mediului, după caz;

f) notificările transmise de către titularul proiectului în cazul modificării datelor/informațiilor care au stat la baza luării deciziilor în procedura de evaluare a impactului asupra mediului;

g) toate deciziile luate în cadrul procedurii de evaluare a impactului asupra mediului;

h) alte documente relevante pentru proiectul respectiv.”

ELEMENTE CRITICE ÎN PROCEDURILE SEA ȘI EIA

Coordonatele principale ale procedurilor de mediu

Pentru aprofundarea elementelor prezentate în prima parte a manualului punctăm aici două aspecte esențiale, importante în înțelegerea procedurilor de mediu:

- Corelarea procedurilor de mediu cu etapele dezvoltării unei investiții ce trebuie evaluată d.p.d.v. al protecției mediului (vezi tabel 1);
- Identitatea studiilor și a actelor de reglementare corespunzătoare fiecărei proceduri de mediu (vezi tabel 2).

Tabel 1. Corelarea procedurilor de mediu cu etapele dezvoltării unei investiții

Etape ale investiției		PUZ	Proiect (DTAC)	Punere în funcțiune
Procedura de mediu aplicabilă	Fără a afecta o arie protejată de interes comunitar	SEA	EIA	Autorizare
	Afectează o arie protejată de interes comunitar	SEA + AA	EIA + AA	

Tabel 2. Coordonatele principalelor proceduri de mediu

Procedura	Documentații de inițiere a procedurii	Studii	Acte de reglementare
Evaluare strategică de mediu (SEA/ESM)	Prima versiune a Planului	Raport de mediu	Aviz de mediu
Evaluare de impact (EIA/EIM)	Memoriu de prezentare	Studiu de impact asupra mediului	Acord de mediu
Evaluare Adecvată (EA/AA)	Memoriu de prezentare	Studiu de evaluare adecvată	Aviz Natura 2000
Autorizare	Fișă de prezentare și declarație	Bilanț de mediu	Autorizație de mediu

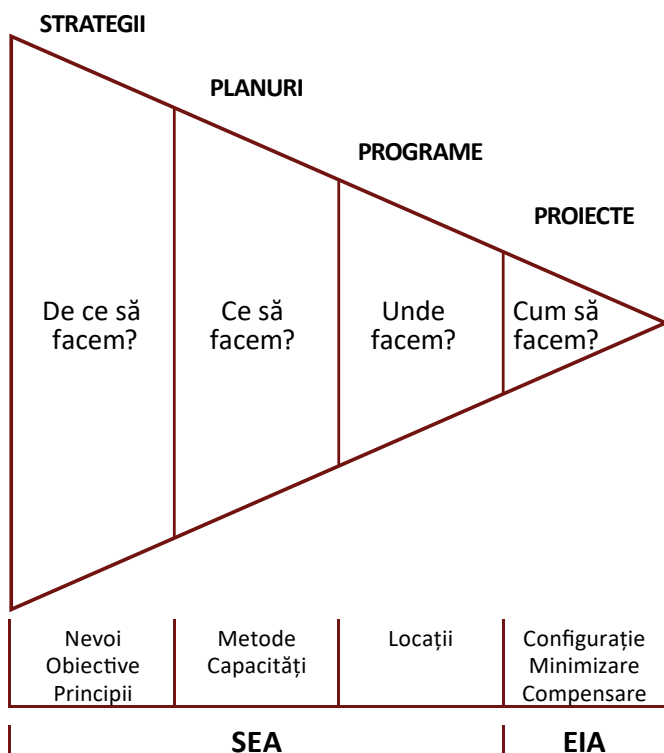
Diferențe și asemănări între SEA și EIA

Evaluarea de impact a reprezentat principalul proces adoptat la nivel mondial (cu origine în 1969, "The National Environmental Policy Act", SUA). SEA a apărut ulterior ca răspuns la nevoia de identificare a potențialelor efecte negative asupra mediului cât mai devreme în procesul de planificare.

Se consideră că SEA prezintă mai multe garanții pentru dezvoltarea durabilă datorită caracterului său strategic proactiv (are capacitatea de a modela politicile, strategiile, planurile și programele) în comparative cu EIA care este tradițional reactivă (analizează un proiect deja definit) (Goodland and Tillman, 1995; Partidario, 1996; Bailey & Renton, 1997).

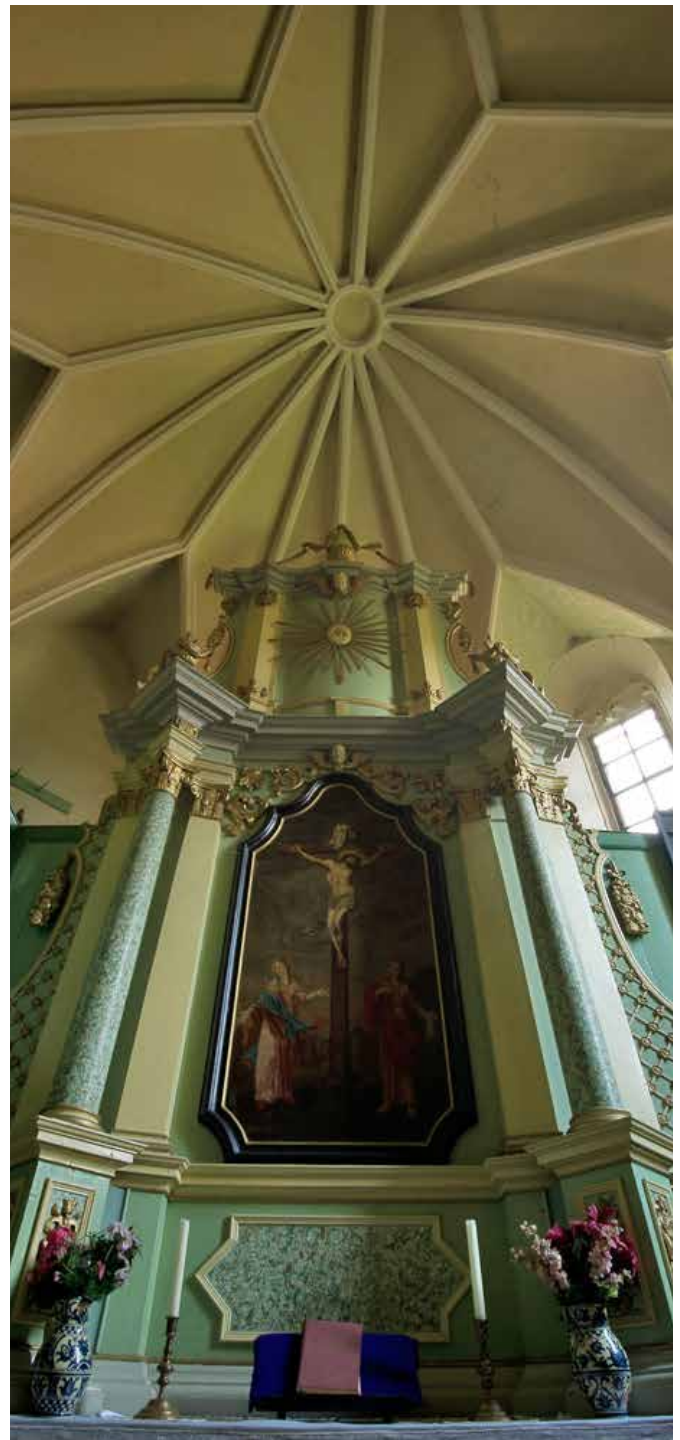
SEA are capacitatea de a identifica mult mai bine potențialul impactului cumulativ și de a-l evita putând interveni asupra tipurilor de proiecte ce sunt promovate de strategii și planuri. De aceea este important de reținut că în timp ce întrebarea principală care ghidează procesul EIA este „cum se intenționează a se face”, în procesul SEA întrebările sunt: de ce?, ce anume?, unde? (vezi figura 1).

Figura 1 Concentrarea evaluării de impact pe diferite niveluri de luare a deciziei (adaptat după Partidario, 2003)

Deși utilizează o bună parte din tehnicile de evaluare EIA, procesul SEA conține diferențe semnificative, cele mai importante fiind prezentate în tabelul 2. Poate cea mai importantă diferență constă în cerințele mai scăzute de rigurozitate ale evaluării SEA. Rolul preponderent al SEA este acela de a evita apariția unor forme de impact prin soluții alternative și nu acela de a gestiona impacturile (ca în cazul EIA).

Principalul efort pe care trebuie să-l realizeze actorii implicați în SEA/EIA este acela de a asigura **complementaritatea** și nu **suprapunerea** celor două proceduri.

Tabel 3 Principalele diferențe între procesele SEA și EIA (după Partidario, 2003 și Breusegem et al., 2007)

	SEA	EIA
Natura acțiunii	Strategii, viziuni, concepte	Construcții / acțiuni operative
Focus	Momente decizionale critice de-a lungul procesului de planificare	Produse ale proceselor de decizie
Nivelul deciziei	Politici, planificare	Proiect
Rolul expertului	Facilitator (mediator al negocierilor)	Evaluator (tehnic)
Alternative	Analiza posibilităților de localizare, tehnologii, măsuri fiscale, strategii socio-economice	Locații alternative specifice, design, construcție, operare
Forme de impact tratate	Efecte cumulative, inter-sectoriale și indirecte	Relații specifice, directe, de cauză efect între proiectul propus și componentele de mediu
Scala impacturilor	Globală, națională, regională	Preponderent locală
Scopul impacturilor	Aspecte de sustenabilitate	Aspecte fizice, ecologice, sociale și economice
Scara temporală	Pe termen lung și mediu	Pe termen scurt și mediu
Surse cheie de date	Rapoarte privind starea mediului, Agenda Locală 21, date statistice, instrumente de planificare	Muncă de teren, analiză probe, date statistice
Date	În principal descriptive dar și cu o componentă cuantificabilă	Preponderent cantitative
Rigurozitatea analizei (incertitudinea)	Mai puțin riguroase / mai multă incertitudine	Mai multă rigurozitate / mai puțină incertitudine
Repere de evaluare	Obiectivele de mediu	Restricții normative și cele mai bune practici
Rezultate	Mai generale	Detaliate
Percepție publică	Vagă / distantă	Mult mai reactivă (nu în curtea mea)
Post-evaluare	Alte acțiuni strategice și planificarea proiectelor	Evidențe obiective pe durata construcției și operării

Ce este impactul asupra mediului?

Există numeroase definiții ale impactului asupra mediului (traduceri aproximative):

- O modificare în aspectul sau funcționarea mediului (Oxford Dictionary of Geography);
- O modificare adusă mediului. Aceasta poate fi pozitivă sau negativă. Impactul este cauzat de aspectele de mediu. Aceste aspecte pot avea un impact direct și decisiv asupra mediului sau pot contribui doar parțial sau indirect la modificări de mediu mai ample (ISO1400/2004);
- Orice modificare pe care un proiect sau o activitate le poate avea asupra mediului, incuzând orice efect a oricărei schimbări în: i) calitatea solului, a apei și a aerului; ii) biodiversitate și condițiile/calitatea habitatului; iii) sănătatea umană; iv) condițiile socio-economice; v) moștenirea fizică și culturală; vi) utilizarea actuală a terenurilor și resursele pentru scopuri tradiționale; vii) orice structură, sit sau

obiect cu semnificație istorică, arheologică, paleontologică sau arhitecturală. Este un produs, rezultat sau consecință asupra mediului adus de o forță, proiect sau acțiune (DEFRA).

Indiferent de modul de interpretare, trebuie reținut că impactul face referință la **o modificare** sau mai precis **la un lanț de modificări**. Faptul că putem vorbi de o modificare înseamnă că o putem **anticipa** ceea ce înseamnă că procesul de identificare a impacturilor este unul strict dependent de **nivelul actual de cunoaștere**. Anticiparea modificării nu echivalează întotdeauna cu cunoașterea **dinamicii** acesteia (nu putem anticipa tot lanțul de modificări și dimensiunea acestora), **incertitudinea** făcând întotdeauna parte din procesul de identificare și evaluare a impactului.

Formele de impact pot fi clasificate după numeroase caracteristici (vezi capitolele 3 și 4): natură (pozitive/negative), durată, reversibilitate, scară spațială, efecte directe/indirecte,

etc. Trebuie reținut însă că **identificarea și evaluarea impactului trebuie realizată la un nivel cât mai detaliat** (la nivelul fiecărei componente și subcomponente de mediu: corpuri de apă subterană, corpuri de apă de suprafață, sol, nevertebrate, reptile și amfibieni, păsări, mamifere, etc) **precum și la nivelul întregului sistem** (indiferent dacă acesta este unul natural sau antropizat).

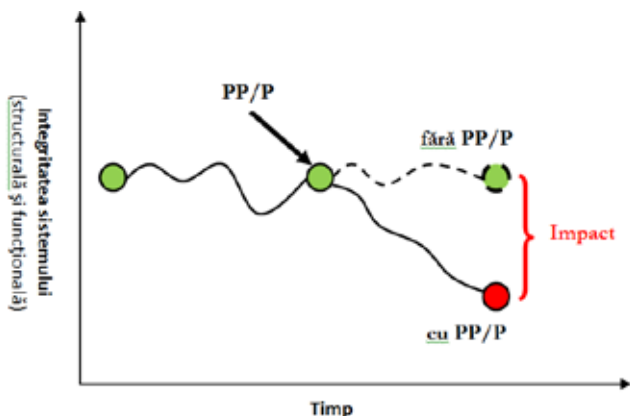

Figura 2 Reprezentare grafică a conceptului de impact asupra mediului (după Wathern, 1988, modificat)

Pașii esențiali în evaluarea impactului

În mod tradițional, evaluarea propriu-zisă a impactului (proces ce se desfășoară de-a lungul etapelor procedurale SEA, EIA sau EA) este interpretată ca un proces alcătuit din cinci pași:

- 1) IDENTIFICAREA impacturilor;
- 2) EVALUAREA impacturilor;
- 3) Formularea MĂSURILOR DE EVITARE/REDUCERE/COMPENSARE a impacturilor (MERC);
- 4) Evaluarea IMPACTULUI REZIDUAL (rămas în urma implementării MERC);

5) MONITORIZAREA modificărilor (și a eficienței măsurilor propuse);

Parcurgerea procesului de evaluare poate însemna o revenire la pașii anteriori, aspect ce trebuie apreciat el asigurând caracterul adaptativ al procesului (vezi figura 3).

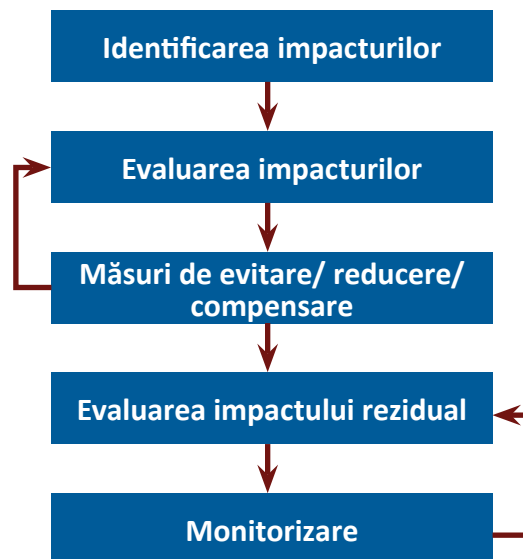

Figura 3 Abordarea simplistă în evaluarea impactului asupra mediului

Abordarea descrisă anterior se regăsește și în legislația românească și este cea mai utilizată în practică atât la nivel național cât și internațional. Principalele critici care se pot aduce acestora sunt:

- Lipsa unei monitorizări adecvate care să demareze anterior etapei de identificare a impactelor și să continue pe tot parcursul procesului de evaluare;
- Lipsa unei etape care să conțină acțiuni corective și care să răspundă incertitudinilor firești din procesul de evaluare.

O abordare mult mai completă a procesului de evaluare este prezentată în figura 4.

Impactul rezidual este cel estimat a fi înregistrat în urma aplicării măsurilor de evitare / reducere și compensare (MERC).

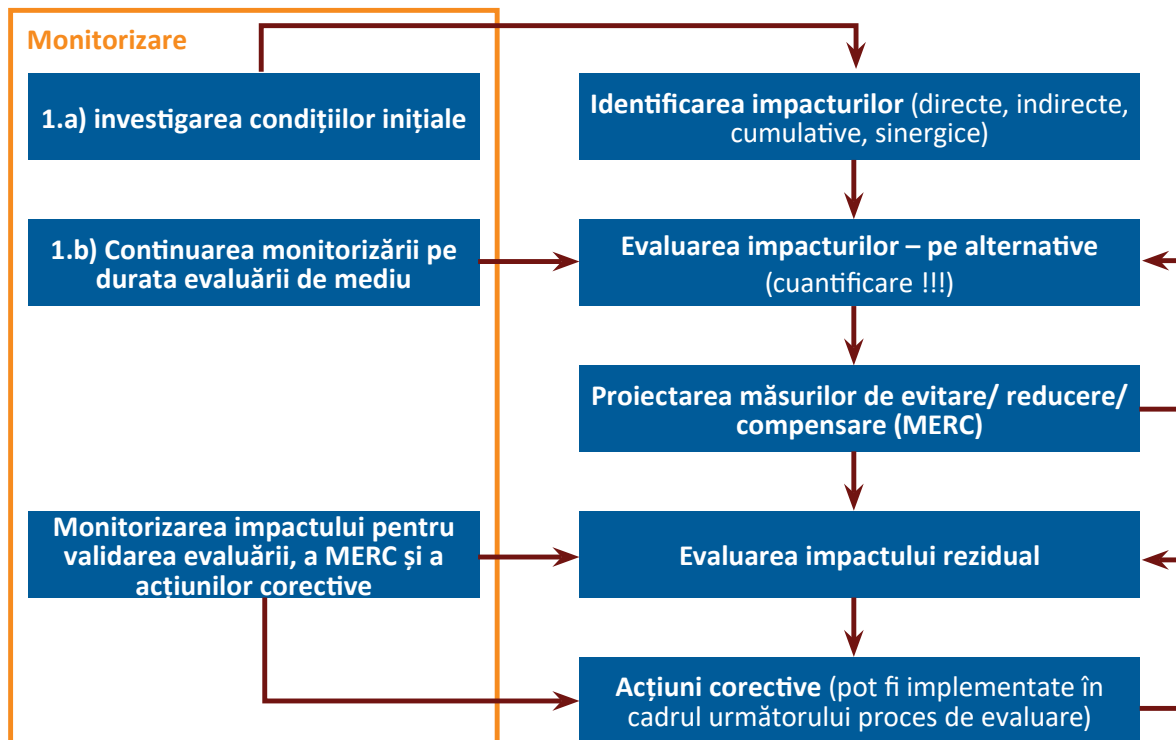

Figura 4 Abordarea corectă a evaluării impactului asupra mediului (evaluarea bazată pe monitorizare)

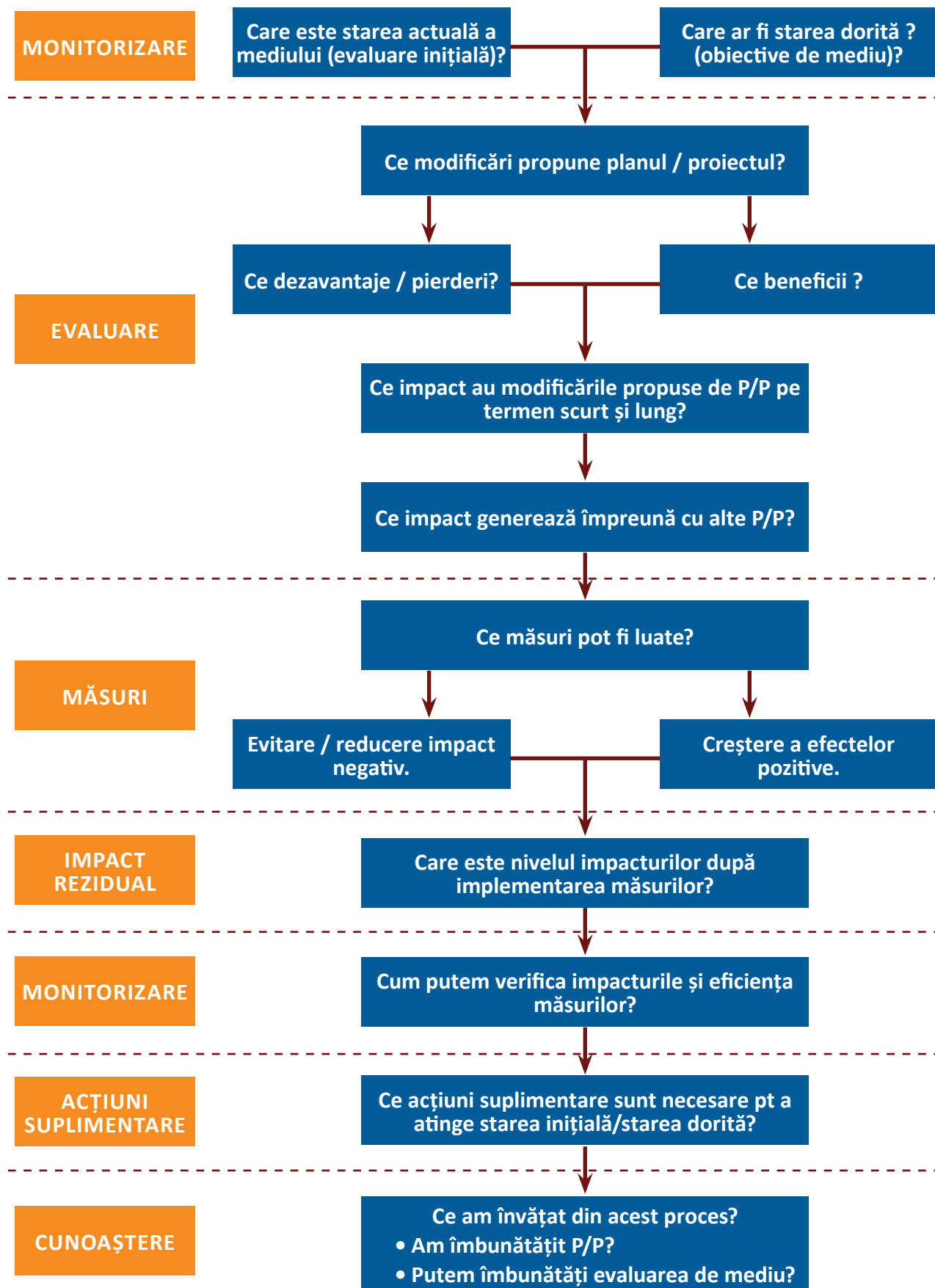

Figura 5 Întrebări esențiale în procesul de evaluare a impactului

EXERCIȚIU 1 ELEMENTE CRITICE EIA/SEA – EXERCIȚIU INDIVIDUAL

Răspundeți la următoarele întrebări:

1. Procedura de evaluare adecvată poate fi derulată în etapa de autorizare a unei investiții?
2. Raportul de mediu este documentul cu care se începe procedura de evaluare a impactului sau este principalul studiu necesar obținerii acordului de mediu?
3. Ce act de reglementare se obține în urma derulării procedurii de evaluare strategică?
4. Considerați că Strategia Energetică a României necesită a fi evaluată în cadrul unui studiu de evaluare a impactului asupra mediului?
5. Considerați că un Raport de mediu trebuie să furnizeze informații la fel de detaliate precum un Studiu de impact?
6. Pentru eficiență, considerați că ar fi util ca raportul de mediu să fie elaborat în același timp cu studiul de impact? Argumentați.
7. Considerați că după etapa de evaluare a impactului putem propune un set de măsuri de monitorizare?

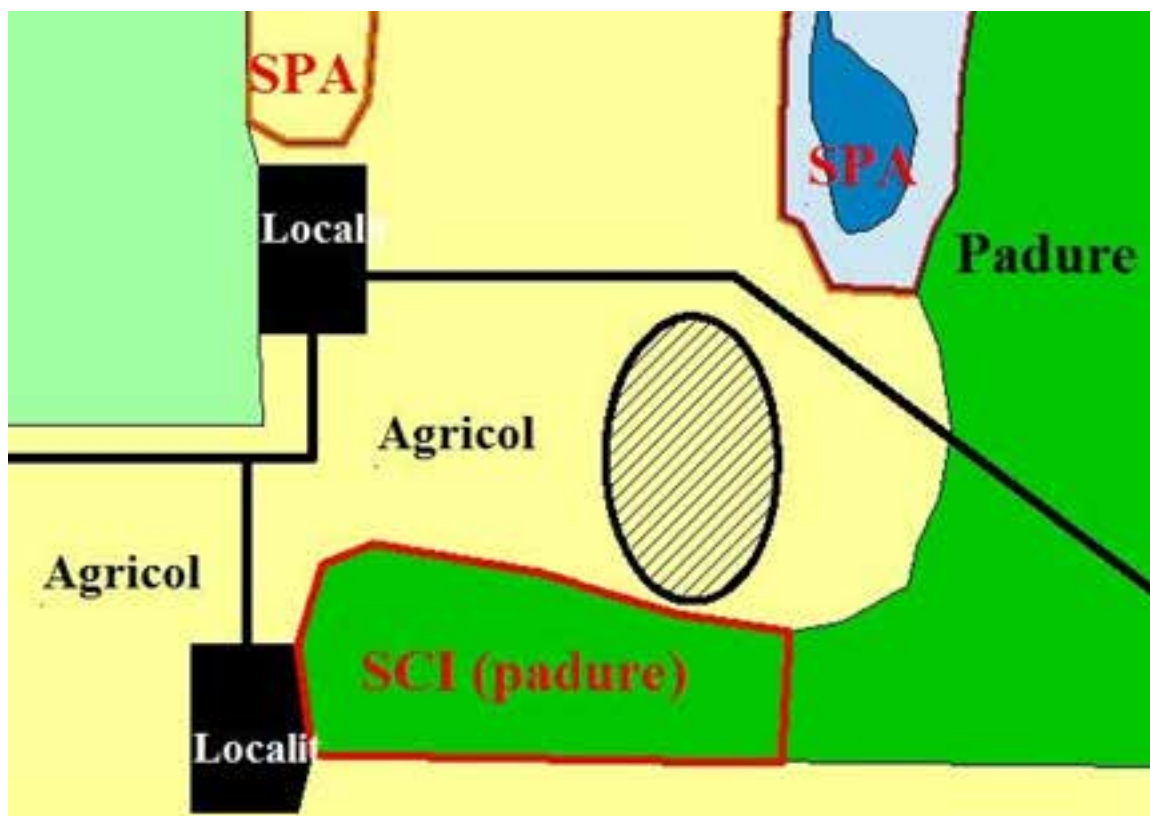
EXERCIȚIU 2 ELEMENTE CRITICE EIA/SEA – EXERCIȚIU PE ECHIPE

Completați în cadrul echipei, pe o foaie A4, un număr cât mai mare de diferențe între procedurile EIA și SEA. Rezultatele se prezintă și se argumentează la flip-chart.

EXERCIȚIU 3 ELEMENTE CRITICE EIA/SEA – EXERCIȚIU PE ECHIPE

Un dezvoltator a achiziționat terenul și intenționează să amplaseze 5 turbine eoliene de 2,5 MW fiecare în interiorul zonei hașurate din imaginea de mai jos. Propuneți în scris:

1. Cum ar trebui amplasate turbinele în interiorul zonei hașurate;
2. Care sunt aspectele principale de care trebuie ținut cont în evaluarea de impact (EIA/EIM)?

EXERCIȚIU 4 ELEMENTE CRITICE EIA/SEA – EXERCIȚIU PE ECHIPE

Dacă pentru proiectul enunțat la exercițiul 3 ar fi existat șansa unui proces SEA, ce locație ați fi ales pentru dezvoltarea parcului eolian. Argumentați în scris. Susțineți argumentele printr-o prezentare de max. 5 minute la flipchart.

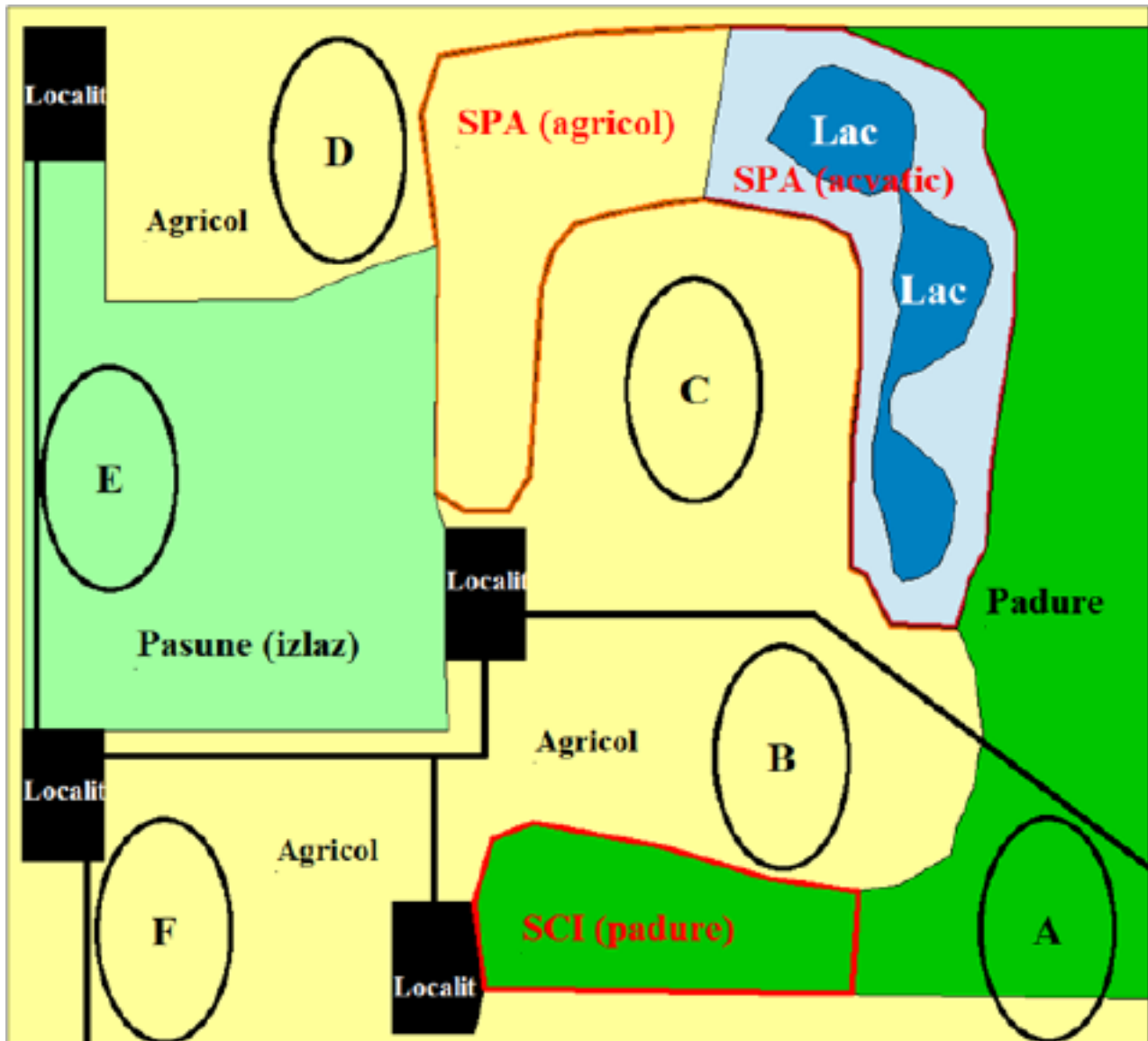

Figura 7 Exercițiul 4, eolian SEA

MONITORIZARE

Elemente generale

Termenul de monitorizare nu este poate cel mai adecvat pentru a cuprinde totalitatea activităților incluse în această etapă de evaluare însă dat fiind nivelul de consacrare al termenului am optat pentru utilizarea lui pentru a defini procesul continuu de investigații de teren ce trebuie să alimenteze, să fundamenteze și să valideze toate etapele evaluării de mediu.

Monitorizarea poate fi definită ca un set de activități, implicând observații repetate, în conformitate cu un calendar pre-stabilit menit să determine starea și tendințele unuia sau mai multor elemente ale mediului (EIA-Wiki)

Monitorizarea nu trebuie să fie ultima etapă a proceselor SEA/EIA (vezi figura 3). Ea trebuie să se desfășoare continuu, de la inițierea procedurii de evaluare și apoi pe tot parcursul evaluării și chiar și după aceasta prin următoarele componente:

- Monitorizarea ante-proiect respectiv evaluarea condițiilor inițiale (en: „baseline assessment”), de preferat a fi realizată înaintea evaluării de impact;
- Monitorizarea derulată pe parcursul construcției (exclusiv EIA și EA);
- Monitorizarea post-proiect (monitorizarea derulată pe durata de implementare/operare a planului/proiectului).

Deși nu este recomandabil, în practica curentă monitorizarea ante-proiect se poate desfășura și după evaluarea impactului dar înainte de demararea lucrărilor de construcție.

Rolul principal al monitorizării este acela de a oferi informații care să fundamenteze evaluarea impactului și să asigure o mai bună înțelegere a relațiilor cauză-efect care pot îmbunătăți capacitatea de predicție a evaluării și metodele de reducere a impactului.

Un program corect de monitorizare ar trebuie să aibă următoarele obiective:

1. Stabilirea condițiilor inițiale (stare și tendințe);
2. Măsurarea impactului pe timpul implementării planului/programului (construcției/operării);
3. Verificarea conformării cu anumite cerințe legale/standarde;
4. Suport pentru identificarea impactelor neanticipate;
5. Determinarea acurateței de predicție a impactului (validarea evaluării);
6. Determinarea eficienței măsurilor de reducere a impactului (și a acțiunilor corective).

Indicatori de monitorizare

Conform metodologiei europene de evaluare⁴⁸, indicatorii

⁴⁸

sunt utilizați pe durata întregului ciclu de intervenție. Mai întâi pentru a analiza contextul, apoi pentru alegerea și validarea strategiei de intervenție, mai apoi pentru monitorizarea ieșirilor și rezultatelor și în final pentru evaluarea impactului.

Toți acești indicatori prezintă interes pentru evaluările de mediu însă o atenție deosebită prezintă indicatorii de impact. Justificarea alegerii acestora, modul în care sunt formulați și frecvența monitorizării reprezintă elemente critice în asigurarea succesului procesului de evaluare.

Lista indicatorilor corespunzători unui ciclu de intervenție (strategie, plan sau proiect), interpretarea lor precum și un exemplu corespunzător fiecăruia se regăsește în tabelul 4.

Tabel 4. Tipuri de indicatori de monitorizare

Tip de indicatori	Ce vizează?	Exemplu componenta AER/Sănătate umană
Indicatori de intrare	Resursele financiare, umane, organizaționale, etc.	Volumele de lucrări ce pot genera particule în suspensie.
Indicatori de proces	Procesele manageriale.	Număr de surse care generează particule în suspensie.
Indicatori de ieșire	Bunuri și servicii livrate (pe termen scurt)	Debitul masic de particule în emisie emis (g/h)

Indicatori de rezultat	Efectele imediate (pe termen scurt).	Modificarea calității aerului în zona proiectului ca urmare a creșterii concentrațiilor de particule în emisie.
Indicatori de impact	Consecințele directe și indirecte pe termen lung.	Număr de îmbolnăviri ca urmare a degradării calității aerului. Număr de reclamații ca urmare a degradării calității aerului.

În mod ideal ar fi de preferat ca monitorizarea să se concentreze pe indicatorii de impact. În cazul planurilor și proiectelor derulate pe termen scurt acest lucru ar putea fi dificil dat fiind posibilul decalaj spațio-temporal între aria și durata P/P și momentul/locația depistării impactului (mai ales în cazul efectelor indirecte, pe termen lung și la distanță). La fel de dificilă este și identificarea contribuției unui anumit P/P la apariția unui impact cumulativ (generat de mai multe P/P). De aceea, indicatorii de impact sunt adecvați într-un proces SEA sau EIA pentru un P/P cu derulare pe o scară temporală mare (> 10 ani). Chiar și în cazul acestora, este bine ca monitorizarea să includă și indicatori de rezultat.

Alegerea indicatorilor de monitorizare se face ținându-se cont de:

- Aspectele și componentele de mediu relevante pentru plan/proiect;
- Etapa planului/proiectului;
- Particularitățile zonei analizate.

Tabel 5. Exemplu de matrice pentru identificarea aspectelor de mediu ce necesită monitorizare (se adaptează în funcție de caracteristicile proiectului și sensibilitatea zonei de implementare)

Aspecte / Componente de mediu	Proiectul este localizat în interiorul / vecinătatea unei localități	Proiectul intersectează / este localizat în vecinătatea unui SPA	Proiectul intersectează / este localizat în vecinătatea unui SCI
Zgomot	X	X	X
Calitatea aerului	X		X
Calitatea apelor de suprafață		X	X
Calitatea apelor subterane	X		
Sol			X
Mediul geologic			
Floră / habitate			X
Specii de animale de interes comunitar / național			X
Specii de păsări		X	

Programul de monitorizare

Monitorizarea implică elaborarea unui program, colectarea și analiza datelor, stabilirea legăturii lor cu managementul impactelor, auditarea, interpretarea și raportarea datelor (EIA-Wiki).

Programul de monitorizare trebuie să includă următoarele aspecte:

- Impacturile ce trebuie monitorizate;
- Obiectivele monitorizării și cerințele de date;
- Aranjamentele pentru efectuarea monitorizării;
- Modalitățile de utilizare a informației colectate;
- Modalitățile de raportare a rezultatelor.

Cerințele de monitorizare trebuie să se concentreze pe

impacturile semnificative identificate în evaluare dar să nu se rezume la acestea. Nu trebuie uitat faptul că scopul unui program de monitorizare este acela de a asigura că implementarea planului/proiectului se face cu un impact minim asupra mediului.

Programele de monitorizare trebuie să fie revizuite constant (EIA-Wiki) pentru a ne asigura că furnizează informație relevantă pentru etapa de evaluare / implementare a P/P.

Programele de monitorizare generează serii de date ce pot fi analizate pentru a testa variațiile valide din punct de vedere statistic și a determina ratele și direcțiile de modificare ale unui parametru față de limite identificate în literatura științifică sau existente în legislația și standardele în vigoare.

Este foarte important ca datele să fie analizate cu cea mai înaltă rigurozitate tehnică și științifică dar să fie prezentate (publicului și autorității de mediu) într-o formă cât mai puțin tehnică (tabele, grafice, etc). De altfel, chiar programul de monitorizare este cel mai bine să fie prezentat sub forma unui tabel care să conțină elementele justificative ale alegerii indicatorilor de monitorizare (relația lor cu impacturile identificate), a frecvențelor de monitorizare, a limitelor la care se raportează, a resurselor alocate și a responsabililor.

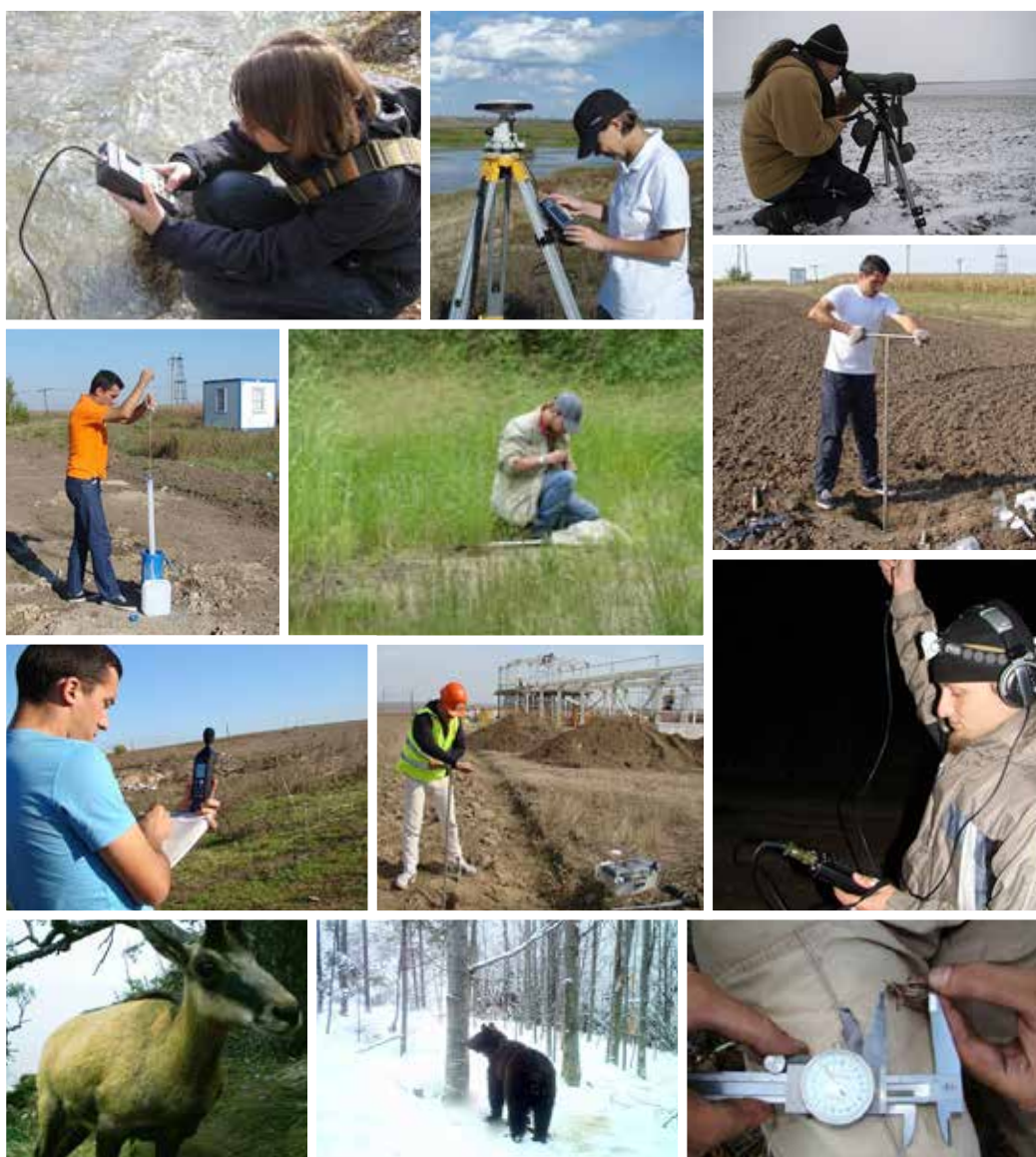
Alte aspecte esențiale în elaborarea programelor de monitorizare sunt reprezentate de:

- Localizarea spațială clară a activităților de monitorizare (unde se face monitorizarea?);
- Indicarea zonelor / criteriilor de referință (față de ce

comparăm modificările?);

- Cine realizează verificarea calității datelor (este o persoană/organism independent de cel care colectează datele?);
- Care sunt metodele de colectare și analiză a datelor (sunt metode recunoscute?);
- Nivelul de detaliere al monitorizării (este corespunzător scării spațio-temporale a P/P?);
- Asigurarea comparabilității între metodele de colectare și analiză a datelor pe întreaga durată a monitorizării (rezultatele monitorizării din perioada de operare pot fi raportate la cele din evaluarea inițială?);
- Asigurarea comparabilității cu P/P similare (metodele sunt comparabile și permit evaluarea cumulativă a impactelor?).

Figura 8. Aspecte ale activităților de monitorizare (prelevare probe, măsurători, imagini camere de supraveghere, colectare material biologic)

Tabel 6 Exemplu de program de monitorizare pentru un parc eolian. Structura programului și indicatori

Aspect de mediu	Componenta de interes	Ante-construcție (referință)	Construcție (impactul datorat construcției)	Operare (impactul datorat funcționării)
Calitatea aerului	Concentrația de particule în suspensie	<ul style="list-style-type: none"> Concentrația de PM10 la limita localităților învecinate 	<ul style="list-style-type: none"> Concentrația de PM10 la limita localităților învecinate 	-
Zgomot	Nivelul de zgomot (zi / noapte)	<ul style="list-style-type: none"> Nivelul de zgomot la limita localităților învecinate; Nivelul de zgomot la limita și pe suprafața ariilor naturale protejate învecinate (dacă este cazul). 	-	<ul style="list-style-type: none"> Nivelul de zgomot la limita localităților învecinate; Nivelul de zgomot la limita și pe suprafața ariilor naturale protejate învecinate (dacă este cazul).
Biodiversitate	Plante superioare și Habitate naturale	<ul style="list-style-type: none"> Listă de specii; Cartarea habitatelor; Caracterizarea stării de conservare a speciilor. 	<ul style="list-style-type: none"> Listă de specii; Ponderea și gradul de afectare al habitatelor; Caracterizarea stării de conservare. 	<ul style="list-style-type: none"> Listă de specii; Succesul măsurilor de reabilitare a suprafețelor cu habitate naturale afectate; Caracterizarea stării de conservare.
	Amfibieni și reptile	<ul style="list-style-type: none"> Listă de specii; Abundențe; Distribuție în aria proiectului; Caracterizarea stării de conservare a speciilor. 	<ul style="list-style-type: none"> Listă de specii; Abundențe; Distribuție în aria proiectului; Cuantificarea victimelor traficului auto din șantier; Gradul de afectare al habitatelor de odihnă, hrănire și reproducere; Caracterizarea stării de conservare a speciilor. 	<ul style="list-style-type: none"> Listă de specii; Abundențe; Distribuție în aria proiectului; Succesul măsurilor de reducere a impactului / reabilitare a habitatelor afectate; Caracterizarea stării de conservare a speciilor.
	Păsări	<ul style="list-style-type: none"> Listă de specii; Abundențe; Cartarea zonelor de cuibărire, odihnă și hrănire; Înregistrarea parametrilor de zbor (altitudine, direcție, etc); Caracterizarea stării de conservare a speciilor cuibăritoare în zonă. 	<ul style="list-style-type: none"> Listă de specii; Abundențe; Înregistrarea parametrilor de zbor (altitudine, direcție) Distanțe de evitare (la sol și în zbor); Caracterizarea stării de conservare a speciilor cuibăritoare în zonă. 	<ul style="list-style-type: none"> Listă de specii; Abundențe; Înregistrarea parametrilor de zbor (altitudine, direcție); Distanțe de evitare (la sol și în zbor); Căutarea activă a potențialelor cadavre (revizuirea riscului de coliziune estimat); Determinarea factorilor de corecție pentru prădători (revizuire risc de coliziune); Caracterizarea stării de conservare a speciilor cuibăritoare în zonă.

Aspect de mediu	Componenta de interes	Ante-construcție (referință)	Construcție (impactul datorat construcției)	Operare (impactul datorat funcționării)
	Mamifere terestre (ex: popândău, orbete, etc)	<ul style="list-style-type: none"> Listă de specii; Abundențe; Distribuție în aria proiectului (cartarea zonelor cu densități ridicate); Caracterizarea stării de conservare a speciilor rezidente în aria proiectului. 	<ul style="list-style-type: none"> Listă de specii; Abundențe; Distribuție în aria proiectului Cuantificarea victimelor traficului auto din șantier; Gradul de afectare al habitatelor de odihnă, hrănire și reproducere; Caracterizarea stării de conservare a speciilor. 	<ul style="list-style-type: none"> Listă de specii; Abundențe; Distribuție în aria proiectului; Succesul măsurilor de reabilitare/reducere a impactului asupra habitatelor acestor specii.
	Lilieci	<ul style="list-style-type: none"> Listă de specii; Abundențe; Distribuție în aria proiectului (cartarea zonelor cu densități ridicate); Caracterizarea stării de conservare a speciilor rezidente în aria proiectului. 	<ul style="list-style-type: none"> Listă de specii; Abundențe; Modificări în activitatea și distribuția speciilor în aria proiectului. 	<ul style="list-style-type: none"> Listă de specii; Abundențe; Modificări în activitatea și distribuția speciilor în aria proiectului; Căutarea activă a potențialelor cadavre. Determinarea factorilor de corecție pentru prădători

IDENTIFICAREA IMPACTURILOR

Identificarea formelor de impact începe în etapa de încadrare și continuă în etapa de definire a domeniului, urmând a fi mult mai bine conturată în celelalte etape ale procedurilor SEA și EIA.

Metode de identificare a impacturilor

Principalele metode formale utilizate pentru identificarea impacturilor sunt prezentate în tabelul nr.8 (adaptat după UNEP, 2002):

Tabel 8 Metode de indentificare a impacturilor de mediu

Metode	Descriere	Principalele Avantaje	Principalele Dezavantaje
Listele de verificare	Parcurgerea unei liste de întrebări predefinite	<ul style="list-style-type: none"> Un ghidaj foarte bun (nu este omis niciun aspect de mediu) 	<ul style="list-style-type: none"> Ineficiente pentru evaluarea efectelor indirecte, cumulative și sinergice. Nu fac legătura între acțiune și impact. Utilizarea unor valori este controversată.
Matrici	Tabele menite să identifice interacțiunile dintre activitățile proiectului (dispuse pe o axă) și componentele de mediu (dispuse pe o altă axă)	<ul style="list-style-type: none"> Creează o legătură clară între acțiune și impact; Foarte utilă în prezentarea rezultatelor evaluării. 	<ul style="list-style-type: none"> Nu fac o distincție clară între impacturile directe și indirecte; O anumită formă de impact poate fi menționată de mai multe ori.
Rețele	Se bazează pe identificarea relațiilor cauză-efect între acțiunile proiectului și modificarea componentelor de mediu	<ul style="list-style-type: none"> Utile în identificarea și descrierea impacturilor secundare (indirecte, cumulative, sinergice); Cauzalitatea impacturilor este foarte bine descrisă. 	<ul style="list-style-type: none"> Cele detaliate necesită foarte mult efort iar cele simple pot fi acuzate de omisiuni
Opinia expertului	Utilizarea experienței dobândite din proceduri anterioare	<ul style="list-style-type: none"> Extrem de utilă atunci când se bazează pe informații rigurose colectate și rezultate validate 	<ul style="list-style-type: none"> Valoarea opiniei expertului depinde strict de nivelul de experiență al acestuia/acestora; Extrem de periculoasă dacă nu este fundamentată pe cuantificări.
Analiză spațială (GIS)	Presupune suprapunerea planului / proiectului propus peste straturi de informații privind elemente fizice, valori ecologice, zone sensibile, etc.	<ul style="list-style-type: none"> Extrem de utilă în analiza alternativelor dar și a potențialelor efecte cumulative 	<ul style="list-style-type: none"> Profundimea analizei este limitată de disponibilitatea informației geo-spațiale. Caracterul temporal al impacturilor nu este evidențiat.
Sisteme expert	Sisteme computerizate menite să asiste diagnoza, rezolvarea problemelor și luarea deciziilor.	<ul style="list-style-type: none"> Utilizabile în toate etapele proceselor SEA și EIA. Asigură cel mai înalt nivel de comparabilitate între rezultatele diferitelor evaluări. 	<ul style="list-style-type: none"> Limitează accesul pentru cei nefamiliarizați cu tehnica IT. Cost ridicat. Depind de disponibilitatea datelor și informațiilor.

Este de preferat ca în cadrul fiecărui proces SEA/EIA să se utilizeze mai multe metode de identificare a impacturilor.

Identificarea impacturilor se realizează prin:

1. Analizarea întregului „ciclu de viață” al planului/proiectului (ex: construcția obiectivului/funcționarea obiectivului/dezafectarea obiectivului) cu identificarea tuturor modificărilor propuse și a implicațiilor acestora;
2. Corelarea efectelor cu cele ale altor planuri/proiecte existente, aflate în implementare sau propuse (evaluarea cumulativă);
3. Considerarea tuturor riscurilor posibile;
4. Considerarea efectelor ce nu țin de implementarea P/P dar o pot condiționa (ex: modificările climatice, schimbări politice, etc).

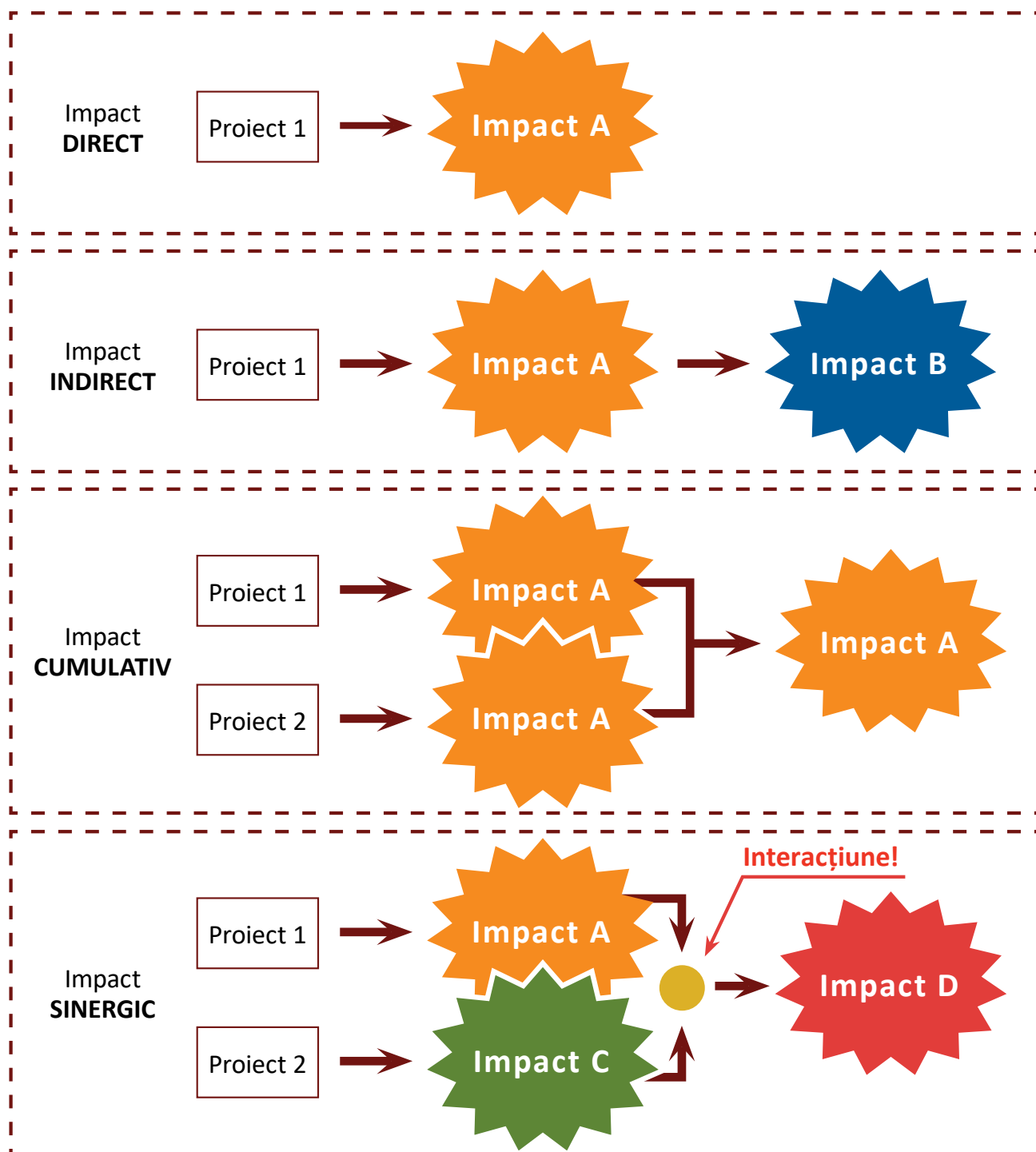

Figura 9 Reprezentare schematică a impactului direct, indirect, cumulativ și sinergic (după Walker & Johnson, 1999)

EXERCITII:

1. Notați cu “D” afirmațiile care indică un impact direct și cu “I” afirmațiile care indică un impact indirect:

Forme de impact identificate	Direct (D)/ Indirect (I)
a) Compactarea solului în urma acțiunii utilajelor	
b) Uscarea arborilor de pe mal ca urmare a îndiguirii râului	
c) Construcția pârtiei de ski presupune defrișări în pădurea de stejar	
d) Construcția pârtiei de ski va conduce la diminuarea populației de rădașcă existentă în pădurea de stejar	

2. Identificați și argumentați “linia de demarcație” între impact direct și indirect în afirmațiile de la exercițiul 1.

EVALUAREA IMPACTURILOR

Predicția impacturilor

Predicția este o operație rațională de anticipare a unui eveniment sau fenomen (Dex). Predicția impacturilor poate fi interpretată ca fiind prognozarea naturii, magnitudinii, extinderii și duratei unui impact (UNEP, 2002).

Prognozarea impacturilor se poate face:

- Prin **metode cantitative**. Cuantificarea impacturilor este necesară (de preferat celei calitative) pentru a putea raporta rezultatele la cele ale monitorizării (stare inițială + monitorizarea impacturilor);

- Prin **metode calitative** (atunci când prognoza cantitativă nu este posibilă). Acestea se bazează în principal pe:
 - Experiența profesională a membrilor echipei de evaluare;
 - Analogii cu P/P similare.

Este de preferat ca și în cazul metodelor calitative să se utilizeze sisteme de clasificare/notare și care să permită comunicarea facilă a rezultatelor către publicul interesat. Astfel de evaluări trebuie însoțite de hărți, grafice, fotomontaje sau oricare metode ce permit justificarea aprecierii calitative.

Prognozarea impacturilor trebuie realizată **pentru fiecare alternativă rezonabilă** a planului sau proiectului. De asemenea este de preferat ca prognoza să se realizeze pe baza mai multor scenarii din care să nu lipsească **scenariul cel mai defavorabil**.

Exemplu: Pentru construcția unei autostrăzi este necesară identificarea și prognozarea impacturilor pentru fiecare alternativă constructivă (ex: alternativa care ocolește aria protejată; alternativa care păstrează o distanță mai mare față de zonele locuite, etc) dar și pentru 2-3 scenarii de trafic (ex: creșterea traficului cu 10% din 5 în 5 ani; creșterea traficului cu 25% din 5 în 5 ani, etc).

Predicția impacturilor se realizează față de o stare de referință, ce poate fi:

- **Starea inițială** (a amplasamentului, teritoriului geografic, etc), pusă în evidență în cadrul evaluării inițiale (prima etapă de monitorizare);
- **Starea dorită**, alcătuită fie:
 - Pe elementele cunoscute ale unui teritoriu geografic similar (ex: ne dorim ca o pășune să dobândească caracteristicile structurale și funcționale ale unei pajiști naturale învecinate și trebuie să evaluăm măsura în care P/P propus împiedică sau favorizează aceasta);
 - Pe o anumită stare superioară/îmbunătățită a componentelor existente (ex: planul/proiectul propus ne împiedică să atingem o calitate mai bună a aerului în zona X?).

În practică, cel mai adesea starea de referință este echivalată cu starea inițială a unei suprafețe/componente de mediu la momentul demarării planului sau proiectului. Evaluarea SEA este cea care permite evaluarea impacturilor față de o stare dorită (prin evaluarea față de obiectivele de mediu).

Pașii necesari pentru predicția impacturilor constau în:

1. **Cuantificarea mărimii modificărilor** rezultate din implementarea planului/proiectului pentru fiecare formă de impact identificată;
2. Identificarea **extinderii spațiale** a impacturilor generate de P/P;
3. Identificarea **dinamicii temporale** a impacturilor (momentul apariției, durată, revenire, reversibilitate).

CUANTIFICAREA MĂRIMII MODIFICĂRILOR

Se realizează prin calcule și modelare matematică. Calculele trebuie să evidențieze după caz: cantitățile de substanțe introduse în mediu, cantitățile de materii extrase din mediu, modificările (efectele) suferite de componentele de mediu ca urmare a schimbărilor propuse de plan/proiect și impactul/impacturile pe care aceste modificări le au asupra unei

componente, a mai multor componente sau a sistemului în ansamblul său.

Exemplu: Pentru evacuarea apelor uzate într-un curs de apă de ordin mic se calculează:

- *ieșirile (cantitățile de ape uzate și concentrațiile de poluanți în apa evacuată);*
- *efectele (concentrațiile de poluanți în apa râului, pe diferite lungimi ale acestuia);*
- *impacturile (suprafață/lungimea de râu pe care pot apare modificări ale faunei bentonice [și nivelul acestor modificări], mărimea modificărilor cantitative în structura populațiilor de pești ca urmare a modificărilor în compartimentul faunei bentonice, etc).*

Modelele de calcul se bazează pe metodologii și standarde naționale/internaționale și sunt rezultatul unor cercetări de lungă durată. De cele mai multe ori, astfel de modele suferă modificări/actualizări fapt pentru care este important ca la utilizarea acestora să se aleagă variantele valide.

Exemple de metodologii de calcul pentru:

IEȘIRI:

- *Metodologii de estimare a emisiilor de poluanți atmosferici: CORINAIR, AP42;*
- *Standarde pentru determinarea cantităților de ape uzate evacuate din activitățile socio-economice;*

EFECTE:

- *Modelele hidraulice fizice de transport pentru studierea dinamicii poluanților în mediul acvatic (scurgere de suprafață, scurgere subterană, evapo-transpirație sau curgerea în canal) sau modele hidrologice stochastice (regresii, funcții de transfer, rețele neurale și sisteme de identificare);*
- *Modele pentru calculul dispersiei poluanților atmosferici bazate pe ecuații matematice și algoritmi (ex: modelul Gaussian, modelul Lagrangian, modelul Eulerian, modelul gazului dens).*

IMPACT:

- *Modele ecotoxicologice bazate pe cunoaștere modificărilor pe care le generează anumite nivele ale poluanților în mediu;*
- *Modele ecosistemice care utilizează cunoștințele de fizică, ecologie și fiziologie pentru predicția schimbărilor viitoare ale ecosistemelor ca răspuns la modificarea factorilor de mediu (ex: larg utilizate pentru estimarea impactului schimbărilor climatice).*

Activitate practică:

1. Calcularea emisiilor de poluanți atmosferici și a dispersiei acestora în atmosferă cu ajutorul softurilor DISPER și OML Multi:

- *Prezentarea programelor;*
- *Estimarea emisiilor de poluanți atmosferici;*
- *Prezentarea modelului de dispersie;*
- *Încărcarea datelor și calibrarea modelului;*
- *Rularea aplicațiilor și interpretarea rezultatelor;*
- *Exportarea și prelucrarea rezultatelor în GIS.*

2. Calcularea nivelului de zgomot cu ajutorul aplicației software CUSTIC:

- *Prezentarea programului;*
- *Definirea surselor de zgomot;*
- *Prezentarea modelului de calcul;*
- *Încărcarea datelor și calibrarea modelului;*
- *Rularea aplicației și interpretarea rezultatelor;*
- *Exportarea și prelucrarea rezultatelor în GIS.*

EXTINDEREA SPAȚIALĂ A IMPACTURILOR

Determinarea extinderii spațiale a impacturilor este o etapă esențială în evaluare. De cele mai multe ori, în practica curentă, această delimitare a extinderii spațiale a impactului se realizează eronat luându-se în considerare doar suprafața pe care se manifestă presiunea antropică (exemplu: se consideră că impactul defrișării a 2 hectare de pădure are ca limită spațială tot acele 2 hectare fără a se analiza impacturile indirecte, cumulate și la distanță ce pot extinde limita spațială pe distanțe mult mai mari).

În mod convențional putem considera că extinderea spațială a unui impact este dată de distanța până la care intervenția antropică analizată poate genera modificări decelabile. Prin modificări decelabile trebuie înțeles orice formă de impact direct sau indirect, cumulativ sau sinergic. Spre exemplificare, să presupunem că realizarea unei hidrocentrale pe cursul superior al unui râu poate genera efecte asupra populației unei specii de pești, putând afecta prezența speciei pe tot cursul râului. În acest caz se va considera că extinderea spațială a impactului generat de construcția hidrocentralei se întinde pe întreg cursul râului. De asemenea, dacă absența speciei de pește din cursul râului poate afecta populația/populațiile unor prădători tereștrii, habitatele acestora vor fi incluse în cuantificarea spațială a impactului (acesta este un exemplu extrem de simplificat menit doar a aduce înțelegere modului de evaluare a extinderii spațiale a impacturilor).

Elementul cel mai delicat al analizei extinderii spațiale a impacturilor este dat de identificarea impactului la distanță. În practică este cel mai adesea ignorat sau tratat superficial datorită lipsei cunoașterii sau a limitărilor programului de investigații. În fapt, toate activitățile socio-economice generează efecte la distanță, mai mult sau mai puțin identificabile, mai mult sau mai puțin cuantificabile. Exemplele pot include:

- un parc eolian de ale cărui turbine se pot ciocni păsări (sau lilieci) ale căror locuri de cuibărire (colonii de maternitate/adăposturi) se află la kilometri distanță;
- o hidrocentrală a cărei construcție poate întrerupe migrația peștilor poate afecta populațiile acestora situate la sute de kilometri distanță.

DINAMICA TEMPORALĂ A IMPACTURILOR

Există trei aspecte principale ce definesc dinamica temporală a impacturilor:

- Momentul apariției;
- Durata;
- Reversibilitatea.

Pentru impacturile ireversibile durata este irelevantă iar momentul apariției mai puțin important. Anticiparea posibilității de distrugere a unei componente de mediu (ex: dispariția unei populații, epuizarea unei resurse naturale, etc) este suficientă pentru a considera un impact ireversibil și ca atare semnificativ (vezi secțiunea următoare). Impacturile ireversibile trebuie considerate opțiuni inacceptabile.

Pentru impacturile reversibile este necesară cunoașterea momentului apariției și a duratei lor pentru a putea dimensiona corect măsurile de evitare, reducere și/sau compensare necesare. Momentul apariției poate fi relativ ușor atribuit unei etape din ciclul de viață al proiectului (ex: construcție, funcționare, etc). Pentru estimarea duratei unui impact este necesară însă calcularea/estimarea momentului la care pierderile generate de apariția impactului sunt recuperate. De exemplu, durata impactului generat de exploatarea unei păduri este dat de perioada de regenerare a arborilor plus perioada de refacere a celorlaltor populații aparținând speciilor componente, la o capacitate productivă și de suport similară cu cea existentă la momentul apariției impactului.

Cunoașterea duratei unui impact este o condiție esențială în procesul de estimare a costurilor și beneficiilor unui plan/proiect. În practica curentă se acceptă, în mod incorect, considerarea duratei impacturilor ca fiind egală cu durata de viață a unui proiect considerându-se că impactul încetează odată cu oprirea/finalizarea proiectului. În realitate însă dacă ar fi să utilizăm exemplul anterior, durata impactului unei exploatare forestiere nu încetează odată cu activitățile de exploatare ci poate fi de zeci sau sute de ori mai mare.

Figura 10 Modelarea dispersiei poluanților atmosferici cu OML Multi

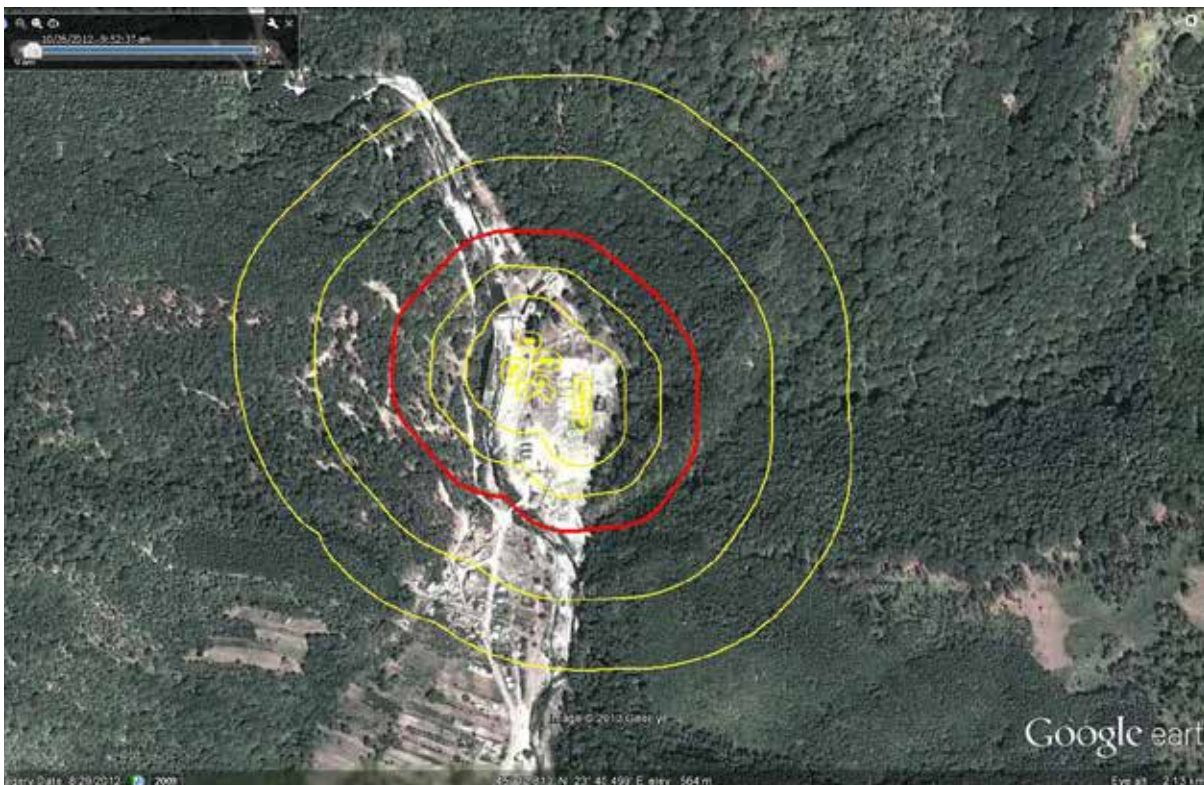

Figura 11 Modelarea nivelului de zgomot cu ajutorul CUSTIC 3.0, suport Google Earth

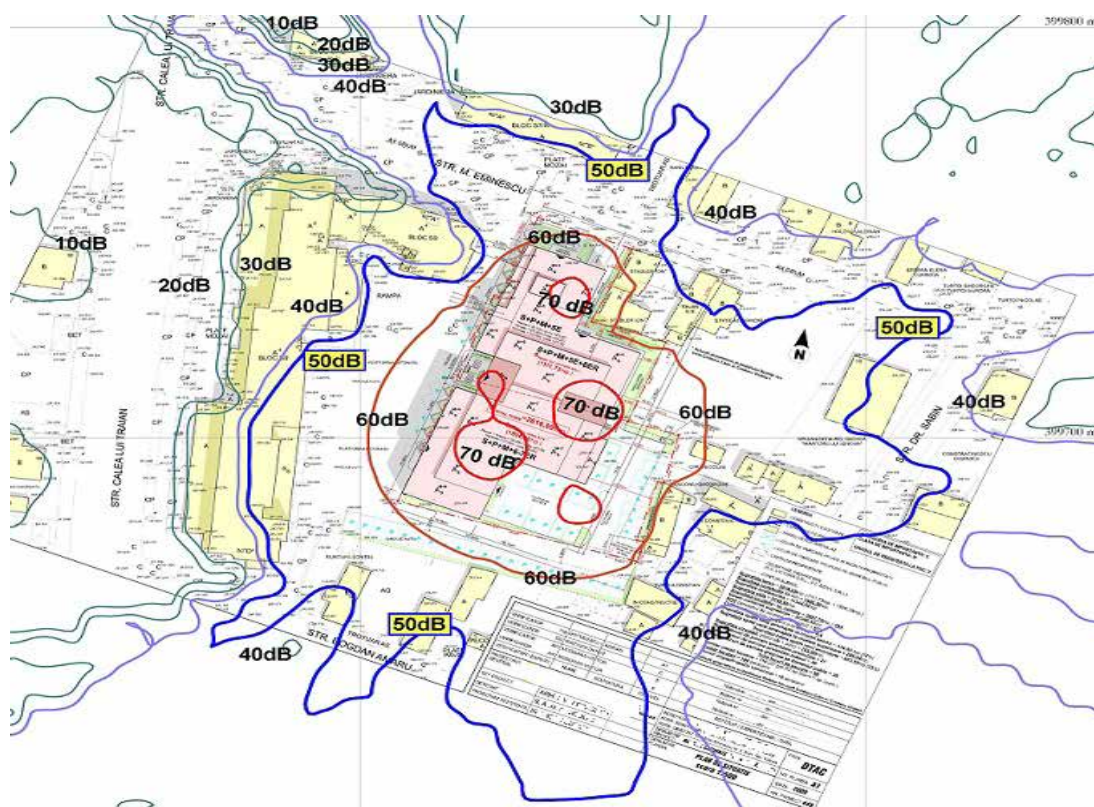

Figura 12 Modelarea nivelului de zgomot cu ajutorul SOUNDPLAN, suport plan cadastral georeferențiat în Global Mapper 10

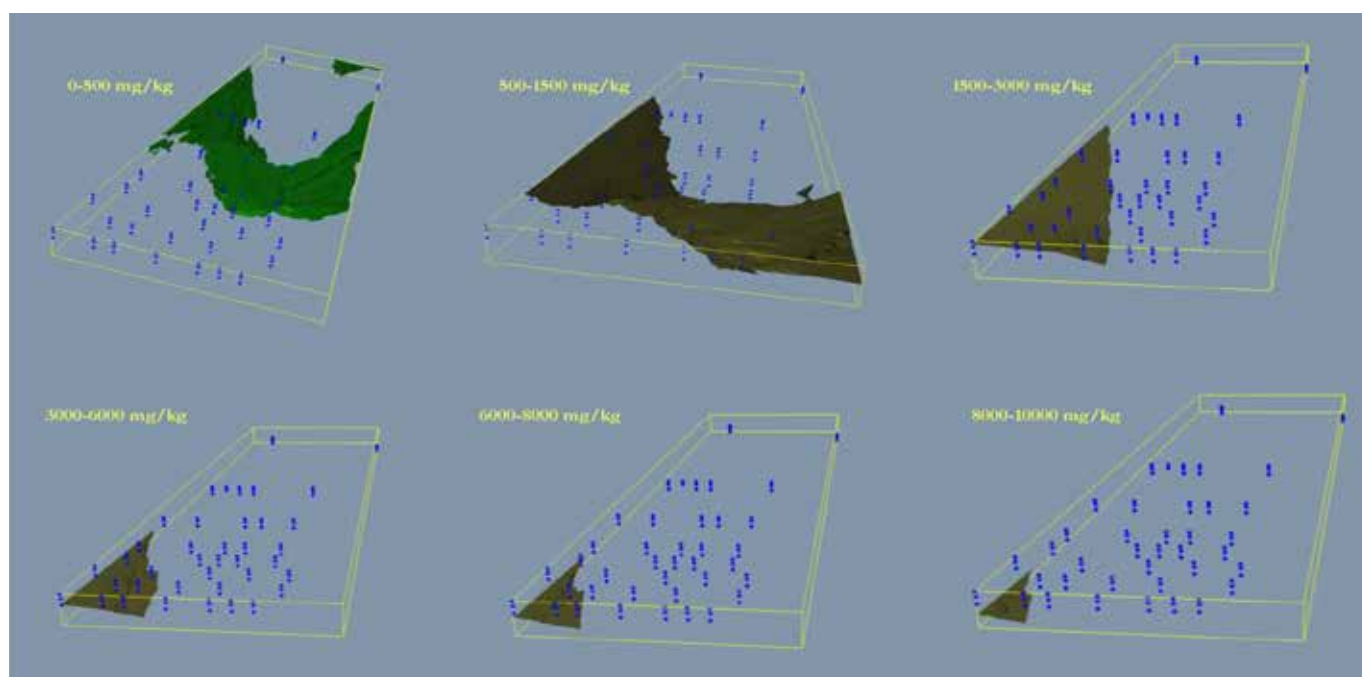

Figura 13 Modelare 3D a concentrațiilor de poluant în sol pe baza analizelor probelor de sol prelevate din foraje de mică adâncime

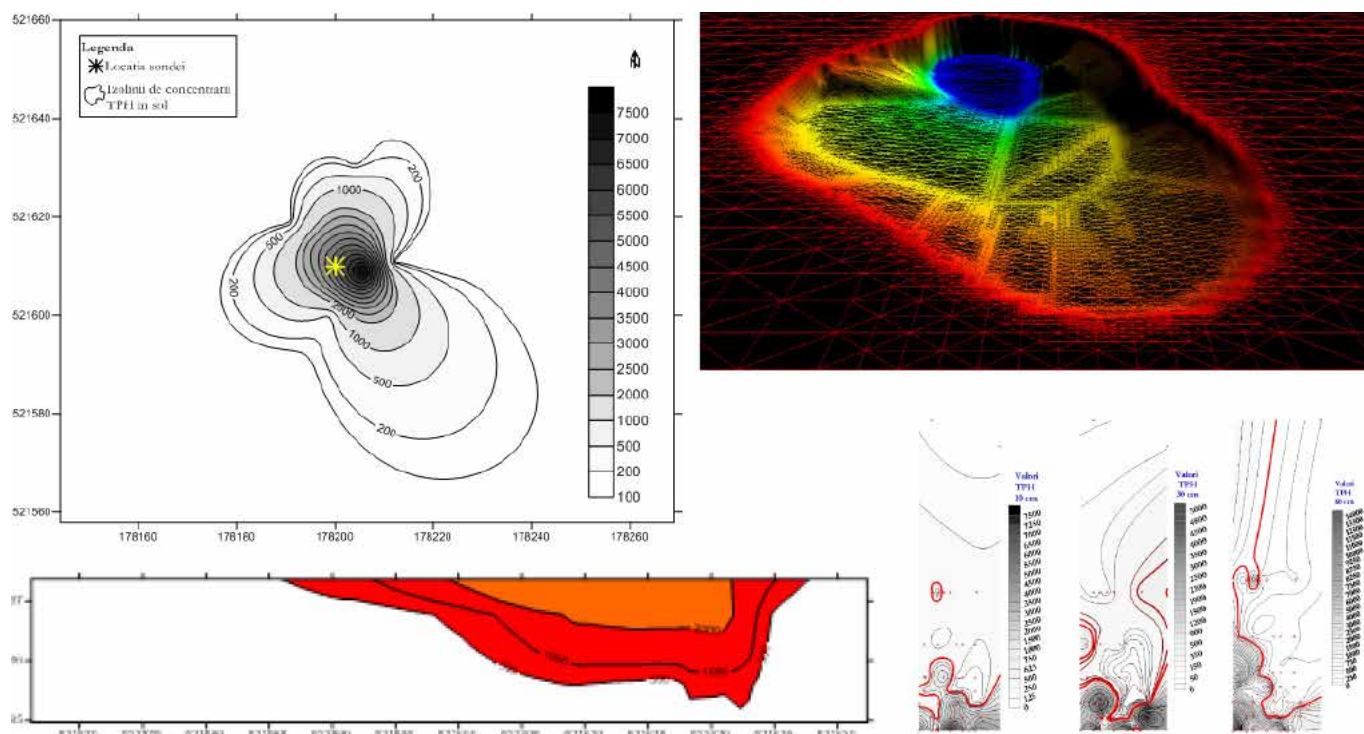

Figura 14. Diferite modalități de reprezentare grafică a dinamicii poluanților în sol

Evaluarea semnificației unui impact

„Impact semnificativ” – conceptul cel mai utilizat în evaluarea impactului dar cel mai puțin parametrizat. Ce înseamnă impact semnificativ? Care este pragul de semnificație? Semnificativ față de ce? Întreaga legislație Europeană și națională este construită pe baza acestui concept fără a oferi însă o metodologie de evaluare și fără a agreea un cadru comun de abordare în evaluarea semnificației impacturilor.

O modalitate de interpretare a semnificației unui impact este aceea de evaluare bidimensională, pe baza sensibilității componente de mediu, a sistemului sau a teritoriului în care este implementat proiectul/planul și a magnitudinii modificărilor.

Această metodă de evaluare prezintă următoarele avantaje:

- la în considerare toate caracteristicile impacturilor (reversibilitate, durată, extindere spațială, reglementări sau norme);
- la în considerare „starea mediului” la momentul evaluării (nu pleacă de la premiza că proiectul se implementează într-un mediu neafectat anterior de alte presiuni);
- Poate include deopotrivă aprecieri calitative și cantitative asupra caracteristicilor unui impact;

- Produce rezultate comparabile între proiecte similare sau proiecte diferite implementate în același teritoriu;
- Metoda este flexibilă putând fi utilizată într-o formă simplă (3 clase de sensibilitate și 7 clase de magnitudine) sau detaliată în funcție de nivelul de detaliere al evaluării (ex: 10 clase de sensibilitate și 21 de clase de magnitudine).

Principiul general al metodei este prezentat grafic în figura 15 și constă în considerarea unui impact semnificativ atunci când teritoriul sau componenta analizată este considerată sensibilă (ex: prezența unui habitat natural protejat, zona de protecție a unei alimentări cu apă, etc) iar magnitudinea schimbărilor propuse este mare. Dacă schimbările propuse duc la îmbunătățirea stării componente analizate, impactul este pozitiv iar dacă duc la înrăutățirea/degradarea componente analizate, impactul este negativ.

Exemplu: apariția unei noi surse de poluare a aerului, semnificativă din punct de vedere al debitului masic, într-o zonă în care sunt deja depășite valorile acceptate pentru concentrațiile unor poluanți în aer, trebuie interpretată ca un impact negativ semnificativ. În aceeași zonă exemplificată, apariția unui program menit să reducă drastic emisiile de poluanți atmosferici din sursele existente poate fi considerat un impact pozitiv semnificativ.

Modalitățile de apreciere a sensibilității componente/teritoriului analizat precum și a magnitudinii modificărilor propuse sunt prezentate în secțiunile următoare.

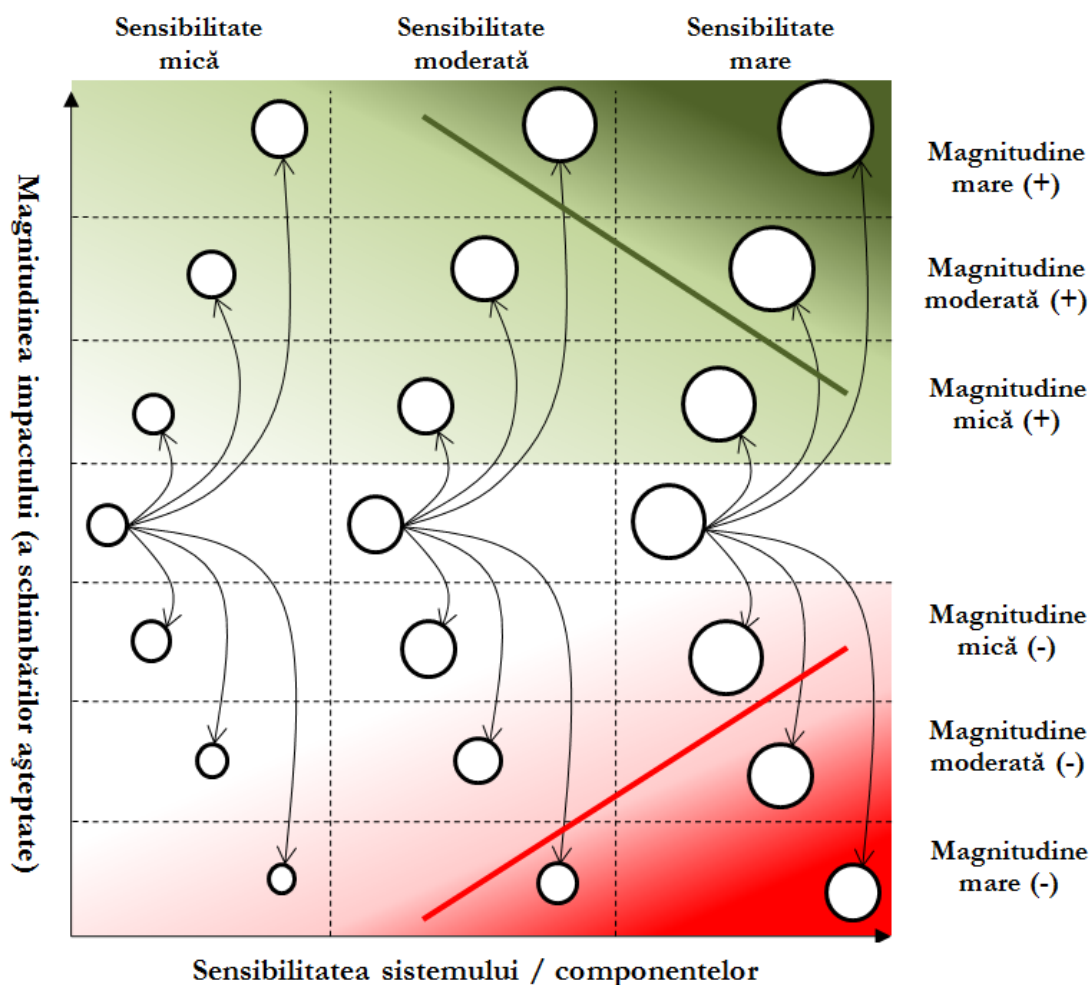

Figura 15 Aprecierea semnificației impactului pe baza magnitudinii impactului și a sensibilității sistemului/componentei analizate (3 clase de sensibilitate)

Tabel 9 Matricea de interpretare a semnificației impactului

Semnificația impactului		Magnitudinea impactului						
		Negativă			Nicio modificare	Pozitivă		
		Mare	Moderată	Mică		Mică	Moderată	Mare
Sensibilitatea zonei	Foarte mare	-3	-3	-2	0	+2	+3	+3
	Mare	-3	-2	-2	0	+2	+2	+3
	Moderată	-2	-2	-1	0	+1	+2	+2
	Mică	-2	-1	-1	0	+1	+1	+2
	Foarte mică / Nesensibilă	-1	-1	0	0	0	+1	+1

Unde:

Cod culoare	Semnificația impactului	Măsuri necesare
 	Impact negativ semnificativ	Necesită soluții alternative sau măsuri de compensare a efectelor
 	Impact negativ moderat	Necesită măsuri importante de evitare și reducere a impactului
 	Impact negativ redus	Necesită măsuri punctuale de evitare și reducere a impactului
 	Lipsă impact	-
 	Impact pozitiv redus	Orice măsură ce poate conduce la extinderea / multiplicarea efectelor
 	Impact pozitiv moderat	
 	Impact pozitiv semnificativ	

MAGNITUDINEA IMPACTULUI

Magnitudinea impactului generat de un PPP poate fi interpretată pe baza a trei parametri:

1. Mărimea modificărilor calitative și/sau cantitative;
2. Scara spațială a modificărilor propuse;
3. Scara temporală a modificărilor propuse (reversibilitatea).

Aprecierea magnitudinii se realizează prin clasificarea celor trei parametri. O evaluare riguroasă necesită utilizarea unui număr cât mai mare de clase (5, 7 sau chiar 11). Un număr mai mare de clase permite o mai bună decelare a impacturilor semnificative precum și o mai atentă considerare a impacturilor reduse (care pot fi ignorate sau tratate superficial într-o evaluare bazată pe trei clase).

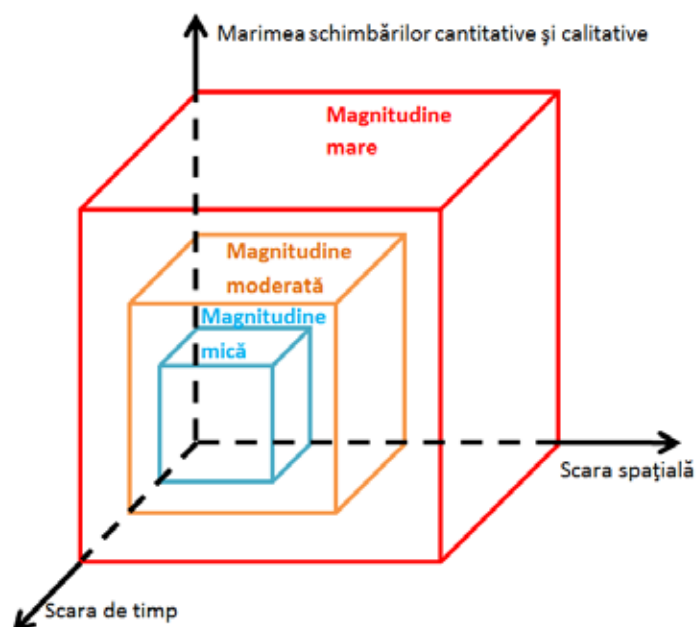

Figura 16 Magnitudinea modificărilor definită ca un parametru tridimensional (dimensiunea modificărilor și extinderea lor spațio-temporală)

Un exemplu de matrice pentru evaluarea magnitudinilor modificărilor propuse de un PPP este prezentat în tabelul 9. Aceasta ia în considerare atât modificările calitative și cantitative asupra componentelor analizate cât și extinderea spațio-temporală a acestor modificări.

Tabel 10 Matricea de apreciere a magnitudinii impacturilor propuse de PP/P

Magnitudinea impactului	Modificări calitative/cantitative	Extinderea spațială	Durata impactului
Negativă - Mare	Depășirea limitelor maxim admise Sau Scăderea calității cu peste 50% față de condițiile inițiale Sau Scăderea efectivelor cu peste 50% față de condițiile inițiale	Afectarea a >50% din suprafața componentei de interes	Impact negativ ireversibil
Negativă - Moderată	Depășirea pragurilor de alertă Sau Scăderea calității cu până la 50% față de condițiile inițiale Sau Scăderea efectivelor cu până la 50% față de condițiile inițiale	Afectarea a 10-50% din suprafața componentei de interes	Impact negativ pe durata mai multor ani (~ 20 ani)
Negativă - Mică	Sub praguri de alertă Sau Scăderea calității cu până la 10% față de condițiile inițiale Sau Scăderea efectivelor cu până la 10% față de condițiile inițiale	Afectarea a mai puțin de 10% din suprafața componentei de interes	Impact negativ pe durata unui an.
Nicio modificare decelabilă	Lipsa modificărilor calitative	Lipsa modificărilor cantitative	Modificări survenite pe durata unui număr redus de zile (< 1 lună)
Pozitivă – Mică	Îmbunătățirea calității cu până la 10% față de condițiile inițiale Sau Creșterea efectivelor cu până la 10% față de condițiile inițiale	Extinderea / îmbunătățirea componentei naturale de interes cu până la 10% față de condițiile inițiale	Impact pozitiv pe durata unui an.
Pozitivă – Moderată	Îmbunătățirea calității cu până la 50% față de condițiile inițiale Sau Creșterea efectivelor cu până la 50% față de condițiile inițiale	Extinderea / îmbunătățirea componentei naturale de interes cu până la 50% față de condițiile inițiale	Impact pozitiv pe durata mai multor ani (~ 20 ani)
Pozitivă - Mare	Îmbunătățirea calității cu peste 50% față de condițiile inițiale Sau Creșterea efectivelor cu peste 50% față de condițiile inițiale	Extinderea / îmbunătățirea componentei naturale de interes cu peste 50% față de condițiile inițiale	Impact pozitiv pe termen lung (> 20 ani).

Componentă de interes = Naturale (habitat, ecosistem, corp de apă, specie etc) sau antropice (localitate, județ) – funcție de scara PP

SENSIBILITATEA SISTEMULUI/COMPONENTEI/TERRITORIULUI

Sensibilitatea se stabilește în funcție de tipul componentei afectate și de tipul impactului analizat. Sensibilitatea trebuie să surprindă unicitatea/raritatea/valoarea ridicată a sistemului/componentei sau teritoriului ce urmează a fi afectat de un anumit impact.

Este de preferat ca pentru fiecare tip de componentă a mediului analizat să se elaboreze o matrice de sensibilitate. De exemplu, pentru un PPP propus într-o zonă, existența unor așezări tradiționale prezintă o sensibilitate „foarte mare” din punct de vedere cultural și peisagistic și doar „moderat” din punct de vedere al diversității biologice.

Atenție! Zonele considerate deja „sensibile” din punct de

vedere al presiunilor existente (zone cu calitate redusă a aerului, cu nivele ridicate de zgomot, în care resursele biologice cunosc un grad ridicat de degradare, etc) nu vor fi considerate zone sensibile. Presiunile deja existente (sau propuse prin alte PPP) vor fi considerate ca impact cumulativ în estimarea magnitudinii impactului, asigurând astfel luarea lor în considerare, în mod corect, în evaluarea semnificației impactului. Pentru exemplificare: construcția unei foarte mici MHC pe un pârâu, în afara limitelor unei arii protejate și în condițiile pur teoretice în care nu ar afecta o asemenea arie, ar putea fi considerată ca generând modificări „moderate” într-o zonă cu sensibilitate „moderată” și deci un „impact negativ moderat”. Dacă această investiție face parte însă dintr-o „salbă” de proiecte similare, magnitudinea impactului (prin cumulare cu celelalte proiecte) trebuie considerată „mare” și în aceste condiții implementarea chiar și într-o zonă cu sensibilitate „moderată” poate genera un impact negativ semnificativ.

Tabel 11 Matricea de apreciere a sensibilității zonei de studiu

Scala de apreciere a sensibilității zonei	Exemple
Foarte mare	Rezervații științifice Zone de protecție integrală din arii naturale protejate Habitate prioritare
Mare	În interiorul ariei naturale protejate sau imediata sa vecinătate (< 300 m) Zone critice pentru speciile de plante și animale de interes comunitar sau național în afara ariilor naturale protejate (speciile sunt abundente / sunt nou desemnate / culoare principale de migrație) Corpuri naturale de apă de suprafață Zone de protecție sanitară ale alimentărilor cu apă
Moderată	Ecosisteme semi-naturale ce nu fac obiectul conservării Așezări rurale de mici dimensiuni
Mică	Zone rezidențiale din aglomerări urbane Drumuri asfaltate, căi ferate
Foarte mică / Nesensibilă	Zone industriale

ESTIMAREA RISCURILOR

Modelul conceptual de estimare a riscurilor

Riscul este definit ca fiind probabilitatea de expunere a omului, a bunurilor create de acesta, precum și a componentelor mediului înconjurător la acțiunea unui anumit hazard de o anumită mărime.

Riscul poate fi exprimat ca produs între consecință și probabilitate: $R = P \times C$. Acestea pot fi definite astfel:

- **Probabilitatea:** probabilitatea ca un eveniment să apară (poate fi exprimată ca frecvență de apariție a evenimentului (unități de timp)⁻¹).
- **Consecința:** caracteristicile impactului (interacțiunea ce apare între o activitate și un receptor - pierderi financiare, impact asupra sănătății, impact asupra mediului etc.);

Alegerea unei metode de evaluare a riscului depinde în primul

rând de activitatea, obiectivul sau substanța supusă analizei, dar și de datele și cunoștințele avute la dispoziție.

Procedura de evaluare a riscului include următoarele etape:

- Identificarea hazardelor (a factorilor de risc);
- Identificarea zonelor de risc (componente ale proiectului ce sunt cel mai expuse sau care pot provoca efecte negative);
- Estimarea probabilității de manifestare a riscului;
- Evaluarea consecințelor (evaluarea posibilelor daune cauzate prin manifestarea evenimentelor nedorite);
- Estimarea riscului (integrarea estimării asupra probabilității de manifestare a evenimentului nedorit cu evaluarea consecințelor).

Calculul probabilității de apariție a riscurilor

Apariția oricărui risc (natural sau antropic) poate fi calculată plecând de la informațiile existente în literatura de specialitate (ex: de câte ori a apărut o avarie semnificativă la un baraj considerând numărul de metri cubi pe care acestat îi conțin sau durata de viață; rezultatul poate fi exprimat de forma: nr de accidente/1000 m³ sau nr accidente/100 ani). Există de altfel o bogată literatură care pune la dispoziție probabilități calculate pentru diferite evenimente.

Valorile din literatură se adaptează la situația concretă analizată (utilizând exemplul anterior, se iau în calcul mai mulți parametri: ce capacitate are barajul, ce vârstă are barajul, la ce distanță este așezarea umană sau aria naturală protejată, etc).

Tabel 12 Clase de probabilitate pentru apariția unui eveniment

Probabilitate de apariție	Valorile maxime ale frecvenței	Probabilitatea echivalentă (maxim)	
Neglijabil	0,0001%	1 la 1.000.000	10-6
Improbabil	0,001%	1 la 100.000	10-5
Izolot	0,01%	1 la 10.000	10-4
Rar	0,1%	1 la 1.000	10-3
Ocazional	1%	1 la 100	10-2
Frecvent	10%	1 la 10	10-1
Foarte frecvent (sigur)	100%	1 la 1	1

Există numeroase modele de calcul al probabilității de apariție a unor accidente asupra componentelor de biodiversitate. Un exemplu este modelul pentru calcularea riscului de coliziune al păsărilor cu turbinele eoliene (modelul Band) care plecând de la

caracteristicile tipului de turbină utilizată precum și al morfometriei speciei de păsări analizate și a caracteristicilor sale de zbor, calculează riscul de producere a unui accident presupunând că pasărea nu încearcă să evite turbina. Astfel de calcule se realizează însă numai pe baza unor observații riguroase în teren privind abundența și caracteristicile de zbor ale speciilor de interes.

Exercițiu: Rularea modelului Band: <http://www.snh.gov.uk/planning-and-development/renewable-energy/onshore-wind/bird-collision-risks-guidance/>

Estimarea nivelului consecințelor

Estimarea nivelului consecințelor se realizează pe baza informațiilor similare obținute în urma apariției unor fenomene/accidente similare. Spre exemplificare, nivelul consecințelor unui cutremur poate fi estimat pe baza cunoașterii numărului de victime sau pagube materiale înregistrate cu ocazia evenimentelor anterioare.

Pentru situații de poluări accidentale, nivelul consecințelor poate fi estimat pe baza cunoașterii efectelor ecotoxicologice ale substanțelor respective în anumite concentrații.

Este de preferat utilizarea precauției în estimarea consecințelor, prin utilizarea scenariului cel mai defavorabil (selectarea celei mai defavorabile clase de consecințe aplicabile tipului de risc și situației analizate).

Tabel 13 Definierea criteriilor utilizate în clasificarea nivelelor consecințelor

Nivelul consecințelor	Selecție de criterii
Majore	Pierderea de vieți omenești. Distrugere ireversibilă sau pe termen lung a unor ecosisteme.
Severe	Răniri de persoane. Distrușterea semnificativă a unor elemente naturale protejate sau a unor elemente de infrastructură.
Serioase	Avarierea unor bunuri, distrugerii parțiale asupra unor elemente naturale.
Minore	Nu există victime. Afectarea redusă a unor componente naturale sau elemente de infrastructură.
Nesemnificative	Nu există pierderi materiale. Nu există pierderi cuantificabile financiar.

Cuantificarea riscului

Aprecierea riscului se realizează prin considerarea clasei de probabilitate și a nivelului consecințelor, utilizând matricea din tabelul nr. 14. Fiecărei clase de risc îi pot fi asociate acțiuni ce trebuie considerate în evaluarea de impact ca măsuri de evitare sau reducere a impactului.

Tabel 14 Matricea de cuantificare a riscului

		Consecințe				
		Nesemnificative	Minore	Serioase	Severe	Majore
Probabilitatea de apariție a unui eveniment	Neglijabil					
	Improbabil					
	Izolată					
	Rar					
	Ocazional					
	Frecvent					
	Foarte frecvent (sigur)					
Interpretarea riscului	Categoria de risc	Acțiuni				
	Foarte ridicat	Sunt necesare acțiuni imediate de îndepărtare a sursei de risc (soluția propusă este inacceptabilă)				
	Ridicat	Sunt necesare acțiuni de prevenire a apariției riscului				
	Moderat	Sunt necesare acțiuni de limitare a consecințelor riscurilor				
	Scăzut	Este necesară monitorizarea				
	Foarte scăzut	Nu sunt necesare acțiuni specifice				

MĂSURI DE EVITARE, REDUCERE ȘI COMPENSARE A IMPACTURILOR

Ierarhia măsurilor de diminuare a impactului

Conform UNEP (2002), ierarhia celor trei tipuri de măsuri este următoarea:

1. **Măsuri de evitare** (reprezintă practica comună și sunt de preferat): **ALTERNATIVE** tehnologice sau de amplasament care să elimine posibilitatea de apariție a impactului;

2. **Măsuri de reducere**/diminuare a impactului: **ACȚIUNI** ce pot fi implementate în diferite etape ale ciclului de viață al PPP menite să elimine o parte din efectele anticipate sau să restrângă scara spațio-temporală a impacturilor;

3. **Măsuri de compensare** (o practică rară ce trebuie evitată): un **ULTIM RESORT** pentru a compensa pierderile unui impact ce nu poate fi evitat.

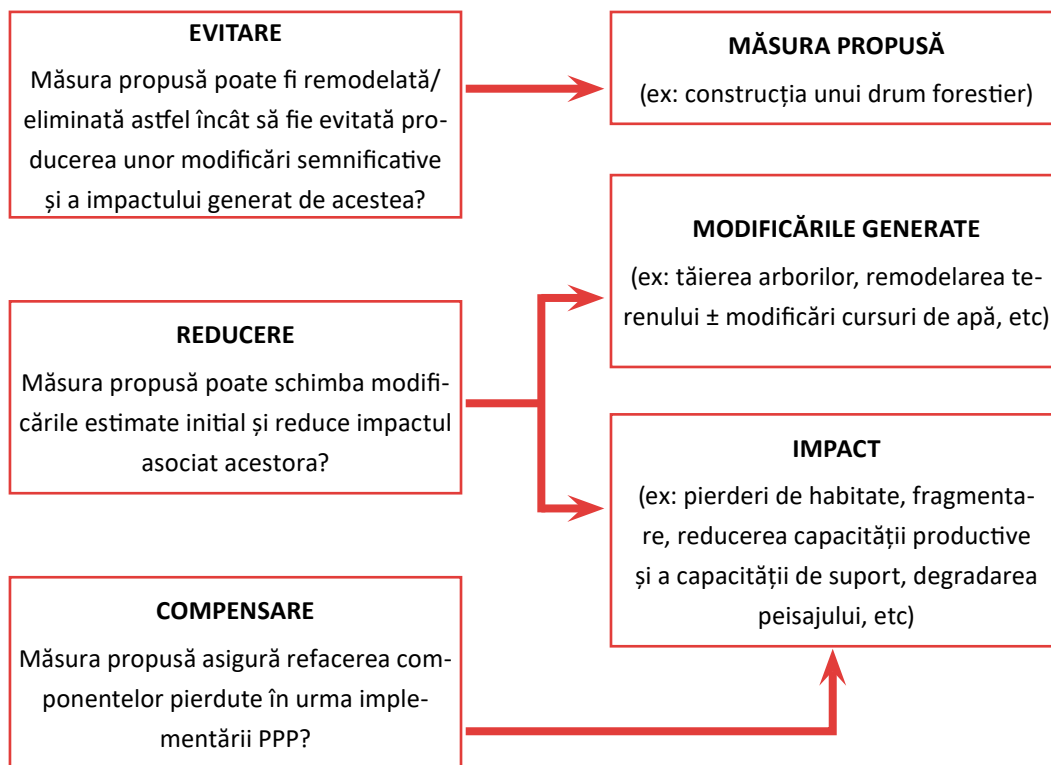
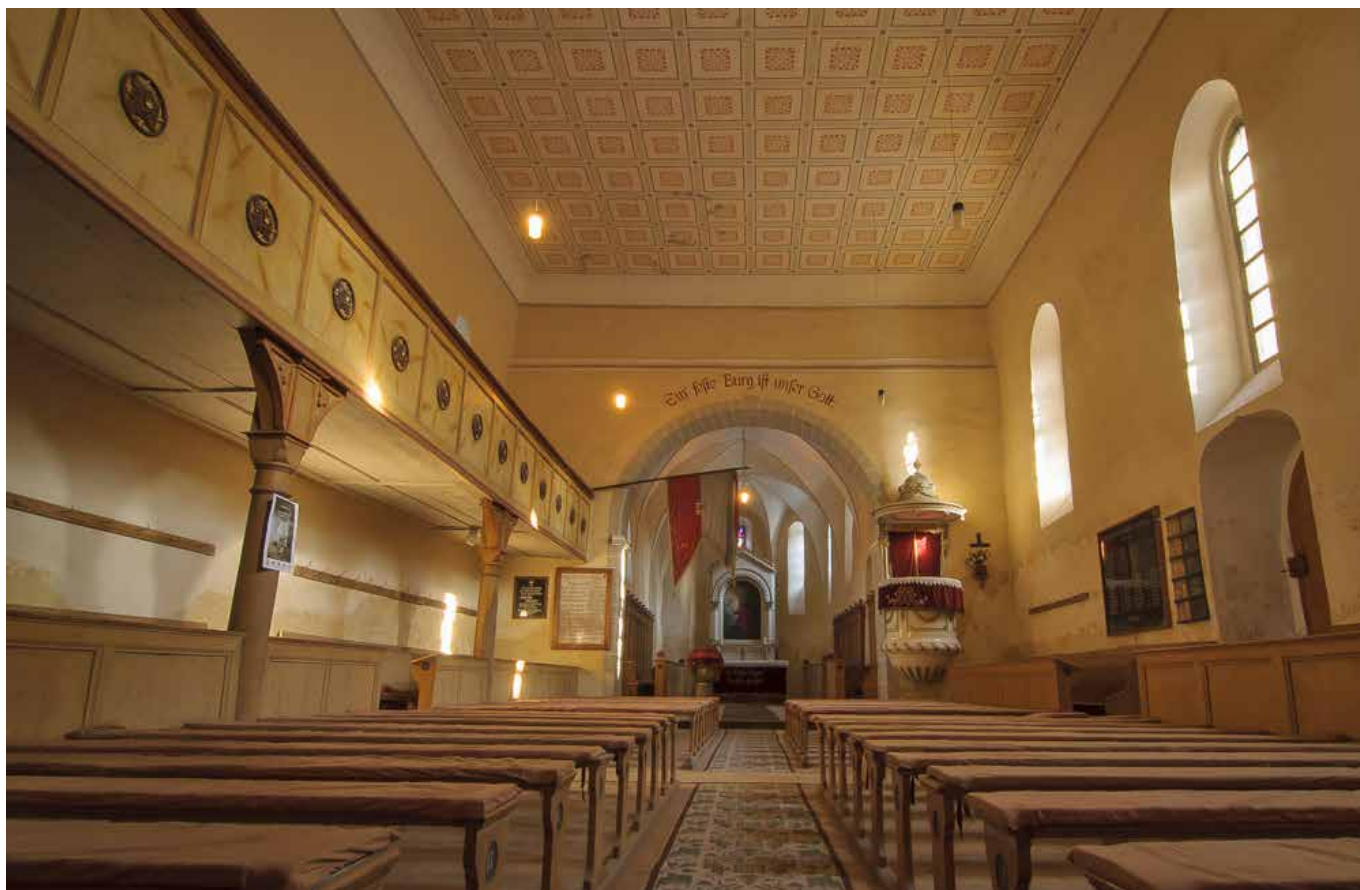

Figura 17 Relația dintre măsurile ERC și principalele etape ale apariției impactelor

Măsuri de evitare

Măsurile de evitare se bazează pe principiul prevenirii riscurilor ecologice și al producerii daunelor.

Măsurile de evitare a producerii unui impact se pot lua anterior realizării evaluării sau pe parcursul acesteia. Renunțarea la un proiect sau la o componentă a proiectului susceptibilă a genera impact semnificativ este o măsură de evitare a impactului. Evitarea amplasării unui PPP într-o zonă sensibilă (ex: arie naturală protejată) reprezintă de asemenea o măsură de evitare a impactului. În general astfel de măsuri se iau de către titularii care fie din responsabilitate (ex: instituții care adoptă politici riguroase de protecție a mediului) fie ca urmare a presiunii opiniei publice evită să promoveze PPP al cărui impact potențial este evident chiar și în absența unei evaluări de mediu. Există și numeroase situații în care autoritatea de mediu este cea care sugerează astfel de măsuri înainte de începerea procedurilor de mediu sau în fazele incipiente ale acestora. Deși de o importanță crucială, aceste decizii rămân din păcate, cel mai adesea, „lipsite de glorie” datorită slabei lor mediatizări.

Măsurile de evitare propuse pe parcursul evaluării se fundamentează pe baza rezultatelor procesului de identificare și

cuantificare a impactelor. Există numeroase exemple în care evaluările realizate asupra unor proiecte aparent fără impact semnificativ au condus la identificarea unor modificări ce ar fi putut afecta semnificativ o anumită componentă de mediu (ex: amplasarea unui resort turistic pe suprafața unui habitat prioritar).

Măsuri de reducere a impactului

Măsurile de reducere a impactului se bazează pe principiul internalizării costurilor de mediu. Altfel spus, titularul unui PPP acceptă să i) reducă/remodeleze acele componente care pot genera impact semnificativ (exemplul „clasic”: instalarea unor sisteme de reținere a poluanților la coș) și totodată să ii) refacă/remedieze pagubele de mediu produse (exemplul „clasic”: refacerea vegetației pe o suprafață afectată de lucrări).

Măsurile de reducere a impactului reprezintă totalitatea acțiunilor luate pentru reducerea costurilor și pagubelor de mediu fără a se renunța însă la întreg PPP sau la componentele acestuia.

Măsurile de reducere a impactului se formulează astfel încât să se adreseze în mod direct impacturilor identificate. În

principal aceste măsuri se iau pe parcursul evaluării de mediu și constau în reproiectarea, remodelarea unor elemente ale PPP astfel încât să asigure un impact rezidual cât mai redus.

Măsuri de compensare

Măsurile de compensare se bazează în principal pe principiul poluatorul plătește. Ele sunt aplicabile în situația în care impactul nu poate fi evitat (din diverse rațiuni, ex: interes strategic, beneficii sociale majore, sănătate publică) dar paguba de mediu este „recuperată” prin măsuri cu impact pozitiv aplicate într-o altă locație. Aceste măsuri pot include:

- Refacerea într-o altă locație a habitatului ce urmează a fi distrus de PPP propus;
- Punerea sub protecție, într-o altă locație, a unei suprafețe similară (d.p.d.v. al suprafeței și al caracteristicilor structurale și funcționale) cu cea afectată pentru conservarea habitatelor;

- Reconstrucția ecologică a unor suprafețe degradate/poluante istoric.

Măsurile de compensare se bazează pe echivalență și se fundamentează pe baza calculării costurilor de mediu. Spre exemplu, distrugerea unei păduri seculare nu poate fi compensată prin înființarea unei plantații forestiere pe o suprafață identică cu cea a pădurii distruse. Prin estimarea valorii monetare a serviciilor ecosistemice a pădurii seculare precum și a celei nou plantate poate rezulta o suprafață de până la câteva zeci de ori mai mare pe care trebuie aplicată măsura de compensare.

Măsurile de compensare nu pot fi proiectate decât în faze avansate ale evaluării de impact și trebuie să aibă la bază evaluări corecte și detaliate ale costurilor de mediu ce trebuie compensate. Astfel de evaluări nu se pot face fără cuantificarea serviciilor ecosistemice.

Măsurile de compensare NU se pot reduce la plata unor sume de bani! Ele trebuie să vizeze refacerea tipului de componentă naturală afectată sau una apropiată structural și funcțional acesteia.

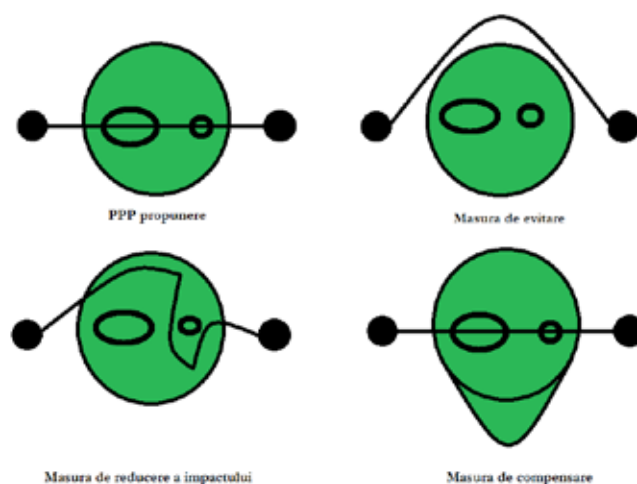

Figura 18. Prezentare schematică a unui exemplu de implementare a măsurilor ERC

Exerciții:

1. *Reconstrucția ecologică a unei suprafețe de pajiște după ce aceasta a fost afectată de un PPP este o măsură de reducere sau compensare?*
2. *Se propune construcția unui proiect care va afecta ireversibil un habitat prioritar. Titularul planului propune ca măsură de compensare construcția unui sediu pentru custodele sitului. Ce tip de măsură este aceasta? Comentați.*
3. *Se propune construirea unei autostrăzi prin interiorul unui cunoscut coridor pentru migrația mamiferelor mari. Proiectul include construcția unor supra-traversări (poduri) ce vor fi utilizate de mamifere pentru a tranzita în siguranță zona autostrăzii. Aceasta este o măsură de evitare sau de reducere a impactului?*
4. *Construcția unei scări de pești la o hidrocentrală este o măsură de evitare sau de reducere a impactului?*
5. *Evaluarea de impact indică posibilitatea afectării semnificative a populației de acvile din interiorul unui SPA ca urmare a construirii unui parc eolian în interiorul acesteia.*

EVALUAREA CALITĂȚII RAPOARTELOR SEA/EIA/ EA

Practica uzuală în evaluarea calității rapoartelor este cea a utilizării listelor de verificare. Astfel de liste de verificare sunt prevăzute și de legislația românească (ex: Ord 863/2002 și Ord.19/2010).

Evaluarea calității rapoartelor SEA/EIA/EA este un proces în cadrul căreia urmărim în principal:

1. Conformarea rapoartelor cu cerințele de structură și conținut impuse prin legislație;
2. Adecvanța rapoartelor din punct de vedere științific și tehnic.

Limitarea majoră a celor mai multe liste de verificare constă în concentrarea preponderent pe elementele structurale ale rapoartelor și mai puțin pe cele de conținut, înțelegând prin aceasta că se verifică preponderent dacă o analiză a fost efectuată și mai puțin dacă maniera în care a fost efectuată respectiva analiză este una satisfăcătoare (oferă răspunsurile așteptate). Astfel de exemple pot fi date și din Lista de

verificare prevăzută de Ord 863/2002. Spre exemplu, la întrebarea „sunt descrise condițiile demografice, sociale și socio-economice din arealul respectiv?” se poate răspunde pozitiv și dacă subiectul a fost tratat în două fraze și dacă a fost descris prin intermediul a 10 pagini, inclusiv grafice și tabele. Întrebarea relevantă aici este dacă descrierile sunt relevante pentru subiectul evaluării și dacă au fost făcute la scara spațio-temporală corespunzătoare (ex: dacă proiectul poate afecta un sat, analiza trebuie orientată preponderent la acel nivel și nu prin descrieri la nivel de comună, județ sau regiune – date care de obicei nu sunt public disponibile și necesită vizite în teren, interviuri cu reprezentanții comunității, etc).

Cerințe esențiale privind calitatea rapoartelor

Există cinci cerințe esențiale pentru demararea evaluării calității unui raport SEA/EIA/EA:

1. Toți **autorii** care au contribuit la elaborarea unui raport sunt menționați alături de datele lor de contact;
2. Estimarea impacturilor este realizată preponderent **cantitativ**;

3. Pentru toate formele de impact identificate sunt propuse **măsuri** de evitare/reducere/compensare (după caz);
4. Autorii rapoartelor și titularii activității își **asumă responsabilitatea** pentru adecvanța evaluării și a măsurilor propuse;
5. La momentul evaluării raportul este **public** fiind indicate în mod clar **data elaborării** și **numărul reviziei**.

O evaluare a unui raport care nu întrunește cerințele anterioare este formală iar rezultatul neutilizabil pentru luarea unei decizii.

Analiza critică în evaluarea calității rapoartelor

La nivel național, cea mai mare parte a rapoartelor SEA și EIA elaborate au o calitate insuficientă (vezi Nistorescu 2012). Acest lucru se datorează unui număr de disfuncționalități ale proceselor SEA și EIA dintre care merită amintite:

- Existența conflictelor de interese (între autorii rapoartelor și titularii PPP, între evaluatorii rapoartelor și autorii lor, etc);
- Pregătirea insuficientă a experților (autorilor rapoartelor);
- Lipsa transparenței din partea titularilor PPP;
- Disponibilitatea redusă a datelor și informațiilor;
- Lipsa unor cerințe legislative exigente;
- Capacitatea instituțională scăzută a autorităților de mediu;
- Participarea slabă a publicului.

Lipsa transparenței proceselor SEA/EIA, lipsa legislației exigente, precum și capacitatea scăzută a autorităților de mediu determină existența unui cadru extrem de permisiv pentru elaborarea și acceptarea rapoartelor SEA/EIA/EA. Ca urmare, cele mai multe dintre rapoartele elaborate nu abordează critic, într-o manieră independentă, PPP analizate, constituindu-se de cele mai multe ori în pledoarii ale PPP și mai puțin în instrumente de identificarea impacturilor și de propunere a unor măsuri adecvate de evitare, reducere și/sau compensare a efectelor acestora.

Evaluarea calității rapoartelor nu se poate face fără analiză critică! O analiză critică este condusă pe baza „întrebărilor potrivite”. Aceste întrebări pot fi, în opinia lui Browne and Keeley (2010) următoarele:

- Care sunt problemele cărora li se adresează autorii și care sunt concluziile?;
- Care sunt motivele care l-au condus pe autor la acele concluzii? Sunt convingătoare?
- Ce este ambiguu? (termeni sau fraze ce pot lăsa loc de interpretare);
- Sunt utilizate ipoteze credibile? Dacă acestea ar fi eronate, ar modifica semnificativ concluziile?;
- Au fost utilizate trucuri în argumentare?
- Cât de bune sunt evidențele furnizate? Sunt suficiente pentru a sprijini motivele pe baza cărora au fost trase concluziile?
- Există și cauze rivale (ex: există și alte explicații plauzibile pe lângă cea oferită de autor pentru a descrie apariția unui eveniment?)

- Statistica oferită este înșelătoare?
- Există o cantitate semnificativă de informații omisă de autor?
- Pot fi identificate concluzii alternative rezonabile?

Elemente esențiale în evaluarea calității rapoartelor

Există cel puțin trei elemente necesare pentru asigurarea unei evaluări credibile a calității rapoartelor SEA/EIA/EA:

1. Evitarea conflictului de interese. Rezultatele unei evaluări sunt credibile doar atunci când evaluatorul nu este **condiționat** de un interes material sau de altă natură (ex: grad de rudenie, asociere, colegialitate) de elaboratorul /elaboratorii raportului. Este de preferat ca în situații de incompatibilitate, evaluarea să fie realizată de o terță persoană ce poate confirma lipsa conflictului de interese;
2. Decizia **asteptată** din partea evaluatorului nu este aceea de respingere/acceptare a raportului ci de apreciere a gradului de conformare urmată de indicarea acțiunilor necesare conformării cu cerințele. De la caz la caz, cerințele pot fi: cele exprimate de legislația în vigoare,

cerințele unor instituții finanțatoare, ghiduri de bune practici elaborate de organisme cu competențe în domeniu acceptate la nivel național sau internațional, cerințe public disponibile ale evaluatorului (ex: cerințe ale unui administrator/custode de arie protejată);

3. Cerințele de completare a rapoartelor trebuie să fie **rezonabile**. În acest sens sunt de evitat cerințe ce depășesc limitele spațio-temporale ale impactelor identificate și care ar putea depăși bugete rezonabile pentru derularea evaluării.

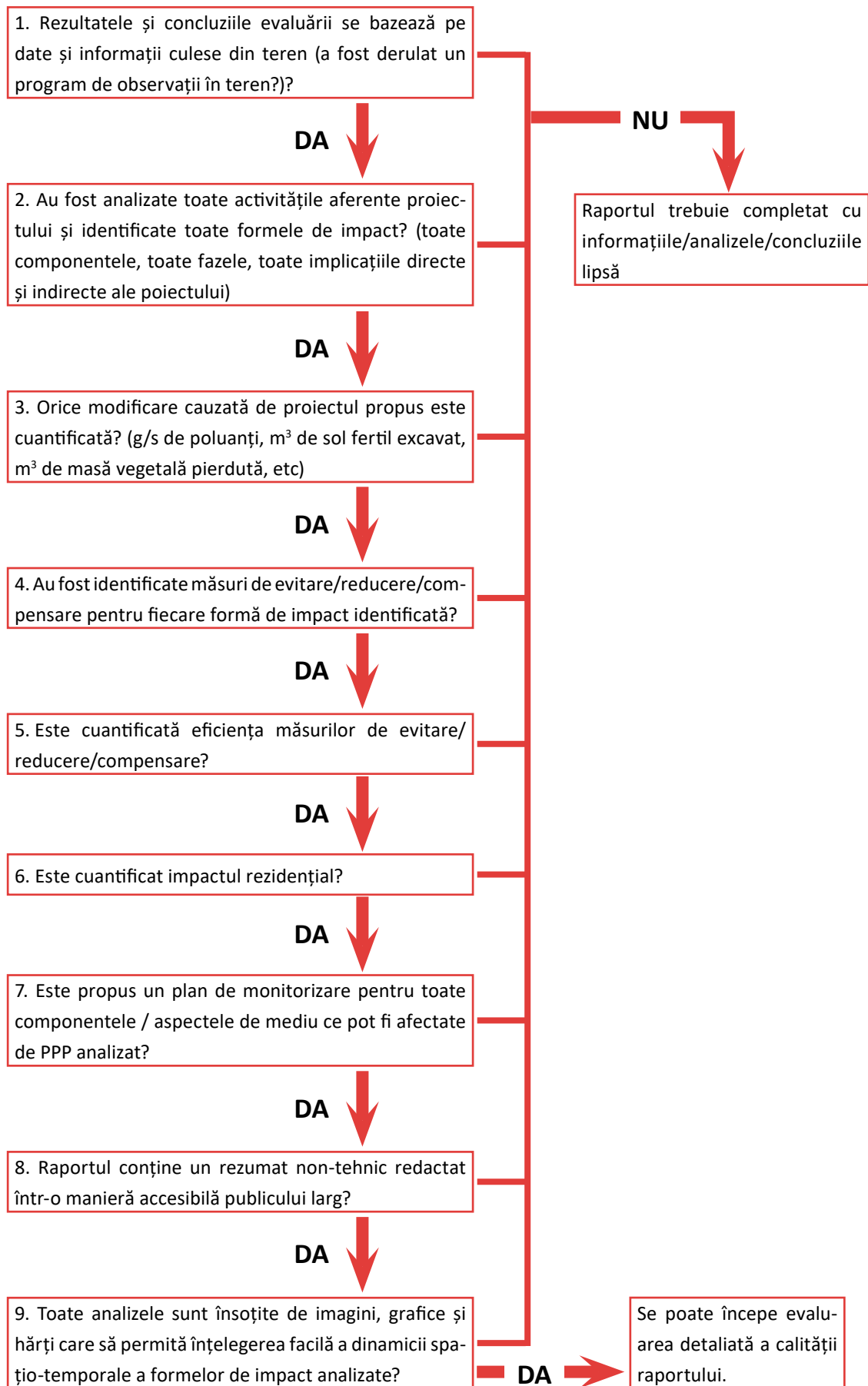

Figura 19 Lista de verificare rapidă a calității studiilor SEA/EIA/EA

Lista de verificare prevăzută de Ord 863/2002 poate fi un instrument foarte util (necesită doar mici completări) pentru scopul verificării calității rapoartelor EIA. Atunci când evaluăm un raport SEA/EIA/EA pentru o dezvoltare propusă în interiorul sau vecinătatea unei arii protejate trebuie să ne concentrăm asupra formelor de impact asupra biodiversității.

Vom trata în cele ce urmează în mod unitar rapoartele SEA/EIA și EA pentru că elementele ce privesc biodiversitatea trebuie analizate cu aceeași rigurozitate în toate aceste rapoarte indiferent de scopul evaluării. Facem în acest sens o precizare importantă: în practica curentă rapoartele de mediu (procedura SEA) nu se concentrează pe colectarea și procesarea în detaliu a datelor de biodiversitate datorită faptului că nivelul de analiză este unul mai general. Acest lucru este însă valabil atunci când scara planului/programului este mai mare (ex: la nivel de județ, regiune) și de exemplu pentru analizarea unei propuneri de autostradă gestionarea datelor de biodiversitate pe întreg teritoriul PP poate fi extrem de dificilă, caz în care ne rezumăm la a analiza distanța față de arii protejate, păduri și alte suprafețe cu valoare naturală ridicată. Și în acest caz însă, și cu atât mai mult pentru planuri și programe propuse la nivel local, atunci când identificăm posibilitatea apariției unui impact semnificativ, analiza trebuie să intre în detaliu.

Întrebări esențiale (selecție) pentru evaluarea detaliată a calității unui raport SEA/EIA/EA pentru un PPP propus în interiorul sau vecinătatea unei arii naturale protejate:

DESCRIEREA ȘI LOCALIZAREA PPP

1. PPP este prezentat detaliat, fără a se omite nicio componentă a sa? De exemplu: pentru un MHC nu este necesară prezentarea doar a construcției hidro; drumurile de acces sunt la fel de importante și o amplasare proastă a lor poate genera impact semnificativ;
2. Fiecare componentă a PPP este clar localizată pe o hartă astfel încât să permită evidențierea facilă a posibilelor interacțiuni cu componentele naturale de interes?
3. Sunt prezentate coordonate geografice ale tuturor componentelor PPP astfel încât să poată fi verificată analiza spațială prezentată în raport?
4. Limitele utilizate pentru ariile naturale protejate provin din surse oficiale și sunt de actualitate?

EVALUAREA COMPONENTELOR DE BIODIVERSITATE

5. A fost realizată o identificare a potențialelor forme de impact și a componentelor de biodiversitate ce pot fi afectate? Identificarea reprezintă o analiză asupra cazului concret sau este una generală (ține cont de particularitățile PPP)?
6. Analiza asupra componentelor de biodiversitate este suficient de detaliată astfel încât să poată fi ulterior cuantificate impacturile. Trebuie subliniat în acest sens că simpla menționare a prezenței unei componente este insuficientă. Informații utile sunt, după caz: mărimea populației, densitate, suprafața acoperită, starea de sănătate, etc.

7. Analiza componentelor de biodiversitate a fost realizată pe bază de observații în teren? Dacă nu, datele furnizate provin din surse bibliografice credibile și sunt de actualitate? Ex: chiar dacă zona de implementare a PPP a fost foarte bine studiată, dar în urmă cu 20-30 de ani, este greu de crezut că nu au apărut modificări ce ar impune o „verificare” în teren a acestora.
8. Analiza a fost condusă asupra componentelor relevante sau nu?
13. Sunt prezentate pe hărți locațiile în care apar aceste modificări și evidențiate acele zone unde modificările pot fi semnificative?

EVALUAREA IMPACTULUI

CUANTIFICAREA TUTUROR MODIFICĂRILOR

9. Au fost evaluate în mod detaliat modificările asupra nivelului de zgomot din diferite etape ale PPP? Au fost rulate modelări pentru diferite scenarii? Ex: pot fi extrem de importante informații precum nivelul ridicat de zgomot în zone importante pentru cuibărirea păsărilor sau nivele ridicate de zgomot pe timp de noapte.
10. Au fost evaluate în mod detaliat modificările asupra calității aerului (similar pentru corpurile de apă de suprafață) din diferite etape ale PPP? Au fost rulate modelări pentru diferite scenarii? Care sunt zonele pe care pot apare depășiri față de valorile maxim admise?
11. Au fost identificate toate modificările fizice asupra solului și geologiei? Sunt cunoscute suprafețe, volume, posibilitățile de reabilitare?
12. Sunt cuantificate modificările asupra peisajului? De ex: utilizând metoda imaginilor și exprimând modificările în procente din imagini care vor suferi modificări.
14. Evaluarea impactului a fost realizată la nivelul fiecărei componente de interes?
15. Este cuantificat impactul? ATENȚIE!!! Impact cuantificat înseamnă că pot fi exprimate valoric pierderile asupra parametrilor unei componente de biodiversitate ca urmare a implementării PPP. (Ex: „reducerea efectivelor populaționale cu până la 50%”, „reducerea capacității de suport cu 20-30%”, „reducerea densității indivizilor cu până la 30%”, „reducerea suprafeței de habitat cu 2 ha, reprezentând 0,5% din suprafața întregului habitat”).
16. Este analizat impactul cumulativ (reluarea evaluării considerând și contribuția altor PPP)?
17. Impactul cumulativ este cuantificat? (vezi și pct.15);
18. Sunt furnizate informații detaliate privind caracteristicile spațio-temporale ale impacturilor (hărți cu zonele de impact, grafice privind dinamica temporală a severității impactului, etc).
19. Este prezentată o **analiză** asupra modului de identificare a măsurilor ERC? Este justificată imposibilitatea evitării impactului?

MĂSURI DE EVITARE, REDUCERE ȘI COMPENSARE

20. Măsurile ERC vizează în principal componentele afectate și în mod direct cauza/natura modificării/impactului?
21. Sunt **cuantificate măsurile ERC**? (Ex: „este necesară păstrarea unei benzi de vegetație cu lățimea de 100 m, pe o distanță de 5 km pentru a evita afectarea componentei x”).
22. Este **cuantificată eficiența măsurilor ERC**? („Ex evitare: „implementarea măsurii va duce la evitarea afectării a 2 ha din habitatul x”; Ex reducere: „implementarea măsurii va duce la reducerea nivelului de zgomot cu 5 db pe zona de cuibărire ducând la reducerea zonei de impact cu cca 200 m și reducând probabilitatea de abandon a cuiburilor pe această suprafață de la 70-80% la numai 10-20%”).
23. **Impactul rezidual este cuantificat** pentru fiecare componentă?

MONITORIZARE

24. Programul de monitorizare este **suficient de detaliat** (răspunde la întrebările: cine, unde, când, cât, de câte ori, cui se raportează datele)?
25. Programul de monitorizare vizează toate acele **componente susceptibile de a fi afectate** de PPP propus?
26. **Durata monitorizării** este relevantă/suficientă pentru a putea evidenția impactul rezidual și eficiența măsurilor ERC?
27. Sunt descrise țintele, **estimările** privind rezultatele așteptate ale programului de monitorizare?
28. Sunt prevăzute mecanisme pentru **revizuirea evaluării de impact** în situația în care rezultatele monitorizării diferă semnificativ de cele estimate în raport?

Activitate practică pe echipe:

Evaluarea sumară a calității unui Raport la studiul de impact asupra mediului utilizând întrebările de mai sus.

Fiecare echipă tratează una din următoarele etape de analiză:

- **Descrierea și localizarea PPP**
- **Evaluarea componentelor de biodiversitate**
- **Cuantificarea tuturor modificărilor**
- **Evaluarea impactului**
- **Măsuri de ERC**
- **Monitorizare**

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Boyle, J. and Mubvami, T. (1995) *Training Manual for Environmental Impact Assessment*, în Breusegem, W.V., Visan, V., Smutny, M., 2007, Ghid generic privind Evaluarea de mediu pentru planuri și programe, PHARE 2004/016 – 772.03.03, 140 pagini;

Breusegem, W.V., Visan, V., Smutny, M., 2007, Ghid generic privind Evaluarea de mediu pentru planuri și programe, PHARE 2004/016 – 772.03.03, 140 pagini;

EIA e-Course Module (EIA-Wiki), 2007, United Nations University, RMIT University, United Nations Environment Programme (UNEP), Economic and Trade Branch;

Goodland, R. and G. Tillman, 1995, Strategic Environmental Assessment - strengthening the environmental assessment process. Discussion Draft. The World Bank;

Lee, N. and Colley, R. (1990) *Reviewing the Quality of Environmental Statements*. Occasional Paper Number 24. EIA Centre. University of Manchester;

Nistorescu, M., 2012, Effectiveness of environmental impact assessment in Romania and simple means to improve it, ISBN 978-973-0-13103-1, UNDP-GEF Project MP5-PIMS 3069;

Partidario, M.R., 2003, STRATEGIC ENVIRONMENTAL ASSESSMENT (SEA), current practices, future demands and capacity-building needs – Course Manual, IAIA;

UNEP, 2002, EIA training resource manual, Handout 9-1, Topic 9: Review of EIA quality, Procedures for Reviewing EIA Reports

UNEP, 2002, Environmental Impact Assessment Training Resource Manual, Second Edition ISBN: 92 807 2230 1, 553 pag., http://www.unep.ch/etu/publications/EIAman_2edition_toc.htm;

Walker, L.J., Johnston, J., 1999, Guidelines for the Assessment of Indirect and Cumulative Impacts as well as Impact Interactions, EC DG XI Environment, Nuclear Safety & Civil Protection, 172 pag;

***Evaluation Methods for the European Union's External Assistance, European Communities 2006,

Methodological Basis for Evaluation, Volume I, p.60.

ISBN 978-606-8484-62-4